

Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla:

asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2020

Pasi Saukkonen

Tutkimuksia
2022:3

Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla:

asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2020

Pasi Saukkonen

Tiedustelut

Pasi Saukkonen, p. +358 40 3344 800
etunimi.sukunimi(at)hel.fi

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitieto

Osoite

PL 550, 00099 Helsingin kaupunki
(Siltasaarenkatu 18–20 A)

Puhelin

09 310 43297

Internet

www.hel.fi/kaupunkitieto

Tilaukset, jakelu

p. 09 310 43297
kaupunkitieto@hel.fi

Käännökset

Magnus Gräsbeck, Pasi Saukkonen

Kuviot

Pasi Saukkonen ja Lotta Haglund, kartta s. 27 Harri Sinkko

Hankkeen ohjausryhmä

Ilkka Haahtela/Elina Nurmi, Helsingin kaupunki
Katja Vilkama, Helsingin kaupunki
Teemu Haapalehto, Espoon kaupunki
Petri Lintunen, Espoon kaupunki
Vesa Kokkonen, Vantaan kaupunki
Hannele Lautiola, Vantaan kaupunki
Ulla-Mari Karhu, Uudenmaan liitto
Villiina Kazi, työ- ja elinkeinoministeriö

Kannen kuva

Maija Astikainen / Helsingin kaupungin aineistopankki

Taitto

Lotta Haglund

Verkossa

ISSN 2736-9927
ISBN 978-952-386-207-4

Sisältö

Esipuhe	5
Förord	6
Preface	7
Tiivistelmä	8
Resumé	9
Summary	10
1 Johdanto	11
2 Keskeiset käsitteet	13
3 Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla	15
Pääkaupunkiseutu erottuu muusta Suomesta	15
Suomeen on muutettu monista maista ja eri syistä	18
Miesten ja naisten osuudet vaihtelevat taustamaittain, myös maassaoloaika vaihtelee	23
4 Maahanmuuttajien asumisen olosuhteet	27
Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä vaihtelee alueittain	27
Ulkomaalaistaustaisten alueellinen eriytyminen vaihtelee väestöryhmittäin	28
Maahanmuuttajat asuvat kantaväestöä useammin ahtaasti	30
Omistusasuminen on maahanmuuttajilla harvinaisempaa kuin suomalaistaustaisilla	32
Pitkään Suomessa asuneet asuvat todennäköisemmin omistusasunnossa	33
5 Maahanmuuttajien työllistyminen ja tulot	36
Maahanmuuttajien työllisyystilanne on huonompi kuin suomalaistaustaisilla.....	36
Työllisyyden ja työttömyyden kehitys seuraa suhdannevaihtelua	38
Koronapandemia heikensi maahanmuuttajienkin työllisyyttä	40
Pääasiallinen toiminta vaihtelee taustamaiden ja sukupuolten välillä.....	43
lällä ja sukupuolella on väliä.....	48
Maassaoloajan pidentyessä työllisyys kohenee.....	51
Sijoittuminen eri toimialoille ja ammattiryhmiin on kirjavaa	54

Suomalaistaustaisilla on korkeampi tulotaso kuin maahanmuuttajilla	60
Intialaistaustaisista miehistä suuri osa kuuluu ylimpään tulokvartiiliin	65
Suuri osa Suomeen muuttaneista yrittäjistä on pienituloisia.....	68
6 Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset.....	70
Toiseen sukupolveen kuuluvat ovat suurimmaksi osaksi nuoria.....	70
Naiset ovat suorittaneet tutkintoja useammin kuin miehet.....	72
Nuorilla miehillä on myös matalampi työllisyysaste kuin naisilla.....	74
Suomalaistaustaisilla nuorilla aikuisilla on korkeammat tulot.....	77
7 Yhteenveto ja tulkintoja tuloksista.....	80
Työllistyminen on usein vaikeata	80
Ulkomaalaistaustaiset eivät ole yhtenäinen ryhmä	81
Miehillä ja naisilla on erilainen tilanne	82
Talouden kasvu edistää työllistymistä.....	82
Toisessa sukupolvessa naisilla on asiat paremmin kuin miehillä	83
8 Lähteet ja kirjallisuutta.....	85
Liite 1. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten luokittelu tausta-alueryhmiin.....	89
Liite 2. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten luokittelu tausta-alueryhmiin.....	91

Esipuhe

Tässä tutkimuksessa käsitellään maahanmuuttajien kotoutumista Espooseen, Helsinkiin ja Vantaalle. Pääkaupunkiseudusta on viime vuosikymmenten aikana tullut entistä monietnisempi ja monikulttuurisempi. Miltei viidesosa pääkaupunkiseudun väestöstä on syntyperältään ulkomaalaistaustainen. Valtaosa ulkomaalaistaustaisista on ulkomailla syntyneitä, mutta yhä suurempi osuus on maahanmuuttajien Suomessa syntyneitä lapsia.

Maahanmuuttajat ja heidän lapsensa muodostavat kiinteän osan Espoon, Helsingin ja Vantaan väestöstä. Täten he ovat mukana kaupunkien yleisissä väestön hyvinvointia ja kehitystä koskevissa tilastoissa ja tutkimuksissa. Kuitenkin myös erillinen kotoutumiseen liittyvä seurantatieto on tarpeen. Vaikka jokaisella on yhtäläiset oikeudet yhteiskunnan peruspalveluihin, kansainväliset tutkimukset ja kokemukset ovat osoittaneet, että ulkomaalaistaustaisten rakenteellisessa, kulttuurisessa, vuorovaikutuksellisessa ja identifioivassa kotoutumisessa voi olla monenlaisia haasteita. Tutkitun tiedon tarve on korostunut entisestään, kun maahanmuuton määrät ovat kasvaneet ja kotoutumisen poliittinen painoarvo on voimistunut.

Helsingin kaupunki on tunnistanut tarpeen luoda seurantajärjestelmää maahanmuuttajien kotoutumiselle ja kotouttamiselle, ja kotoutumisen seurantaraportteja on ilmestynyt vuosina 2013, 2016, 2018 ja 2021. Myös Espoossa ja Vantaalla tarve kotoutumisen seurannalle on tunnistettu. Tämä tutkimus on jatkoa kaupunkien seurantatyölle. Tarkastelun kohteena on koko pääkaupunkiseutu ja sen kolme suurinta kaupunkia. Katsaus tarjoaa tietoa maahanmuuttajien – ja soveltuvin osin heidän lastensa – kotoutumisesta työllistymisen, tulotason ja asumisen näkökulmista. Kotoutumisen osa-alueista näitä pidetään yleisesti tärkeimpinä sekä maahanmuuttajien oman hyvinvoinnin että yhteiskunnan yleisen kehityksen kannalta.

Kiitokset erikoistutkija Pasi Saukkoselle tutkimuksen toteutuksesta sekä Espoolle ja Vantaalle tutkimuksen rahoitukseen osallistumisesta. Kiitos myös tutkimuksen ohjausryhmälle aktiivisesta keskustelusta!

Helsingissä, joulukuussa 2022
Katja Vilkama
tutkimuspäällikkö
Kaupunkitieto

Förord

Föreliggande undersökning handlar om hur invandrare integrerats i Esbo, Helsingfors och Vanda. De senaste årtiondena har huvudstadsnejden blivit allt mer mångkulturell och mångkulturell. Nästan var femte invånare i regionen är av utländsk härkomst. Största delen av dem som har utländsk bakgrund är födda utomlands, men en växande del är inrikes födda.

Invandrarna och deras barn utgör en fast del av Esbos, Helsingfors och Vandas befolkning. Sålunda ingår de i städernas allmänna statistik och forskning om välfärd och befolkningsutveckling. Men det behövs också särskild information om invandrarnas integration. Trots att invandrarna och deras barn har samma rättigheter till samhälls- och socialservice som ursprungsbefolkningen har internationella studier och erfarenheter visat att deras strukturella, kulturella, interaktiva och identifierande integration kan innebära många slags utmaningar. Vartefter invandringsvolymerna vuxit och integrationens politiska vikt blivit allt större har behovet av forskningsrön ytterligare betonats.

Helsingfors stad har konstaterat ett behov av att skapa ett system för att följa hur invandrare integrerar sig och integreras, och följningsrapporter om integrationen har utkommit åren 2013, 2016, 2018 och 2021. Även i Esbo och Vanda har man identifierat behovet av observation och utvärdering. Föreliggande undersökning utgör fortsättning på städernas följningsarbete. Analysen täcker hela huvudstadsnejden och dess tre största städer. Översikten ger kunskap om invandrarnas – och till tillämpliga delar även deras barns – integrering med avseende på sysselsättning, inkomstnivå och boende. Dessa tre delområden av integrationen anses allmänt vara de viktigaste både för invandrarnas eget välbefinnande och för den allmänna samhällsutvecklingen.

Stort tack till specialforskare Pasi Saukkonen för väl utfört värv, och till Esbo och Vanda städer för deltagande i finansieringen. Tack även till undersökningens styrgrupp för aktiv debattering!

Helsingfors, december 2022
Katja Vilkama
forskningschef
Stadsforskning och -statistik

Preface

The present study is about how immigrants have been settled in in the cities of Espoo, Helsinki and Vantaa. These last few decades, Helsinki and its metropolitan region have become increasingly multi-ethnic and multi-cultural. Nearly every fifth resident in the area is of foreign origin. Although most of the foreign-background population has been born abroad, a growing proportion are Finland-born children of immigrants.

Immigrants and their children form an integral part of the populations of Espoo, Helsinki and Vantaa. Thus, they are included in the general statistics and research on wellbeing and population trends in these cities. However, special empirical data on their integration are needed, too. Although immigrants and their children have the same rights as the original population to basic social services, international studies and experience have shown that their structural, cultural, social and identificational integration may entail many kinds of challenges. Growing immigration volumes and increasing political impetus on integration both underpin the need for empirical findings.

The City of Helsinki has identified a need for creating a system for evaluating how immigrants integrate and are helped integrate, and reports on immigrant integration have been published in 2013, 2016, 2018 and 2021. In Espoo and Vantaa, too, the need for progress evaluation has been acknowledged. The present study is a follow-up to this progress evaluation work. The analysis covers Helsinki's metropolitan region and its three largest cities. The overview gives knowledge on immigrants' and – whenever appropriate – their children's integration in term of employment, income level and housing. These three components of integration are generally regarded as the most important ones both for the wellbeing of the immigrants and for social development in general.

Many thanks to Senior Researcher Pasi Saukkonen for job well done, and to the cities of Espoo and Vantaa for sharing the costs. Many thanks to the study's steering group, too, for active exchange of views!

Helsinki, december 2022
Katja Vilkama
Research Director
Urban Research and Statistics Unit

Tiivistelmä

Kansainvälinen muuttoliike on muuttanut pääkaupunkiseudun väestörakenteita. Ulkomailla syntyneiden asukkaiden määrä on noussut voimakkaasti, ja maahanmuuttajien lasten määrä on niin ikään kasvanut. Ulkomaalaistaustaisten osuus seudun väestöstä on jo noin kaksikymmentä prosenttia. Pääkaupunkiseutu eroaa vahvasti muusta Suomesta ja sen kehityksestä. Seudun sisällä ulkomaalaistaustaisten väestöosuudet Espoossa ja Vantaalla ovat viime aikoina kasvaneet Helsinkiin verrattuna enemmän.

Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena ovat kotoutumisen osa-alueista asuminen, työllisyys ja tulot. Tiedot perustuvat ensisijaisesti Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan liiton Tilastokeskukselle tekemään tietopyyntöön. Suurimaksi osaksi on selvitetty ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten eli maahanmuuttajien nykyistä tilannetta ja siihen johtanutta kehitystä. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten eli maahanmuuton toisen sukupolven osalta analysoidaan eräitä koulutukseen, työllisyyteen ja tuloihin liittyviä tietoja. Tarkastelun pääasiallinen kohdevuosi on 2020.

Maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ryhmä, ja elinolot vaihtelevat paljon kaikilla tarkastelluilla osa-alueilla. Taustamaaryhmien väliset erot heijastavat eroja esimerkiksi Suomeen muuton perusteissa ja muuttajien koulutustasossa. Myös sukupuolten välillä on etenkin länsimaiden ulkopuolelta tulevissa maaryhmissä paikoin suuria eroja. Työmarkkinatilanne seuraa vahvasti taloudellista suhdannevaihtelua. Pääkaupunkiseudulla on paljon menestyneitä maahanmuuttajia, jotka tuovat seudulle elinvoimaa ja verotuloja. Useilla toimialoilla Suomeen muuttaneiden työpanos on korvaamattoman suuri.

Monilla on kuitenkin vaikeuksia, ja joissain taustamaaryhmissä kotoutuminen näillä rakenteellisen integraation osa-alueilla on osoittautunut hitaaksi. Työllisyysaste on selvästi alempi ja työttömyysaste korkeampi kuin kantaväestöön kuuluvilla etenkin silloin, kun maahanmuuttajat ovat tulleet maista, joista on tullut paljon pakolaisia ja turvapaikanhakijoita. Koronapandemia keskeytti sitä edeltäneiden vuosien hyvän työllisyyskehityksen. Korkea työttömyys ja painottuminen matalan palkkatason tehtäviin heijastuvat ansiotuloihin, jotka ovat maahanmuuttajilla keskimäärin alemmat kuin suomalaistaustaisilla.

Ulkomaalaistaustaisten alueellinen eriytyminen on pääkaupunkiseudulla lisääntynyt, vaikka etnisen eriytymisen taso onkin vielä verrattain maltillinen. Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajat asuvat myös kantaväestöä enemmän vuokralla. Monet asuvat arava- tai korkotukivuokra-asunnoissa vielä useiden Suomessa vietettyjen vuosien jälkeen. Ahtaasti asuminen on lapsiperheissä yleistä. Pidempään Suomessa asuneilla työllisyystilanne on parempi ja tulotaso korkeampi. Siten myös mahdollisuudet siirtyä vapaille vuokra-asuntomarkkinoille tai omistusasumiseen ovat kohentuneet.

Maahanmuuton toisessa sukupolvessa somalialaistaustaiset ovat suurin taustamaaryhmä. Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista työikäisiä oli vuonna 2020 lähes 6 000. Koulutuksen, työllisyyden ja tulojen kautta tarkasteltuna toiseen sukupolveen kuuluvat aikuiset pärjäävät elämässä keskimäärin huonommin kuin heidän suomalaistaustaiset ikätoverinsa. Molemmissa väestöryhmissä naisten tilanne näyttää koulutuksen ja työllisyyden osalta paremmalta kuin miesten. Taustamaaryhmien väliset erot ovat pienempiä kuin Suomeen muuttaneilla, etenkin naisten tapauksessa.

Maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen sekä se, että heidän lapsensa löytävät paikkansa kotikaupungissaan, ovat tärkeitä pääkaupunkiseudulle, seudun kaupungeille ja koko Suomelle. Tuoreimmat tiedot sekä osoittavat myönteistä kehitystä että luovat uusia ja ylläpitävät vanhoja huolenaiheita. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista edistävien tehokkaiden toimien valinta ja niiden oikea kohdentaminen edellyttävät jatkossakin tarkkaa ja ajantasaista tietoa kehityksestä ja sen taustatekijöistä.

Resumé

Den internationella flyttningsrörelsen har förändrat befolkningsstrukturen i Helsingfors med omnejd. Antalen utomlands födda invånare har vuxit kraftigt i Esbo, Helsingfors och Vanda, likaså antalen barn till invandrare. Andelen personer med utländsk bakgrund i områdets befolkning är redan omkring tjugo procent. Huvudstadsregionen skiljer sig starkt från resten av Finland och dess utveckling. Befolkningsandelen för personer med utländsk bakgrund i Esbo och Vanda har på senare tid vuxit mer jämfört med Helsingfors.

Föreliggande studie fokuserar på tre delområden av integrationen, nämligen boende, sysselsättning och inkomst. Statistiken har levererats av Statistikcentralen på begäran av Esbo, Helsingfors och Vanda städer jämte Nylands förbund. Det som till största delen studerats är de utomlands föddas, alltså invandrarnas, nuvarande situation och den utveckling som lett till den. För de i Finland föddas, alltså andra generationens del, analyseras data om deras utbildning, sysselsättning och inkomster. Analysen gäller i huvudsak året 2020.

Invandrarna är en heterogen skara, och deras levnadsförhållanden varierar stort i alla de analyserade avseendena. Skillnaderna mellan ursprungslandskategorierna avspeglar skillnader i till exempel orsaken till flytten till Finland samt i invandrarnas utbildningsnivå. Även könen emellan kan det ställvis finnas stora skillnader, i synnerhet bland dem som kommit från icke-västländer. Arbetsmarknadsläget följer starkt de ekonomiska konjunkturväxlingarna. I huvudstadsnejden bor det många invandrare som haft framgång i livet och som hämtar in livskraft och skatteintäkter. Inom flera branscher är invandrarnas arbetsinsats oersättligt stor.

Men det finns också många som har svårigheter, och i vissa ursprungslandskategorier har integrationen inom dessa delområden av strukturell integration visat sig långsam. Sysselsättningsgraden är klart lägre och arbetslöshetsgraden klart högre än bland ursprungsbefolkningen i synnerhet bland invandrare från länder därifrån det kommit många flyktingar och asylsökande. Coronapandemin avbröt de senaste årens goda sysselsättningsutveckling. Ett svagt sysselsättningsläge avspeglar sig på de skattepliktiga inkomsterna, som bland invandrarna i medeltal är lägre än bland de invånare i Esbo, Helsingfors och Vanda som har finländsk bakgrund.

Den lokala differentieringen av personer med utländsk bakgrund har ökat i huvudstadsregionen, även om etnisk segregation fortfarande är på en relativ måttlig nivå. Invandrarna i huvudstadsnejden bor i högre grad än ursprungsbefolkningen på hyra, i synnerhet i samhällsstödda så kallade aravahyresbostäder eller räntestödshyresbostäder. Trångboddhet är vanlig i synnerhet bland barnfamiljer. Integreringen framskrider med tiden: sysselsättningen förbättras, inkomstnivån stiger, och därmed möjligheterna att skaffa ägarbostad också växer.

I den andra generationen är personer med somalisk bakgrund den största bakgrundslandsggruppen. År 2020 var det nästan 6 000 av dem med utländsk bakgrund födda i Finland i arbetsför ålder. Sett utifrån utbildning, sysselsättning och inkomst klarar sig vuxna som tillhör andra generationen sämre i livet än jämnåriga med finsk bakgrund. I båda befolkningsgrupperna ser kvinnorna i genomsnitt ut att komma bättre framåt i livet än männen. Skillnaderna mellan bakgrundsgrupperna är mindre än för dem som invandrat till Finland, särskilt när det gäller kvinnor.

En framgångsrik integration av invandrare och hur deras barn hittar sin plats i sin hemstad är viktigt för huvudstadsregionen, regionens städer och hela Finland. De senaste uppgifterna visar både positiv utveckling och skapar nya och upprätthåller gamla bekymmer. För att kunna välja och sätta in effektiva integreringsfrämjande åtgärder behövs det också i framtiden noggrann och aktuell kunskap om utvecklingen och dess bakgrundsfaktorer.

Summary

International migration has changed the population structure in Helsinki and its metropolitan region. The numbers of foreign-born residents have grown strongly in Espoo, Helsinki and Vantaa, as have the numbers of children of immigrants. The proportion of residents with a foreign background in the region is already approximately 20 per cent. The capital region differs strongly from the rest of Finland and its development. The population shares of people with a foreign background in Espoo and Vantaa have recently grown more compared to Helsinki.

The present study focuses on three dimensions of integration, namely housing, employment and income. The statistics have been provided by Statistics Finland on request of the cities of Espoo, Helsinki and Vantaa, and Uusimaa Regional Council. The study has primarily concerned the present situation and its underlying development of foreign-born residents, i.e. immigrants. Those born in Finland to immigrant parents, i.e., second-generation, have been analysed as to data on their education, employment and income. Most analysis data are from 2020.

Immigrants are a heterogeneous group, and their living conditions vary strongly in all the respects analysed. Differences between country-of-origin categories reflect differences in, for example, the cause of immigration and in the education level of immigrants. Between genders, too, there may partly be large differences, especially among those arriving from non-Western countries. The employment situation strongly fluctuates with economic ups and downs. In the Helsinki metropolitan region, there are many immigrants who have been successful in life and who have brought vitality and tax revenue to the community. In several industries, the work contribution of those who moved to Finland is irreplaceably great.

But many have difficulties, too, and in certain country-of-origin categories, integration in these fields of structural integration has proved slow. The employment rate is clearly lower and unemployment clearly higher than among the original population, especially in the case of immigrants from countries from which many refugees and asylum seekers have arrived. The pandemic interrupted the good employment development of recent years. A weak employment situation affects people's taxable income, which among immigrants is lower on average than among those people in Espoo, Helsinki or Vantaa who have a Finnish background.

The regional differentiation of people with a foreign background has increased in the capital region, even though the level of ethnic segregation still is relatively moderate. Immigrants in Helsinki and its urban region more commonly rent their homes, and more typically live in social rented housing or interest subsidy rental housing than do the original population. Crowded housing is common especially among families with children. However, the integration does improve with the time spent in the country: the employment improves, the income level rises and the opportunities to move on to owner-occupied housing also increase.

In the second generation of immigration, people of Somali background are the largest background country group. In 2020, there were already almost 6,000 of them with a foreign background born in Finland of in working age. When viewed through education, employment and income, adults belonging to the second generation fare worse in life on average than their peers of Finnish background. In both population groups, women on average seem to be making better progress in life than do men. The differences between the background groups are smaller than for those who immigrated to Finland, especially in the case of women.

The successful integration of immigrants and how their children find their place in their hometown are important for the capital region, the cities of the region and the whole of Finland. The most recent data both show positive development and create new and maintain old concerns. To be able to choose and apply the right integration-friendly measures, we need more knowledge on the development and its background factors also in the future.

1 Johdanto

Kolmen viime vuosikymmenen aikana Suomi on entistä vahvemmin kytkeytynyt kansainväliseen muuttoliikkeeseen. Sen seurauksena ulkomailla syntyneiden määrä ja heidän osuutensa Suomen väestöstä ovat kasvaneet suuresti. Muutos näkyy erityisen selvästi pääkaupunkiseudulla ja sen kolmessa suuressa kaupungissa, Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla. Kaikki nämä kaupungit ovat nykyään monikielisiä, monietnisiä ja muuten monikulttuurisia paikkakuntia. Suomeen muuttaneet ihmiset ja heidän lapsensa lyövät monella tavoin leimansa kaupunkien ja koko seudun elämään. (Ks. Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013; Saukkonen 2020a.)

Maahanmuuton myötä entistä ajankohtaisemmaksi ja tärkeämmäksi asiaksi on noussut myös kysymys Suomeen muuttaneiden ja pääkaupunkiseudulle asettuneiden kotoutumisesta. Kotoutuminen on yleisesti ymmärrettävissä ulkomailta muuttaneen henkilön oman paikkansa löytämisen prosessiksi uudessa kotimaassaan ja sillä paikkakunnalla, jossa hän asuu.¹ Kotoutumisen prosessi tapahtuu monilla ulottuvuuksilla, joita voidaan luokitella esimerkiksi rakenteelliseen, vuorovaikutukselliseen, kulttuuriin ja identifioivaan kotoutumiseen. Rakenteellisen kotoutumisen tärkeitä osa-alueita ovat esimerkiksi sijoittuminen työmarkkinoille, koulutus, taloudellinen toimeentulo, henkinen ja fyysinen terveys ja hyvinvointi, asumisen olosuhteet sekä poliittinen osallistuminen. (Ks. tarkemmin esim. Saukkonen 2016a; 2020a; 2020b.)

Maahanmuuton kasvaessa myös kotoutumisen poliittinen painoarvo on voimistunut, ja maahanmuuttajien ja heidän jälkeläistensä elinoloja, elämäntilannetta ja oman paikkansa löytämisen prosesseja ja lopputuloksia koskeva tietotarve on lisääntynyt. Helsingin kaupunki on viime vuosina pyrkinyt kehittämään kotoutumisen seurantajärjestelmäänsä (ks. Saukkonen 2017). Seurannan yksi osio on ollut rekisteripohjaisten kotoutumistietojen keruu ja analysointi työllisyyden, tulojen ja asumisen osa-alueilta. Näitä tietoja on viime aikoina raportoitu kahden vuoden välein (Joronen 2013; Saukkonen 2016b; 2018a; 2021).

Vuoden 2022 tutkimus on toteutettu edellisen raportoinnin tavoin siten, että tarkastelussa on pääkaupunkiseutu yhtenä kokonaisuutena sekä seudun kolme suurta kaupunkia, Espoo, Helsinki ja Vantaa. Kun tässä raportissa puhutaan pääkaupunkiseudusta, se sisältää myös Kauniaisten kaupungin, ellei toisin mainita. Espoosta, Helsingistä ja Vantaasta esitellään tietoja erikseen silloin, kun se on tietosuojaan säilyttämisen puolesta ollut mahdollista ja tiedon lisäämisen kannalta tarkoituksenmukaista. Useissa tapauksissa kaupunkien väliset erot ovat niin pieniä, ettei eriytetty tarkastelu ole ollut tarpeen.

Raportti perustuu pääsääntöisesti aineistoon, jonka Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupungit sekä Uudenmaan liitto ovat tilanneet Tilastokeskukselta. Tämä aineisto tarjoaa mahdollisuuden tarkastella Suomeen muuttaneiden työllistymistä ja muuta pääasiallista toimintaa, valtionveronalaisia tuloja sekä asunnon hallintaperustetta ja asutuskunnan kokoa. Joiltain osin on käytetty myös muita Helsingin kaupunginkanslian kaupunkitietoyksikön käytössä olevia Tilastokeskuksen tietoja, Uudenmaan ELY-keskuksen kuntatilastojen Suomeen muuttaneita koskevia tietoja sekä työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen tietokannan ja kotoutumisen indikaattorit-tietokannan sisältämiä Tilastokeskuksen tietoja.

1 Kotoutumisen edistämistä koskevan lain (1386/2010) mukaan kotoutuminen tarkoittaa Suomessa "maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen".

Tarkastelun pääasiallinen kohdevuosi on 2020 eli tähän raportointiin saadaan tiedot myös koronapandemian ensimmäisen vuoden vaikutuksista ulkomaalaistaustaiseen väestöön pääkaupunkiseudulla. Sen sijaan Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen johdosta Suomeen tulleiden ukrainalaisten työllisyys- tai muusta tilanteesta raportti ei tietenkään vielä kerro. Ulkomaalaistaustaista väestöä pääkaupunkiseudulla koskevassa osuudessa asiasta esitetään kuitenkin Ukrainasta lähtemään joutuneista niitä tietoja, jotka tätä raporttia viimeisteltäessä olivat saatavilla.

Raportin keskeisiä kysymyksiä ovat:

- Miltä pääkaupunkiseudulla asuvien maahanmuuttajien työllisyys, tulotaso ja asumisen olosuhteet näyttävät suhteessa seudun suomalaistaustaiseen kantaväestöön?
- Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä voidaan havaita pääkaupunkiseudun kuntien välillä maahanmuuttajien kotoutumisessa näillä integraation osa-alueilla?
- Onko eri taustamaiden tai eri sukupuolten ja ikäryhmien perusteella havaittavissa kotoutumisen edistymisen kannalta olennaisia eroja?
- Miten maassaoloaika vaikuttaa työllisyyteen, tuloihin ja asumiseen?
- Millä tavalla kotoutuminen näillä osa-alueilla on kehittynyt viime vuosien aikana? Pystytäänkö tuloksista päättelemään erityisen myönteistä ja kielteistä kehitystä sekä enemmän huomiota ansaitsevaa kehitystä?
- Minkälaisia havaintoja voidaan tehdä maahanmuuton toisen sukupolven eli Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten koulutuksesta, työllistymisestä, tuloista ja asumisesta?

Raportti etenee siten, että seuraavaksi selvennetään tärkeimpiä raportissa käytettyjä käsitteitä (luku 2). Tämän jälkeen luvussa 3 esitellään tietoja ulkomaalaistaustaisesta väestöstä ja sen rakenteesta ja kehityksestä pääkaupunkiseudulla ja seudun kolmessa suurimmassa kaupungissa. Neljännen luvun aiheena ovat maahanmuuttajien eli ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten asumisen olosuhteet, asuntokunnan koko, asunnon hallintaperuste ja asumisen ahtaus sekä alueellinen ja väestöryhmien eriytyminen. Luvussa 5 tarkastellaan monipuolisesti pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien pääasiallista toimintaa, etenkin työllisyyttä ja työttömyyttä sekä sijoittumista eri toimialoille ja ammattiryhmiin. Samassa luvussa käsitellään myös maahanmuuttajien valtionveronalaisten tulojen mediaania ja keskiarvoa sekä jakautumista eri tuloluokkiin. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten väestörakenteita, koulutusta, työllisyyttä ja tuloja selvitetään luvussa 6. Teoksen päättävässä seitsemännessä luvussa koetaan yhteen raportin tärkeimmät tulokset. Pohdintaa pääkaupunkiseudun tilanteesta suhteessa Suomen muihin kaupunkeihin ja Suomeen kotoutumisesta verrattuna muihin Euroopan maihin sekä eri ilmiöiden taustatekijöistä esiteltiin laajemmin raportin vuoden 2021 versiossa (Saukkonen 2021, 94–106). Tätä pohdintaa ei ole toistettu raportin tässä versiossa.

2 Keskeiset käsitteet

Raportissa hyödynnetään Tilastokeskuksen vuonna 2012 käyttöön ottamaa syntyperäluokittelua ja sen mukaista käsitteistöä. Syntyperä ja taustamaa määräytyvät henkilön vanhempien syntymävaltiotiedon perusteella. Suomen väestötietojärjestelmään sisältyvät henkilöt jaetaan näin ollen suomalaistaustaisiin ja ulkomaalaistaustaisiin. Suomalaistaustaisia ovat kaikki ne henkilöt, joilla vähintään toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa.² Heistä käytetään raportissa myös kantaväestön nimikettä.

Ulkomaalaistaustaisia ovat puolestaan ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla.³ Ulkomailla syntyneen henkilön taustamaa on ensisijaisesti biologisen äidin syntymävaltio.⁴ Ulkomaalaistaustaiset jakaantuvat ulkomailla syntyneisiin ja Suomessa syntyneisiin henkilöihin. Tässä raportissa keskitytään ensisijaisesti tarkastelemaan ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia, joita kutsutaan tässä yhteydessä myös maahanmuuttajiksi tai Suomeen muuttaneiksi.

Pääkaupunkiseudun ja koko Suomen kehityksen kannalta on tärkeää, että Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset löytävät oman paikkansa yhteiskunnassa. Suuri osa näistä ihmisistä on kuitenkin iältään vielä nuoria, joten esimerkiksi työllisyystilanteen ja tulotason yksityiskohtainen tarkastelu ei kaikilta osin ole vielä tilastollisesti mielekästä. Maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvia henkilöitä on kuitenkin siirtynyt entistä laajemmin työikäisten joukkoon. Näin ollen joitain päätelmiä sekä tämän väestöryhmän ja suomalaistaustaisen verrokkiryhmän välisistä eroista että kyseisen väestöryhmän sisäisistä eroista esimerkiksi taustamaan ja sukupuolen mukaan voidaan jo tehdä (ks. myös Martikainen & Haikkola 2010; Saukkonen 2022).

Analyysin työllisyyttä koskevassa osiossa tarkastellaan Suomessa asuvien pääasiallista toimintaa, joka kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin (työlliset ja työttömät) ja työvoiman ulkopuolella oleviin (0–14-vuotiaat, opiskelijat ja koululaiset, eläkeläiset, varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat). Luokitus perustuu eri rekistereistä saatuihin tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla.

Työllisyysaste lasketaan tietyn ikäisten työllisten prosenttiosuutena saman ikäisestä väestöstä. Raportissa hyödynnetään pääasiallisesti ikärajausta 20–64-vuotiaisiin, joista suuren osan voi olettaa olevan työelämässä. Työttömyysaste on puolestaan työttömien prosenttiosuus työvoimasta eli työllisistä ja työttömistä. Työlliset erotellaan analyysin joissain kohdissa työllisiin palkansaajiin ja työllisiin yrittäjiin. Tiedot työllisten toimialasta ja ammattiryhmästä on vuodesta 2019 lähtien koottu Tilastokeskuksessa pääasiallisesti Tulorekisterin pohjalta.

Väestön tulotasoa tarkastellaan valtionveronalaisten tulojen perusteella. Nämä tulotiedot on saatu Tilastokeskuksen tulonjakotilastosta, joka saa ne puolestaan verohallinnon Tulorekisteristä. Valtionveronalaiset tulot jaetaan tulolähteen mukaan palk-

2 Lisäksi Suomessa ennen vuotta 1970 syntyneiden henkilöiden, joiden vanhemmista ei ole tietoa, on päätelty olevan suomalaistaustaisia, mikäli he puhuvat äidinkielenään kotimaista kieltä (suomi, ruotsi, saame). Ks. Tilastokeskuksen syntyperä- ja taustamaaluokittelusta tarkemmin http://stat.fi/meta/kas/syntypera_ja_ta.html.

3 Ulkomaalaistaustaisia ovat myös ne ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden kummastakaan vanhemmasta ei ole tietoa Väestötietojärjestelmässä. Suomessa ennen vuotta 1970 syntyneiden ja äidinkieltään vieraskielisten henkilöiden on päätelty olevan ulkomaalaistaustaisia samoin kuin vuonna 1970 tai sen jälkeen Suomessa syntyneiden henkilöiden, joiden kummastakaan vanhemmasta ei ole Väestötietojärjestelmässä tietoa.

4 Jos tieto on vain ulkomailla syntyneestä isästä, on taustamaa isän syntymävaltio. Jos kummankaan vanhemman syntymävaltiosta ei ole tietoa, on taustamaa ulkomailla syntyneiden henkilöiden osalta henkilön oma syntymävaltio. Suomessa syntyneiden henkilöiden, joiden vanhemmista ei ole tietoa ja joiden on päätelty olevan ulkomaalaistaustaisia, taustamaa on tuntematon.

katuloihin, yrittäjätuloihin sekä muihin valtionveronalaiset tuloihin.⁵ Valtionveronalaisia tuloja eivät kuitenkaan ole kaikki julkiselta sektorilta saadut sosiaaliturvaetuudet, kuten toimeentulotuki.⁶ Tuloluokkiin sijoittumisen tarkastelussa käytetään koko Suomen tuloluokkien perusteella laadittua kvartiililuokitusta. Väestöryhmien osalta tarkastellaan sekä valtionveronalaisten tulojen keskiarvoa että mediaanituloja⁷.

Työssäkäyntitilaston ja tulo- ja varallisuustilaston lisäksi raportin aineisto perustuu asumista ja asuntokuntaa koskeviin Tilastokeskuksen tilastoihin. Asumista koskeva tieto on Suomessa rekisteröidystä asuntoväestöstä. Asuntoväestöön kuuluvat väestötietojärjestelmään kirjatut vuoden lopussa varsinaisissa asunnoissa vakinaisesti asuvat henkilöt. Laitoksissa vakinaisesti kirjoilla olevat, asuntoloissa ja ulkomailla asuvat sekä asunnottomat henkilöt eivät kuulu asuntoväestöön.⁸

Asumisen osalta aineisto sisältää tietoja asunnon hallintaperusteesta ja asuntokunnan koosta. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Hallintaperusteen mukaan asunnot ryhmitellään omistusasuntoihin, vuokra-asuntoihin, asumisoikeusasuntoihin sekä muun hallintaperusteen mukaisiin asuntoihin. Vuokra-asunnot jaetaan tässä yhteydessä arava- tai korkotukivuokra-asuntoihin sekä muihin vuokra-asuntoihin. Hallintaperuste on määritelty pääasiassa vain vakinaisesti asutuille asunnoille.

---

5 Ks. valtionveronalaisista tuloista tarkemmin Tilastokeskuksen kotisivulta http://www.stat.fi/meta/kas/valt_veronal_tu.html.

6 Niihin eivät kuulu myöskään julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat, verovapaat korkotulot eivätkä ulkomailta saadut palkkatulot, jos työskentely ulkomailla on kestänyt vähintään puoli vuotta. Kansaneläkelaitoksen maksamista etuuksista verotonta tuloa ovat myös esimerkiksi äitiysavustus, lapsilisä, elatustuki, adoptiotuki, opintotuen asumislisä, opintotuen korkoavustus, koulumatkatuki, lapsikorotus eläkkeensaajalle, ylläpitokorvaus työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, yleinen asumistuki sekä vammaistuet. Ks. tarkemmin <http://www.kela.fi/verotus>.

7 Mediaani on keskiluku, joka ilmoittaa suuruusjärjestykseen lajitellun jakauman keskimmäisen arvon.

8 Ks. tarkemmin Tilastokeskuksen määritelmä asuntoväestöstä http://www.stat.fi/meta/kas/as_vaesto.html.

3 Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla

Pääkaupunkiseutu erottuu muusta Suomesta

Vuoden 2020 lopussa pääkaupunkiseudulla (ml. Kauniainen) asui väestötietojärjestelmän tietojen perusteella 1 197 125 henkilöä (taulukko 1, kuvio 1). Osuus Suomen koko väestöstä oli 22 prosenttia. Pääkaupunkiseudun väestöstä 82 prosenttia oli edellä mainitun määritelmän mukaisesti suomalaistaustaisia, 15 prosenttia ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia eli itse Suomeen muuttaneita (maahanmuuttajia) sekä 4 prosenttia Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia eli maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvia henkilöitä. Pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaiset muodostivat puolet koko Suomen ulkomaalaistaustaisesta väestöstä (taulukko 2).

Taulukoista 1 ja 2 ilmenee myös, että pääkaupunkiseudun maahanmuuttajat ovat suurimmaksi osaksi työikäisiä. Ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista 83 prosenttia oli 20–64-vuotiaita vuonna 2020. Suomeen muuttaneiden osuus seudun koko työikäisestä väestöstä oli 20 prosenttia. Vantaalla osuus oli jopa 23 prosenttia, Espoossa 21 ja Helsingissä 18 prosenttia. Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset ovat sitä vastoin suureksi osaksi vielä varsin nuoria. Työikäisen väestön osuus kaikista toiseen sukupolveen kuuluvista henkilöistä oli pääkaupunkiseudulla 14 prosenttia. Osuus koko 20–64-vuotiaasta ulkomaalaistaustaisesta väestöstä oli vain 4 prosenttia. Molemmat prosentiosuudet ovat kuitenkin kasvaneet viime vuosina.

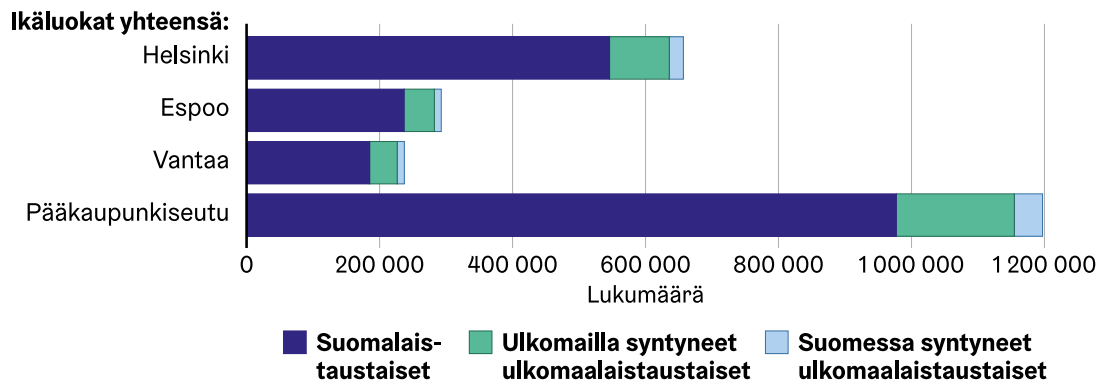
Taulukko 1. Suomen väestö syntyperän mukaan (N) vuonna 2020

		Ikäluokat yhteensä	20-64-vuotiaat
Helsinki	Suomalaistaustaiset	545 907	341 662
	Ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset	89 765	74 932
	Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset	21 248	3 543
	Yhteensä	656 920	420 137
Espoo	Suomalaistaustaiset	236 975	138 066
	Ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset	45 471	37 666
	Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset	10 350	1 081
	Yhteensä	292 796	176 813
Vantaa	Suomalaistaustaiset	185 147	111 153
	Ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset	41 371	34 163
	Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset	10 713	1 320
	Yhteensä	237 231	146 636
Pääkaupunki-seutu	Suomalaistaustaiset	977 292	595 649
	Ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset	177 398	147 387
	Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset	42 435	5 951
	Yhteensä	1 197 125	748 987
Koko maa	Suomalaistaustaiset	5 089 762	2 809 603
	Ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset	367 417	299 479
	Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset	76 614	9 680
	Yhteensä	5 533 793	3 118 762

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 1. Väestö syntyperän mukaan (N) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 2. Tunnuslukuja ulkomaalaistaustaisesta väestöstä Suomessa (%) vuonna 2020

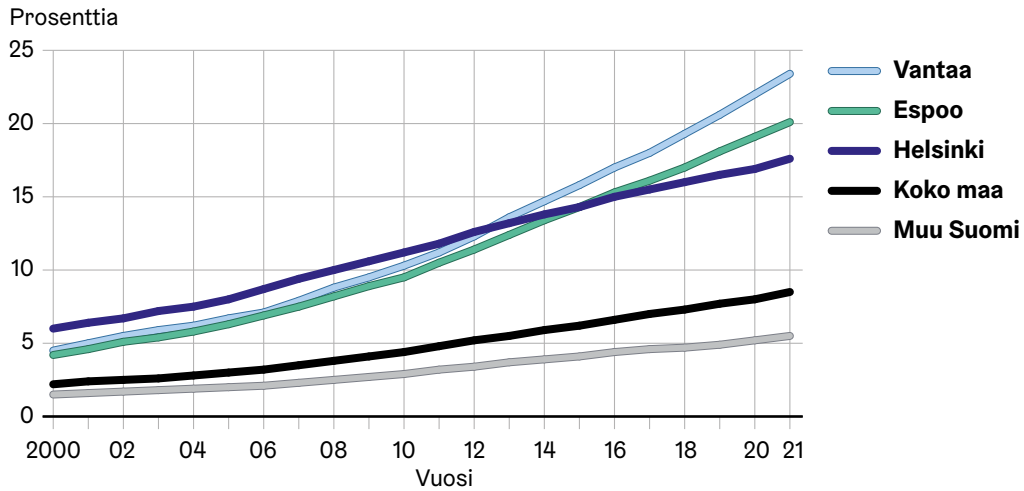
Prosenttia	Helsinki	Espoo	Vantaa	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Ulkomaalaistaustaisten osuus alueen väestöstä	17	19	22	18	8
Alueen ulkomaalaistaustaisten osuus Suomen ulkomaalaistaustaisesta väestöstä	25	13	12	50	100
20–64-vuotiaiden ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus alueen samanikäisestä väestöstä	18	21	23	20	10
Suomessa syntyneiden osuus alueen ulkomaalaistaustaisesta väestöstä	19	19	21	19	17
Suomessa syntyneiden 20–64-vuotiaiden osuus alueen 20–64-vuotiaasta ulkomaalaistaustaisesta väestöstä	5	3	4	4	3

Lähde: Tilastokeskus

Sitten 1990-luvun alun Suomeen muuttaneiden henkilöiden ja heidän lastensa määrä ja osuus väestöstä ovat kasvaneet pääkaupunkiseudulla hyvin paljon. Aluksi ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia oli seudulla ja Helsingissäkin vielä varsin vähän, ja suuri osa heistä oli lähtöisin jostain toisesta Euroopan maasta, usein Ruotsista. Vuoden 2021 lopussa ulkomaalaistaustaisten osuus koko väestöstä oli Vantaalla 23 %, Espoossa 20 % ja Helsingissä 18 %. Ulkomaalaistaustaisten yhteenlaskettu määrä oli näissä kolmessa kaupungissa lähes 232 000.

Kuten kuviosta 2 ilmenee, ulkomaalaistaustaisten väestöosuus oli Helsingissä pitkään suurempi kuin sen naapurikaungeissa. Sittemmin ensin Vantaa ja myös Espoo ovat menneet pääkaupungista tällä mittarilla tarkasteltuna ohi. Samanaikaisesti seudun ja muun Suomen välinen ero on kasvanut. Helsingissä on kuitenkin yhä enemmän ulkomaalaistaustaista väestöä kuin Espoossa ja Vantaalla yhteensä. Ulkomaalaistaustaisten väestön näin vahva keskittyminen yhdelle kaupunkiseudulle Suomessa on kansainvälisestikin tarkasteltuna harvinaista.

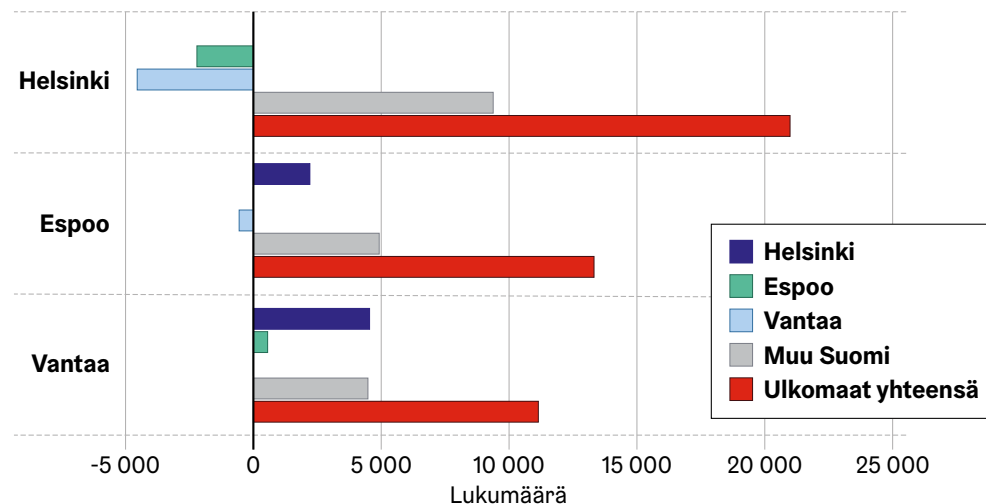
Kuvio 2. Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä (%) Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, muussa Suomessa ja koko Suomessa 2000–2021

Lähde: Tilastokeskus

Yksi syy ulkomaalaistaustaisen väestön nopeampaan kasvuun Espoossa ja Vantaalla on siinä, että tähän väestönosaan kuuluvia henkilöitä on viime vuosina muuttanut enemmän Helsingistä näihin kaupunkeihin kuin toisinpäin. Pääkaupunkiseudun kaikki kolme suurinta kaupunkia ovat ns. vieraskielisen väestön⁹ osalta olleet vuosina 2015–2021 voitolla, mitä tulee suoraan ulkomailta muuttoon ja seudun ulkopuolelta muuttoon (kuvio 3). Sen sijaan seudun sisäisessä muuttoliikkeessä Helsinki on menettänyt vieraskielistä väestöä erityisesti Vantaalle mutta myös Espooseen. Espoon ja Vantaan välinen vieraskielisten muuttoliike on kaikkineen ollut vähäisempää ja koko lailla tasapainossa.

Kuvio 3. Vieraskielisten nettomuutto (N) Helsinkiin, Espooseen ja Vantaalle vuosina 2015–2021 eri lähtö- ja tuloalueilta

Lähde: Tilastokeskus

9 Vieraskielisiksi katsotaan ne henkilöt, joiden rekisteröity äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia eli maahanmuuton toista sukupolvea tarkastellaan lähemmin erillisessä luvussa tämän raportin lopussa. Tässä luvussa katsotaan seuraavaksi tarkemmin Suomeen tulleita maahanmuuttajia eli ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia pääkaupunkiseudulla ja sen kolmessa suuressa kaupungissa.

Suomeen on muutettu monista maista ja eri syistä

Suomeen on muutettu monista maista. Pääkaupunkiseudulla asuu ihmisiä miltei kaikkialta maailmasta. Monesta maasta on tosin tullut alle viisi henkilöä. Vajaa kolmannes maahanmuuttajista (32 %) oli vuoden 2020 lopussa lähtöisin jostain Aasian maasta ja noin neljännes joko toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta (24 %) tai sen ulkopuolisesta Euroopan maasta (ml. Venäjä tai entinen Neuvostoliitto¹⁰) (24 %). Afrikkalais-taustaisia oli 14 prosenttia ja Pohjois- tai Etelä-Amerikasta tulleita nelisen prosenttia. Noin kahdella prosentilla pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista taustamaa oli tuntematon.

Kaupunkien välillä on jonkin verran eroja sen suhteen, mistä päin maailmaa kunnan maahanmuuttajat ovat lähtöisin.¹¹ Aasialaistaustaisten maahanmuuttajien osuus kaupungin ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista oli vuonna 2020 Espoossa 39 prosenttia, kun taas Helsingissä ja Vantaalla osuus oli pienempi, noin 30 %. Vantaalla oli puolestaan suhteellisesti enemmän EU- ja muu Eurooppa -taustaisia (28 % ja 26 %) kuin Espoossa (22 % ja 21 %) ja Helsingissä (24 % ja 23 %). Tätä eroa selittää virolais- ja venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten suuri määrä Vantaalla, kuten jäljempänä nähdään. Afrikkalaistaustaisia oli Helsingissä vuoden 2020 lopussa 16 prosenttia, Vantaalla 12 % ja Espoossa 11 %.

Tässä tutkimuksessa katsotaan tarkemmin suurimpiin taustamaaryhmiin kuuluvia henkilöitä. Kuviossa 4 näkyvät pääkaupunkiseudun kaksitoista suurinta taustamaaryhmää. Niihin kuuluvat henkilöt muodostavat lähes kaksi kolmannesta (62 %) seudun kaikista Suomeen muuttaneista. Raportissa esitellään monia tietoja kuuden suurimman tai joissain tapauksissa vain neljän suurimman maahanmuuttajien taustamaaryhmän osalta, näidenkin yhteenlaskettu osuus kaikista on ensimmäisessä tapauksessa 51 % ja jälkimmäisessä 44 %. Kovin pienten ryhmien osalta yksityiskohtaisten tilastotietojen esittely ei ole mielekäästä eikä aina tietosuojasyistä mahdollistakaan.

Virolaistaustaiset sekä henkilöt, joilla taustamaa on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto¹², olivat vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla kaksi selvästi suurinta Suomeen muuttaneiden ryhmää. Seuraavaksi suurimpia olivat irakilais- ja somalialaistaustaiset. Kiinalais- ja intialaistaustaiset muodostavat kaksi seuraavaksi suurinta ryhmää, ja joissain tämän raportin kohdissa tarkastellaan erikseen nimenomaan näitä kuutta taustamaaryhmää. Muihin ryhmiin kuului alle 5 000 henkilöä, ja määrälliset erot niiden välillä olivat vuonna 2020 melko pieniä. Maantieteellisesti Aasiaan sijoittuvien maiden osuus näistä pienemmistä mutta kuitenkin melko suurista taustamaaryhmistä on merkittävä.

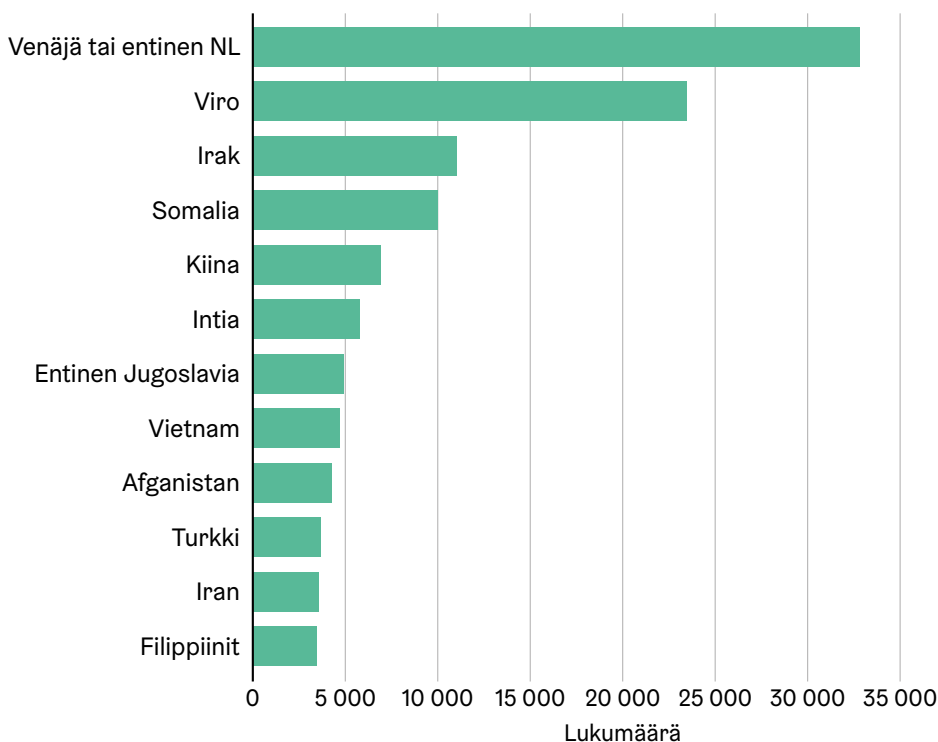
10 Tässä raportissa useimmiten yhdistetään taustamaaryhmiin venäläistaustaiset ja neuvostoliittolaistaustaiset yhdeksi taustamaaryhmäksi. Vuonna 2020 pääkaupunkiseudun tähän yhdistettyyn ryhmään kuuluvista Suomeen muuttaneista henkilöistä 10 % oli venäläistaustaisia. Taustamaaryhmästä entinen Neuvostoliitto on poistettu ne, joiden taustamaa on Viro, Latvia tai Liettua.

11 Ks. taustamaiden luokittelu laajempiin tausta-alueisiin ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten (maahanmuuttajat) osalta Liite 1 ja Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten (toinen sukupolvi) osalta Liite 2.

12 Taulukoissa ja kuvioissa käytetään jatkossa muotoilua Venäjä tai entinen NL.

Eri taustamaaryhmiin kuuluu eri syistä muuttaneita henkilöitä. Suomessa ei ole käytävissä rekisteripohjaisia tietoja Suomeen muuton syystä tai oleskeluluvan perusteesta. Kysely- ja haastattelututkimusten perusteella venäläis- tai neuvostoliittolais-taustaiset ovat hyvin monimuotoinen ryhmä, joka sisältää runsaasti esimerkiksi työ- tai opiskeluperusteisesti ja perheperusteisesti Suomeen muuttaneita sekä inkerinsuomalaisia paluumuuttajia ja heidän perheenjäseniään. Virolaistaustaisista monet ovat tulleet Suomeen töihin, kun taas irakilais- ja somalialaistaustaisten joukossa on paljon kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneita ja heidän perheenjäseniään. (Pitkänen, Saukkonen & Westinen 2019, 19–20; Seppänen & Kuusio 2020, 27–34; Sutela & Larja 2015, 15–25.)

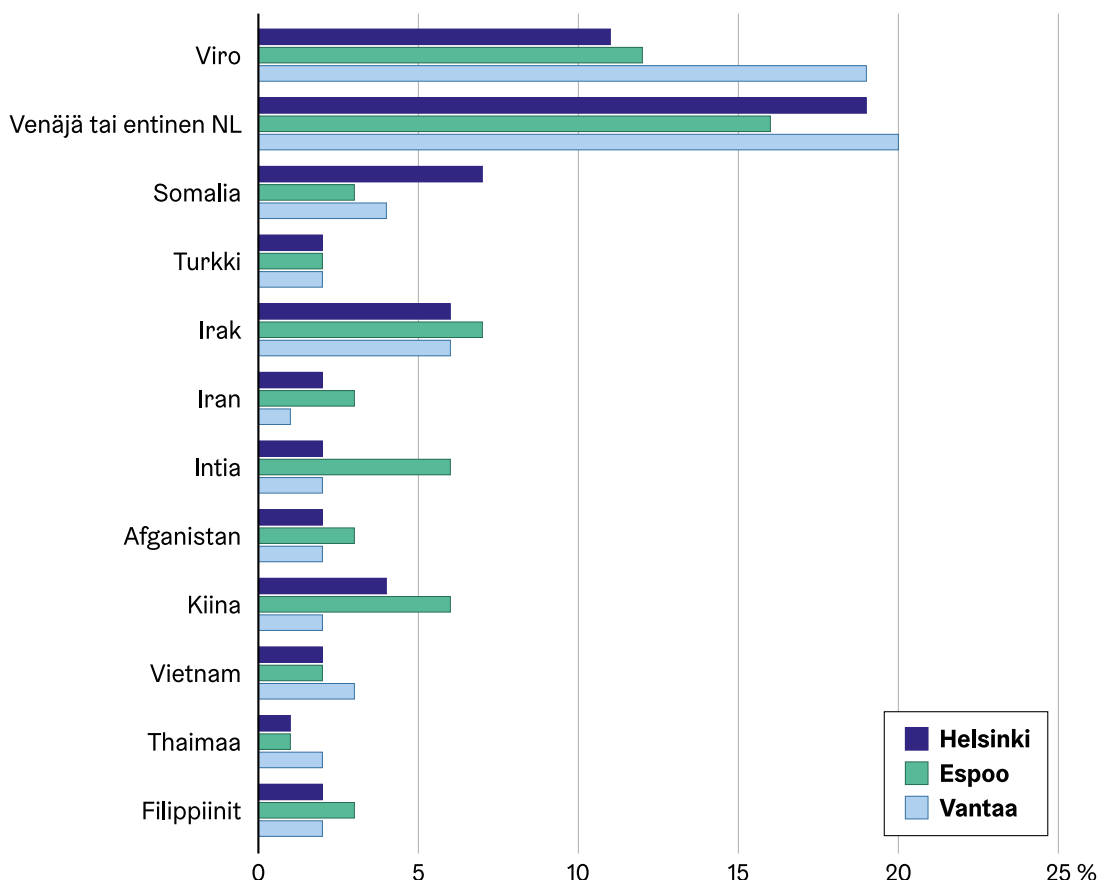
Kuvio 4. Maahanmuuttajat (N) kahdentoista suurimman taustamaan mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun kaikissa kolmessa suuressa kaupungissa ne Suomeen muuttaneet, joiden taustamaa on joko Venäjä tai entinen Neuvostoliitto tai Viro, muodostivat vuonna 2020 kaksi suurinta ryhmää (kuvio 5). Vantaalla näihin ryhmiin kuuluvat henkilöt muodostivat miltei 40 prosenttia kaikista maahanmuuttajista. Espoossa taustamaaryhmät ovat jakautuneet tasaisimmin, ja iranilais-, kiinalais-, intialais- ja filippiiniläistaustaisten osuus kaupungin kaikista Suomeen muuttaneista oli suurempi kuin Helsingissä ja Vantaalla. Espoossa asui kolmannes koko Suomen ulkomailta syntyneistä intialaistaustaisista. Helsingissä puolestaan somalialaistaustaisten osuus kaupungin maahanmuuttajista oli suurempi kuin sen naapurikaupungeissa: puolet Suomeen muuttaneista somalialaistaustaisista asui vuonna 2020 Helsingissä.

Kuvio 5. Kahteentoista taustamaaryhmään kuuluvien maahanmuuttajien osuus kaupungin kaikista maahanmuuttajista (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että Suomen koko tilastoidun väestön ja asuntoväestön välillä on tietty ero niihin sisältyvien henkilöiden määrissä. Asuntoväestöön perustuvia tilastoja käytetään siis luvussa 4 asumisen olosuhteita tarkasteltaessa. Asuntoväestöön kuuluvat ne väestötietojärjestelmään sisältyvät henkilöt, jotka ovat vuoden lopussa asuneet vakinaisesti varsinaisissa asunnoissa. Vuoden 2020 lopussa pääkaupunkiseudun asuntoväestöön kuului 168 447 ulkomailla syntynyttä ulkomaalais-taustaista henkilöä eli 8 951 henkilöä vähemmän kuin mitä edellä esiteltäisiin väestötietojärjestelmän tilastotietoihin sisältyy. Väestötiedoissa on siten ylipeittoa, joka johtuu pääasiassa siitä, että jotkut Suomeen muuttaneista ja väestöön sisällytetyistä henkilöistä ovat muuttaneet pois maasta tekemättä siitä ilmoitusta.¹³

Ero tietolähteiden välillä oli Helsingissä suhteellisesti ottaen hieman suurempi kuin Espoossa ja Vantaalla. Taustamaaryhmistä ero oli vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla suurin ulkomailla syntyneiden somaliaalaistausten tapauksessa. Siinä missä pääkaupunkiseudulla asui vuonna 2020 väestötietojärjestelmän mukaan 9 984 ulkomailla syntynyttä somaliaalaistaustaista henkilöä, asuntoväestöön heitä kuului 8 944. Väestötietojärjestelmän ylipeitolla on merkitystä esimerkiksi arvioitaessa maahanmuuttajien kotoutumista työllisyysasteen avulla, kuten myöhemmin ilmenee.

¹³ Tilastoissa on jonkin verran myös alipeittoa, koska kaikki Suomessa asuvat ihmiset eivät kuulu Suomen väestöön. Tällaisia ovat esimerkiksi lyhytaikaisesti oleskelevat henkilöt, turvapaikanhakijat sekä ilman oleskelulupaa Suomessa asuvat henkilöt. Vuonna 2022 kuntakohtaisen virallisen väestön ulkopuolella ovat olleet myös kotikuntaa vailla olevina Ukrainasta lähteneet tilapäisen suojelun piiriin kuuluvat henkilöt.

Kaikkiin kolmeen kaupunkiin muutti 2000-luvulla paljon ihmisiä Virosta etenkin maan liityttyä Euroopan unioniin vuonna 2004 (kuviot 6, 7 ja 8). Erityisen korostunutta virolaisten muutto oli Espoon ja Vantaan tapauksessa. Vuosien 2000 ja 2015 välisenä aikana Helsingin virolaistaustaisten maahanmuuttajien määrä kasvoi noin 3 000:sta yli 11 500:een eli nelinkertaistui. Samaan aikaan virolaistaustaisten määrä Espoossa kasvoi muutamasta sadasta yli viiteentuhanteen henkilöön, ja Vantaalla virolaistaustaisten maahanmuuttajien määrä 20-kertaistui 6 500 henkilöön. Nämä muutokset selittyvät suurelta osin suoralla maahanmuutolla, mutta mukana on myös pääkaupunkiseudun ja tietenkin myös koko Suomen sisäistä muuttoliikettä.

Viime vuosina tilanne on jälleen hieman muuttunut. Helsingin ja Espoon virolaistaustaisten maahanmuuttajien määrät kääntyivät jopa laskuun paluumuuton, muualle pääkaupunkiseudulle muuton ja muualle Suomeen muuton seurauksena. Somalialais- sekä venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten maahanmuuttajien määrien kasvu on ollut kaikissa kolmessa kaupungissa tasaista, kun taas Suomeen muuttaneiden irakilaistaustaisten määrät ovat kaikkialla pääkaupunkiseudulla kasvaneet selvästi vuosina 2015–2016 Eurooppaan suuntautuneen laajan muuton seurauksena.¹⁴ Monet pääkaupunkiseudun irakilaistaustaisista ovat aluksi olleet turvapaikanhakijoiden vastaanotokeskuksessa tai muuten asuneet muualla Suomessa ennen muuttoja Helsinkiin, Espooseen tai Vantaalle. Etenkin Espooseen on ollut havaittavissa myös kasvavaa intialais- ja kiinalaistaustaisten muuttamista.

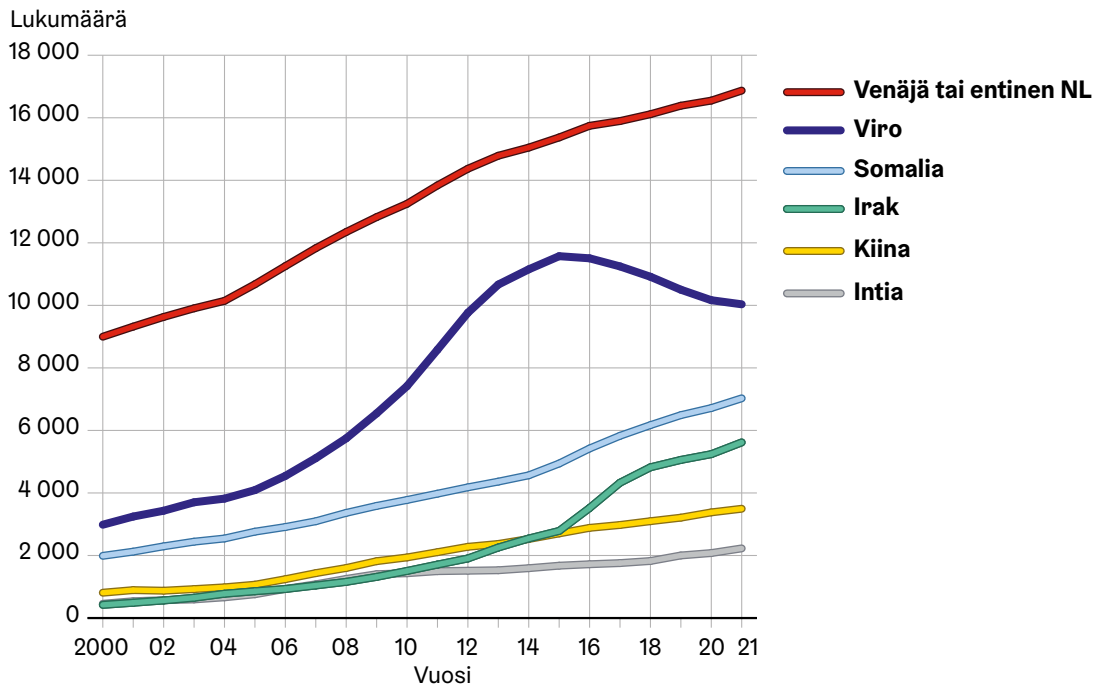
Keväällä 2020 alkanut koronapandemia vähensi merkittävästi liikkuvuutta globaalilla tasolla (Saukkonen 2020c), ja etenkin kansainvälistä suojelua hakevien oli vaikeaa päästä omasta maastaan pois. Ulkomaalaistaustaisten muutto Suomeen vähenikin hieman sekä koko maan että Uudenmaan tasolla vuosina 2019–2020. Nettomuuton lasku oli vähäisempää, koska myös muutto Suomesta väheni. Tilanteen normalisoituminen vuoden 2021 aikana näkyy myös siinä, että ulkomaalaistaustaisten muutto Suomeen kasvoi merkittävästi. Vuonna 2020 Suomeen muutti Tilastokeskuksen tietojen mukaan 23 912 henkilöä, ja Uudellemaalle 12 085. Vuonna 2021 vastaavat luvut olivat 28 639 ja 14 186.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan tuotti toisenlaisen muutoksen ihmisten liikkuvuudessa. Venäläiset olivat ennen sodan syttymistä Euroopan unionin ulkopuolisista maista merkittävimpiä Suomeen suuntautuvan muuton lähtömaita, ja ukrainalaisten muutto oli ollut selvässä kasvussa. Sodan syttyä ukrainalaisten miesten muuttamista maastaan alettiin rajoittaa, ja Euroopan unioni otti puolestaan käyttöön tilapäistä suojelua koskevan direktiivin. 28.11.2022 mennessä tilapäisen suojelun hakemuksia oli jätetty Suomeen 45 267 kappaletta. Hakijoista miltei kaikki ovat olleet Ukrainan kansalaisia.

Ukrainasta lähtemään joutuneista ei ole käytettävissä tarkkoja tilastotietoja, koska kaikki tilapäistä suojelua saaneet eivät enää ole Suomessa, ja jotkut ovat puolestaan voineet tulla Suomeen jollain muulla perusteella. Helsingin Sanomille marraskuun 2022 puolivälissä antamassaan haastattelussa Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikön johtaja Pekka Nuutinen arvioi, että Ukrainasta paenneita olisi pääkaupunkiseudulla 4 500–5 000 henkilöä (Takala 2022). Heistä arviolta puolet olisi eri lähteistä saatavien tietojen perusteella tehtyjen laskelmien mukaan Helsingissä. Lokakuun 2022 lopussa Ukrainan kansalaiset olivat Suomessa ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden joukossa toiseksi suurin kansalaisuusryhmä (N=3 537).

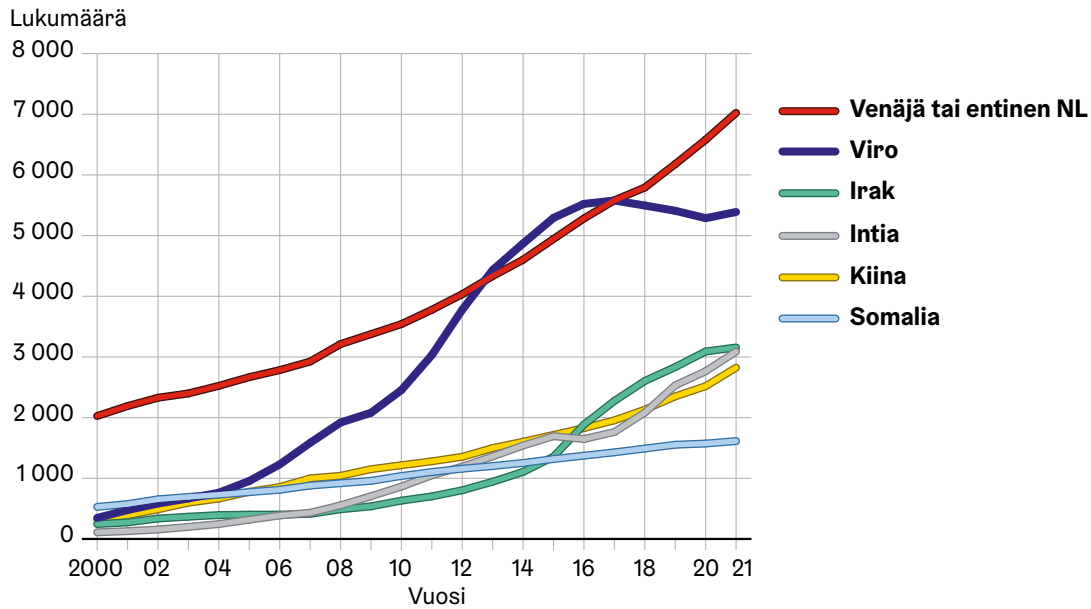
14 Kuvioissa 6, 7 ja 8 venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten ryhmä on jonkin verran pienempi kuin tätä tutkimusta varten tilatusta Tilastokeskuksen aineistossa, jota tässä raportissa pääasiallisesti hyödynnetään. Tämä johtuu siitä, että viimeksi mainittuun aineistoon luokkaan ”entinen Neuvostoliitto” sisältyvät Baltian maita lukuun ottamatta Neuvostoliiton hajoamisen yhteydessä itsenäistyneet maat. Nämä puolestaan puuttuvat kuvioiden 6,7 ja 8 tiedoista.

Kuvio 6. Kuuteen taustamaaryhmään kuuluvat maahanmuuttajat (N) Helsingissä vuosina 2000–2021

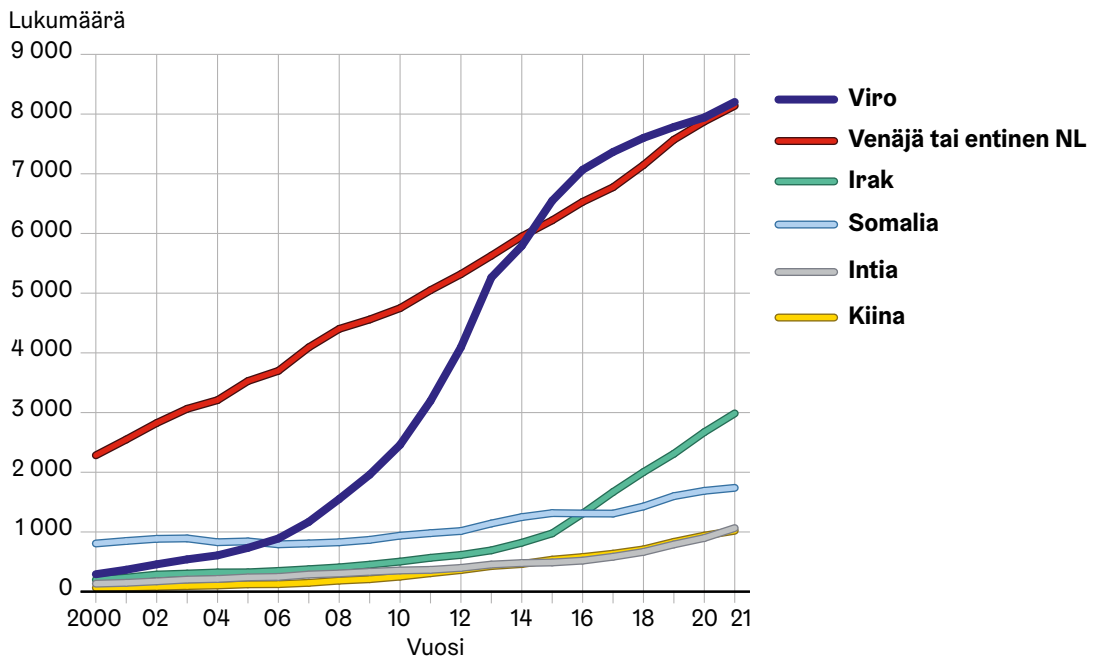
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7. Kuuteen taustamaaryhmään kuuluvat maahanmuuttajat (N) Espoossa vuosina 2000–2021

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 8. Kuuteen taustamaaryhmään kuuluvat maahanmuuttajat (N) Vantaalla vuosina 2000–2021

Lähde: Tilastokeskus

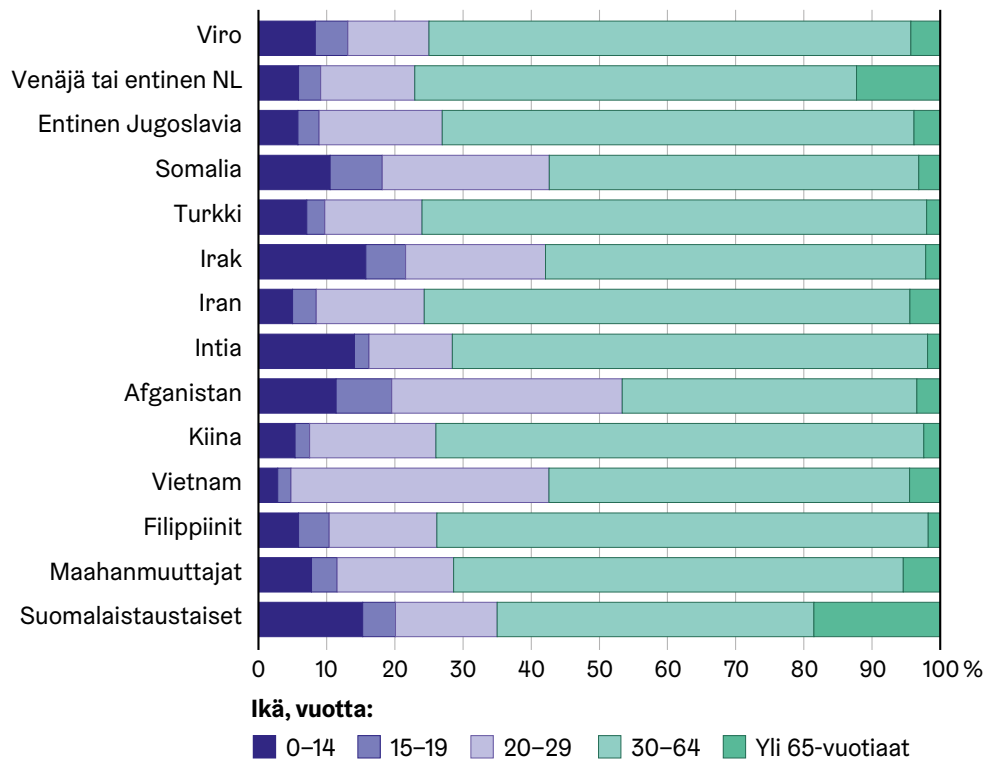
Miesten ja naisten osuudet vaihtelevat taustamaittain, myös maassaoloaika vaihtelee

Pääkaupunkiseudun ja myös koko Suomen maahanmuuttajat ovat suurimmaksi osaksi työikäisiä (kuvio 9). Nuorten aikuisten eli 20–29-vuotiaiden osuus seudun maahanmuuttajista oli vuonna 2020 lähes viidennes (17 %) ja 30–64-vuotiaiden osuus noin kaksi kolmasosaa (66 %). Alle 20-vuotiaiden maahanmuuttajien osuus kaikista maahanmuuttajista oli Espoossa (13 %) ja Vantaalla (13 %) hieman korkeampi kuin Helsingissä (10 %). Yli 65-vuotiaita maahanmuuttajia on pääkaupunkiseudulla vielä melko vähän, viitisen prosenttia kaikista ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista. Helsingissä heidän osuutensa on hieman korkeampi kuin Espoossa ja Vantaalla. Kuten kuvios-ta ilmenee, pääkaupunkiseudun suomalaistaustaisten ikärakenne painottuu selvästi enemmän sekä alle 15-vuotiaiden että yli 65-vuotiaiden ikäluokkiin. Työikäisten osuus on vain vähän yli kuusikymmentä prosenttia.

Suurimpien taustamaaryhmien välillä on tässäkin tapauksessa joitain eroja. Yli 65-vuotiaiden maahanmuuttajien osuus kaikista maahanmuuttajista on selvästi korkein niillä, joiden taustamaa on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto. Alle 20-vuotiaiden osuus on puolestaan korkein afganistanilais-, irakilais- ja somalialaistaustaisten maahanmuuttajien ryhmissä. Afganistanilaistaustaisista yli puolet on alle 30-vuotiaita. Edellä mainittujen etupäässä pakolaistaustaisista koostuvien ryhmien lisäksi seudun vietnamilaistaustainen väestö on varsin nuorta, joskin alle 20-vuotiaita Suomeen muuttaneita on vähän. Suomeen muuttaneista virolaistaustaisista yli neljä viidesosaa (83 %) on 20–64-vuotiaita.

Kuvio 9. Maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten ikärakenne taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020*

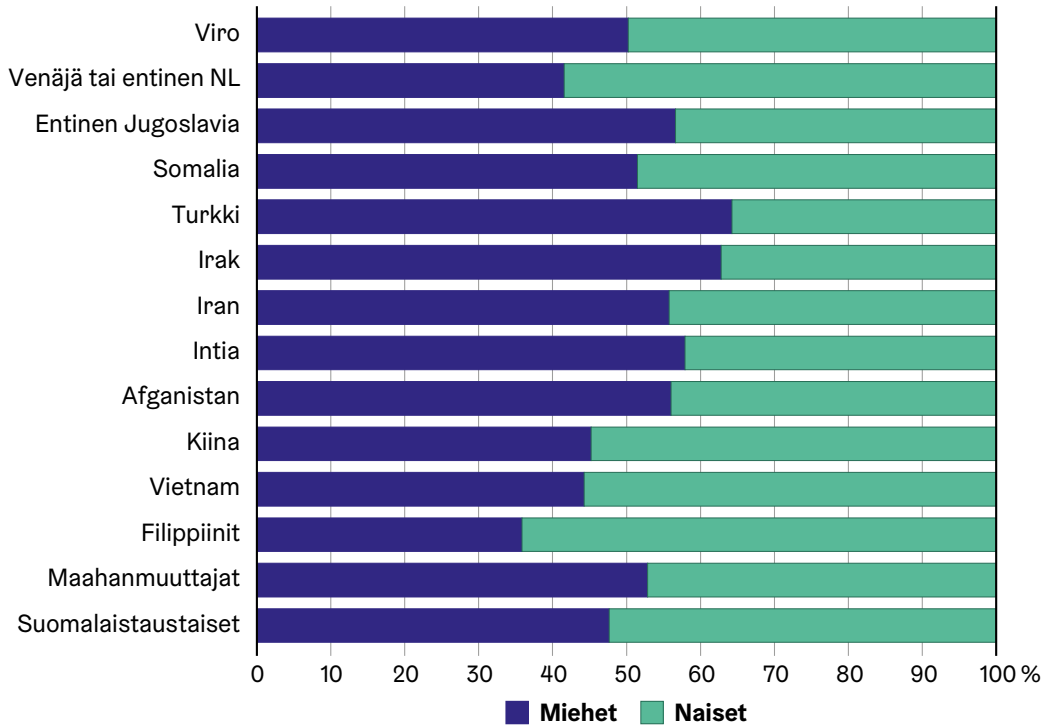

Lähde: Tilastokeskus

* Maahanmuuttajat tarkoittaa kuvioissa kaikkia ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia yhteensä, suomalaistaustaiset puolestaan kaikkia syntyperältään suomalaistaustaisia yhteensä.

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajista 53 prosenttia oli vuonna 2020 miehiä, ja kaikissa seudun kolmessa suuressa kaupungissa miesten ja naisten osuudet olivat kutakuinkin samat. Seudun suomalaistaustaisten keskuudessa on pieni naisenemmistö (52 %). (kuvio 10.) Taustamaaryhmien välillä on kuitenkin jälleen eroja, jotka ovat paikoin jopa varsin suuria. Pääkaupunkiseudun turkkilais- ja irakiläistäustaisten ryhmissä on selvä miesenemmistö. Kuvion ulkopuolisista thaimaaläistäustaistaista jopa 83 prosenttia oli vuonna 2020 naisia. Naisenemmistö oli selvä myös filippiiniläistäustaisten ryhmässä (64 %) sekä niillä, joilla taustamaa oli Kiina, Vietnam tai Venäjä tai entinen Neuvostoliitto.

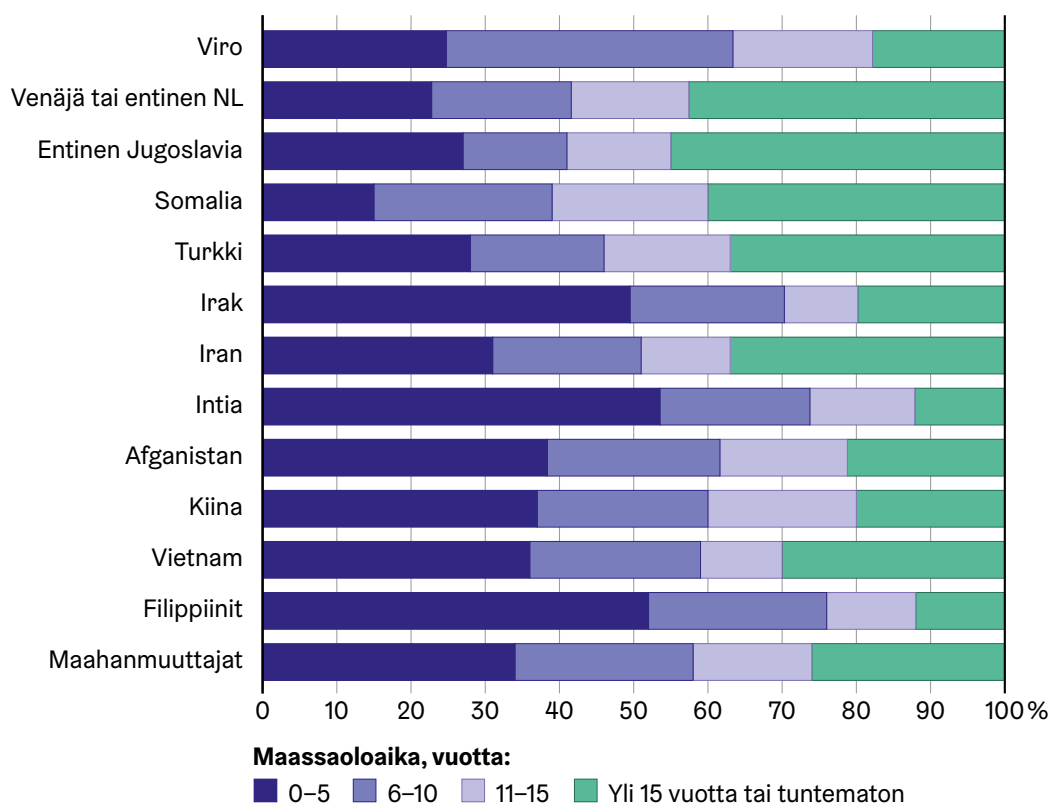
Kuvio 10. Maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten sukupuolirakenne taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Koska maahanmuutto Suomeen alkoi kasvaa vasta 1990-luvun alussa, vain harva Suomeen muuttanut on asunut maassamme pidempään kuin kolmekymmentä vuotta. Itse asiassa suuri osa heistä on tullut Suomeen vasta viime vuosien aikana. Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajista 34 prosenttia oli vuonna 2020 asunut Suomessa korkeintaan viisi vuotta ja noin neljännes (26 %) yli viisitoista vuotta (kuvio 11). Vähintään viisitoista vuotta Suomessa asuneiden suhteellinen osuus oli korkein jugoslaviaalaistaustaisilla (45 %) sekä niillä, joilla taustamaa oli Venäjä tai entinen Neuvostoliitto (43 %). Usein pakolaistaustaisina Suomeen tulleista irakilais- ja syyrialaistaustaisista sekä usein työperusteisesti muuttaneista intialais- ja filippiiniläistaustaisista yli puolet oli ollut Suomen väestötietojärjestelmässä korkeintaan viisi vuotta.

Kuvio 11. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien maassaoloaika taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Tieto Suomeen muuttaneiden koulutuksesta olisi erittäin tärkeä kotoutumisen seurannan ja analysoinnin kannalta. Suurelta osalta maahanmuuttajista puuttuu valitettavasti tieto ulkomailla suoritetuista tutkinnoista suomalaisessa tutkintorekisterissä. Kyseinen rekisteri sisältää vain Suomessa suoritetut tutkinnot sekä ne ulkomailla suoritetut tutkinnot, joille on haettu vastaavuus suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Tutkintorekisterin tietoja on sittemmin täydennetty ulkomaalaistaustaiselle väestölle suunnatulla erillisellä tiedonkeruulla sekä tiedonvaihdolla Pohjoismaisten tilastoviranomaisten kesken, ja vuoden 2020 tiedot ovat jo aikaisempia vuosia kattavammat. Kaikki ulkomailla suoritetut tutkinnot eivät kuitenkaan vielä sisälly tutkintorekisteriin.¹⁵ Pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneistä 20–64-vuotiaista ulkomaalaistaustaisista miltei puolella (48 %) ei vuonna 2020 ollut tietoa perusasteen jälkeisestä tutkinnosta tai koulutustaso oli tuntematon. Teoksen lopussa tarkastellaan Suomessa syntyneen ulkomaalaistaustaisen väestön osalta myös koulutustasoa.

15 Ks. tarkemmin väestön koulutustilastoista Tilastokeskuksen sivuilta: <https://stat.fi/tilasto/vkour>.

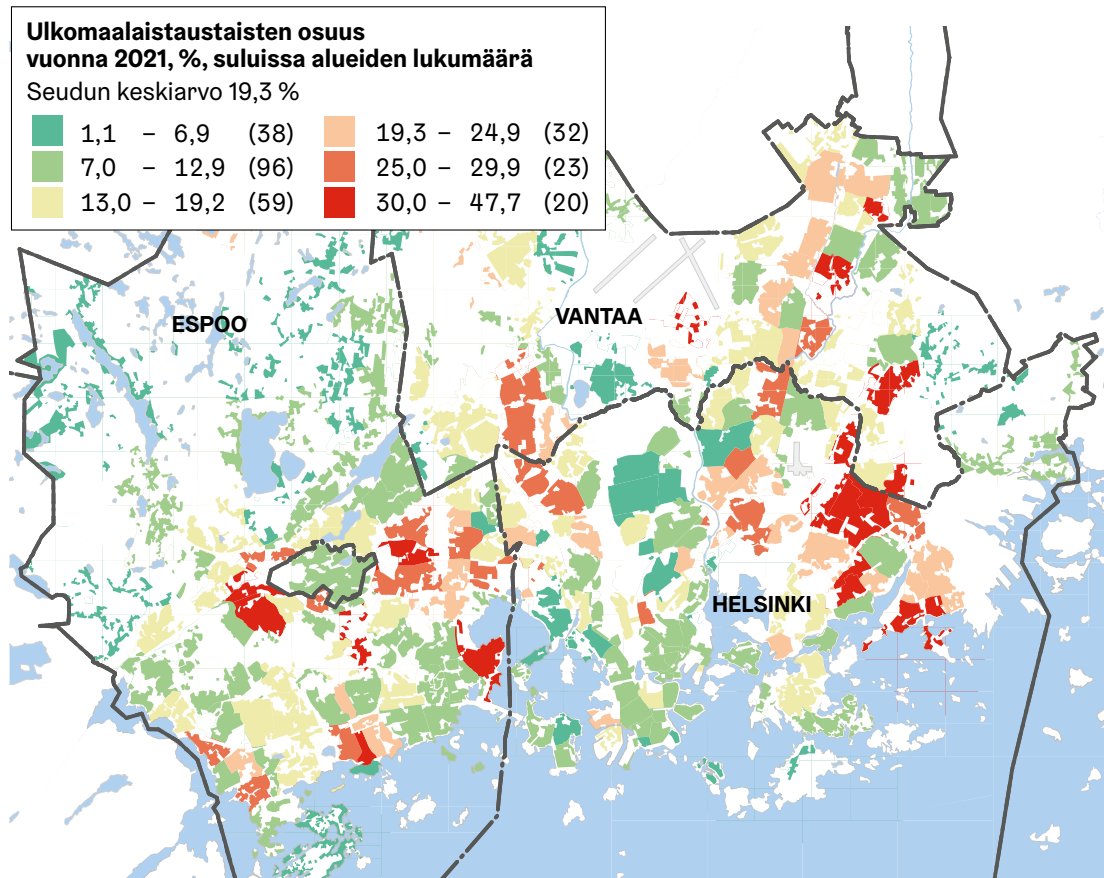
4 Maahanmuuttajien asumisen olosuhteet

Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä vaihtelee alueittain

Ulkomaalaistaustaista väestöä sijoittuu pääkaupunkiseudun kaikille alueille. Sijoittuminen ei kuitenkaan ole tasaista, vaan joillain alueilla Suomeen muuttaneita ja heidän lapsiaan on paljon enemmän ja heidän osuutensa alueen väestöstä on suurempi kuin toisilla alueilla. Yleisesti ottaen osuus väestöstä on nyt kunnan keskiarvoa suurempi samoilla alueilla kuin missä näin oli jo 1990-luvun lopussa. Lisäksi näiden alueiden ero pienempien väestöosuksien alueisiin on sittemmin kasvanut. Tässä mielessä alueellinen eriytyminen on pääkaupunkiseudulla lisääntynyt.

Suurpiiri- ja suuraluetasolla vieraskielisten väestönosuus oli vuoden 2021 lopussa korkein Vantaan Hakunilassa, 32 %. Seuraavaksi suurimmat väestönosuudet löytyivät Helsingin Itäisestä suurpiiristä (29 %) sekä Espoosta Vanha-Espoon ja Vantaalta Koivukylän suuralueelta (27 %). Jos tarkastellaan Helsingin osa-alueita ja niitä vastaavia Espoon pienalueita ja Vantaan kaupunginosia, korkeimmat osuudet olivat vuoden 2021 lopussa Vantaan Havukoskella ja Länsimäessä (48 %) sekä Espoon Suvelassa (45 %) (kuvio 12). Vieraskielisten osuus oli korkea myös Vantaan Hakunilassa (43 %) sekä Helsingin Itäkeskuksessa (42 %), Kallahdessa (41 %), Meri-Rastilassa (41 %) ja Kontulassa (40 %). Vuoden 2021 lopussa seudun vieraskielisistä noin viidesosa (N=45 694) asui alueella, jossa vieraskielisten osuus väestöstä oli vähintään 30 %.

Kuvio 12. Ulkomaalaistaustaisten osuus alueen väestöstä pääkaupunkiseudulla 31.12.2021

© Helsingin kaupunkimittauspalvelu, Helsingin seudun kunnat ja HSY, 2021

Lähde: Tilastokeskus

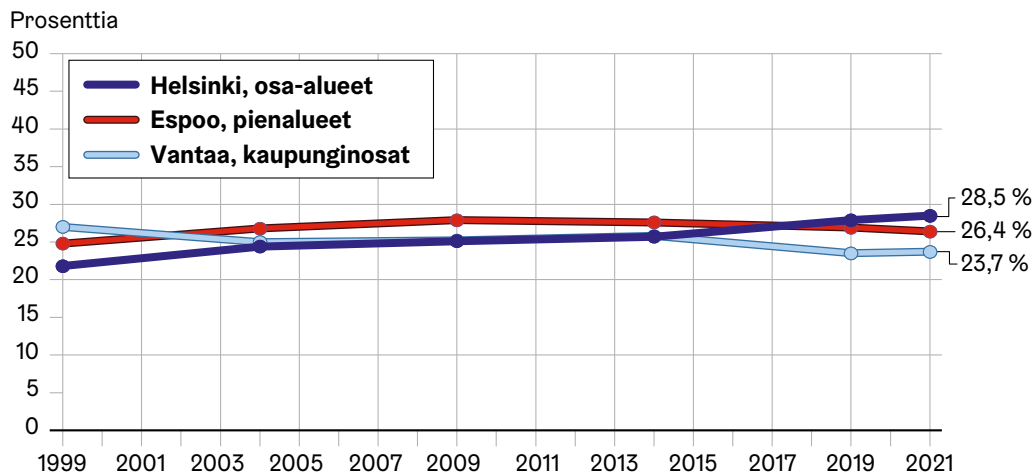
Ulkomaalaistaustaisten alueellinen eriytyminen vaihtelee väestöryhmittäin

Alueiden lisäksi myös väestöryhmät esimerkiksi kansalaisuuden, syntyperän, synnyinmaan tai kielen kautta tarkasteltuna voivat eriytyä toisistaan. Siinä missä yhdet ulkomaalaistaustaisten ryhmät sijoittuvat melko tasaisesti kaupungin eri alueille, toiset voivat keskittyä asumaan vain muutamille asuinalueille. Tällöin ne saattavat myös muodostaa näillä alueella suuren osan paikallisista ulkomaalaistaustaisista tai jopa koko väestöstä.

Etnistä eriytymistä voidaan tarkastella käyttämällä esimerkiksi erilaisuusindeksiä. Sen avulla voidaan arvioida, kuinka suuren osan tiettyyn ryhmään kuuluvista ihmisistä tulisi sijoittua toisin kaupungin alueilla kuin missä nyt asuu, jotta alueellinen jakauma olisi sama kuin toisella ryhmällä. Indeksillä lasketaan siis kahden väestöryhmän välille, ja se voi teoriassa vaihdella välillä 0–1 (eli 0–100 %). (Ks. tarkemmin Vilkama & Hirvonen 2018.) Tässä yhteydessä tarkasteluun on valittu tiedot Helsingistä osa-alueista, Espoosta pienalueista ja Vantaalla kaupunginosista.

Vuonna 2021 vieraskielisten erilaisuusindeksin arvo pääkaupunkiseudulla oli 27 %, alueen suomen-, ruotsin- ja saamenkielisiin rinnastettuna. Arvo on Helsingissä jonkin verran korkeampi kuin Espoossa ja Vantaalla (kuvio 13). Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana tapahtuneet muutokset ovat olleet aika pieniä. Helsingissä erilaisuusindeksin arvo on kuitenkin noussut 22 %:sta vuonna 1999 lähes 29 prosenttiin vuonna 2021. Vuonna 2019 arvo oli kuitenkin Helsingissäkin selvästi pienempi kuin Turussa. Segregaatio näin mitattuna oli Helsingissä myös vähemmän jyrkkää kuin Ruotsin suurissa kaupungeissa. (Hirvonen 2019, 50–57.)

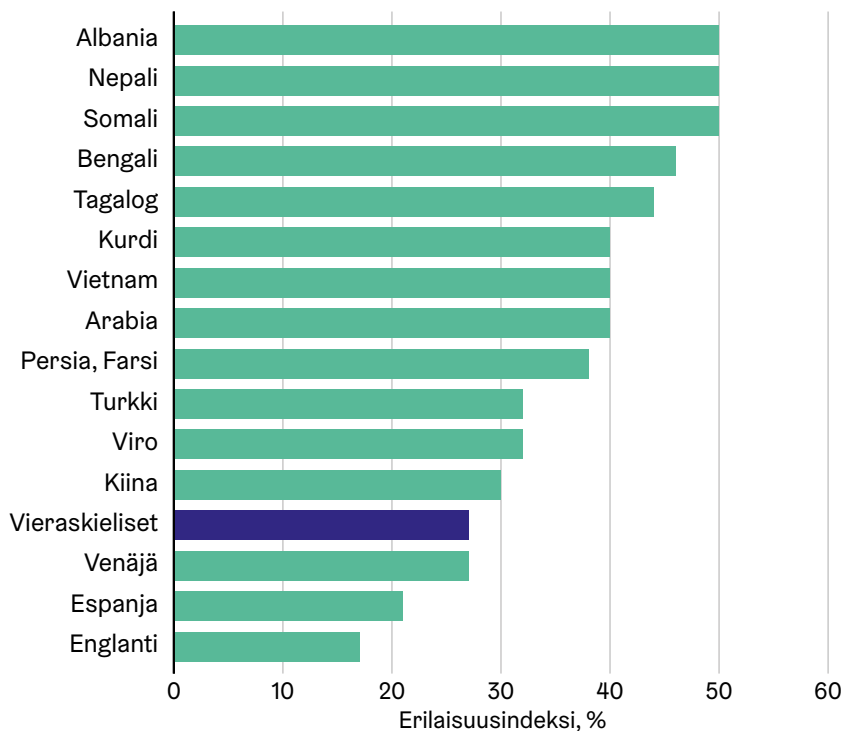
Kuvio 13. Vieraskielisten erilaisuusindeksin arvoja verrattuna kotimaankielisiin Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla 1999–2021

Lähde: Tilastokeskus, laskelmat Jukka Hirvonen

Ulkomaalaistaustaisten väestöryhmän sisällä on kuitenkin hyvin suuria eroja. Kuvioon 14 on valikoitu ne kieliryhmät, joissa on pääkaupunkiseudulla vähintään kolmetuhatta henkilöä. Näistä ryhmistä suomalaistaustaiseen kantaväestöön verrattuna eriytyneimpiä olivat albaniankieliset, nepalinkieliset ja näitä selvästi suurempi ryhmä somalinkieliset (N=17 216). Näissä kieliryhmissä joka toisen pitäisi asua toisaalla, jotta jakauma olisi sama kuin suomen- ja ruotsinkielisillä. Monien kieliryhmien erilaisuusindeksin arvo oli puolestaan melko matala: suurimmista ryhmistä vironkielisillä 32 % ja venäjänkielisillä 27 %. (Ks. myös Hirvonen & Puustinen 2016.)

Kuvio 14. Erilaisuusindeksin arvoja äidinkielen mukaan, suurimmat kieliryhmät vs. kotimaankieliset pääkaupunkiseudulla 2021

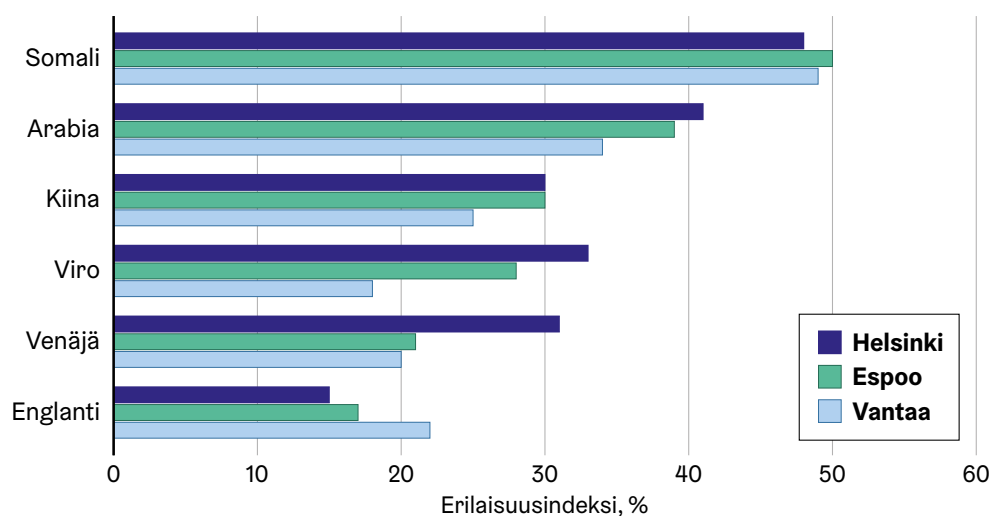

Lähde: Tilastokeskus, laskelmat Jukka Hirvonen

Suurimmista kieliryhmistä somalinkielisten erilaisuusindeksin arvossa ei ole pääkaupunkiseudun suurimpien kaupunkien välillä juuri eroa. Monien muiden kieliryhmien kohdalla erilaisuusindeksin arvo oli vuonna 2021 Vantaalla matalampi kuin Espoossa ja Helsingissä. Helsingin ero Vantaaseen oli varsin suuri vironkielisten ja venäjänkielisten tapauksessa. Kuvioon 15 on sisällytetty myös englanninkieliset, joiden erilaisuusindeksin arvo on Helsingissä ja Espoossa matalampi kuin muiden kuviossa näkyvien kieliryhmien. Vantaan englanninkieliset asuvat seudun kaupunkien välisessä vertailussa eriytyneemmin.

Helsingin osalta voidaan myös todeta, että vuosien 2014 ja 2021 välillä erilaisuusindeksin arvo on kasvanut merkittävästi kaupungin irakilaistaustaisilla (37>45 %). Kasvua on ollut neljän prosenttiyksikön verran myös kaupungin afganistanilais-, bangladeshilais- ja iranilaistaustaisilla. Kyseisellä ajanjaksolla irakilaistaustaisten sekä afganistanilais- ja nepalilaistaustaisten määrät ovat yli kaksinkertaistuneet. Sen sijaan esimerkiksi kiinalais- ja vietnamilaistaustaisten erilaisuusindeksin arvot ovat jonkin verran pienentyneet.

Kuvio 15. Suurimpien kieliryhmien erilaisuusindeksin arvoja, kieliryhmät vs. kotimaankieliset Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla 2021

Lähde: Tilastokeskus, laskelmat Jukka Hirvonen

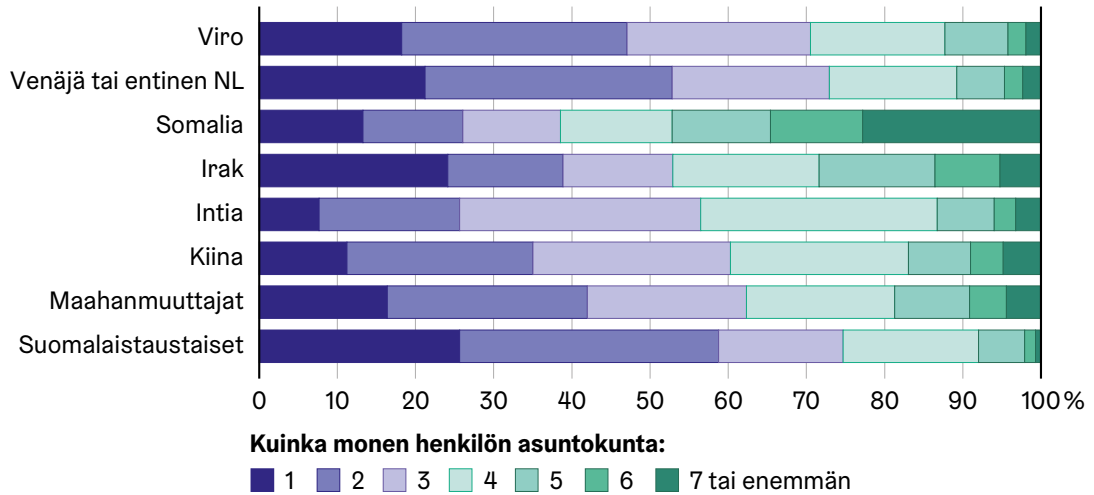
Maahanmuuttajat asuvat kantaväestöä useammin ahtaasti

Pääkaupunkiseudun suomalaistaustaisten ja Suomeen muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten välillä on eroja asutokunnan koossa (kuvio 16). Reilusti yli puolet kantaväestöön kuuluvista henkilöistä asui vuonna 2020 asutokunnassa, jossa on korkeintaan kaksi henkilöä. Vajaa neljännes suomalaistaustaisista asui yhden henkilön taloudessa. Maahanmuuttajista yksin asui 16 prosenttia ja korkeintaan kahden henkilön taloudessa 42 prosenttia. Vähintään kolmen henkilön asutokunnissa asuminen on selvästi yleisempää ulkomailla syntyneille ulkomaalaistaustaisille kuin kantaväestöön kuuluvilla henkilöillä.

Pääkaupunkiseudun sisällä pienissä asutokunnissa asuminen on Helsingissä yleisempää kuin Espoossa ja Vantaalla niin suomalaistaustaisten kuin maahanmuuttajien osalta. Korkeintaan kahden henkilön asutokunnassa asui vuonna 2020 Helsingin ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista 45 prosenttia. Espoossa vastaava osuus oli 38 prosenttia ja Vantaalla 40 prosenttia. Kaikista suurimpien asutokuntien osalta kaupungit eivät juuri eronneet toisistaan. Niiden Suomeen muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten henkilöiden osuus, jotka asuvat 3–5 hengen taloudessa, on kuitenkin Espoossa (53 %) ja Vantaalla (51 %) suurempi kuin Helsingissä (46 %).

Erot taustamaiden välillä ovat tässäkin tapauksessa suuria, kuten suurimpien taustamaaryhmien osalta näkyy kuvioista 16. Eniten suomalaistaustaisista poikkeavat pääkaupunkiseudun somalialaistaustaiset maahanmuuttajat, joista yli kolmannes (36 %) asui vuonna 2020 asutokunnassa, johon kuului vähintään kuusi henkilöä. Yli viiden hengen asutokuntia on myös melko monilla afganistanilaistaustaisilla, irakiläistaustaisilla ja kuvion ulkopuolelta filippiiniläistaustaisilla. Varsin monet irakiläistaustaiset asuvat kuitenkin yhden henkilön taloudessa, mikä lienee ainakin osittain seurausta siitä, että monet ovat olleet Suomessa vasta jonkin aikaa. Pääkaupunkiseudun iranilaistaustaiset muistuttavat asutokunnan koon puolesta varsin paljon kantaväestöä. Myös virolais- sekä venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisilla asutokunnat ovat samaa kokoluokkaa kuin suomalaistaustaisilla, joskin yksin asuvien osuus on kantaväestössä hieman suurempi.

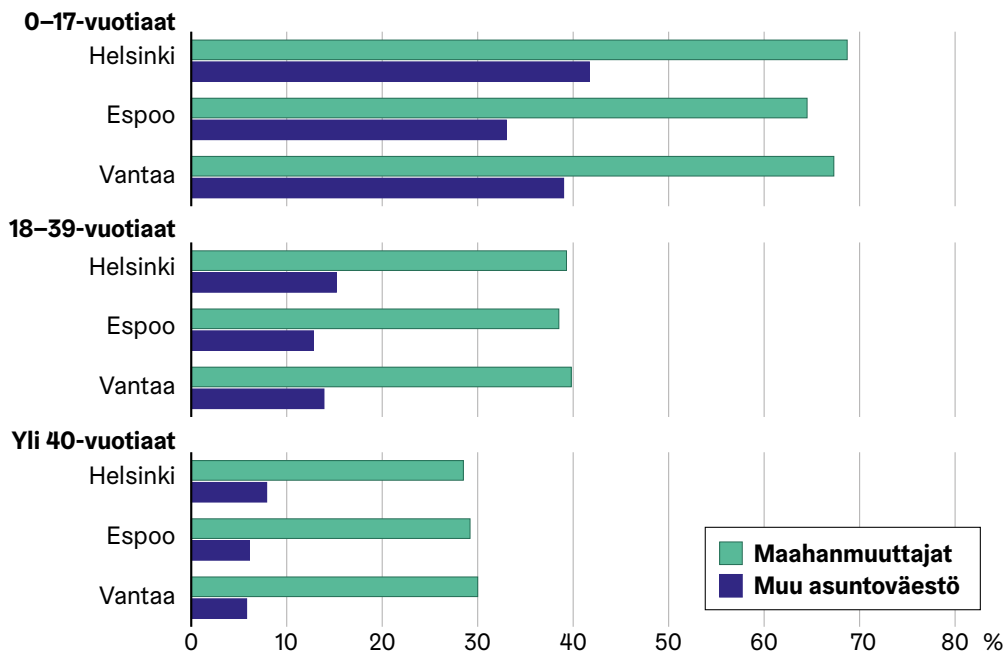
Kuvio 16. Maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten asuntokunnan koko taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Suuremmat asuntokunnat eli käytännössä lapsiperheet lisäävät myös todennäköisyyttä asua ahtaasti. Kuviossa 17 ahtaasti asuminen on määritelty siten, että asuntoväestöön kuuluvan henkilön asunnossa on enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti (keittiötä ei lueta huonelukuun).¹⁶ Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla alle 18-vuotiaat asuivat vuonna 2021 ahtaammin kuin 18–39-vuotiaat ja yli 40-vuotiaat, oli sitten kyse maahanmuuttajista tai muusta asuntoväestöstä (johon siis tässä tapauksessa kuuluvat myös Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset). Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten todennäköisyys asua ahtaasti on kuitenkin muuta väestöä suurempi kaikissa kuviossa näkyvissä ikäryhmissä. 0–17-vuotiaista maahanmuuttajista ahtaasti asui kaikissa kolmessa kaupungissa noin kaksi kolmasosaa, Helsingissä 69 prosenttia.

Kuvio 17. Ahtaasti asuvien osuus Helsingin, Espoon ja Vantaan maahanmuuttajista ja muusta asuntoväestöstä ikäryhmittäin (%) vuonna 2021

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen indikaattorit -tietokanta; Tilastokeskus

¹⁶ Yksin asuva henkilö ei näin määriteltynä asu koskaan ahtaasti.

Omistusasuminen on maahanmuuttajilla harvinaisempaa kuin suomalaistaustaisilla

Pääkaupunkiseudun suomalaistaustaisista 61 prosenttia asui vuonna 2020 omistusasunnossa (kuvio 18). 13 prosenttia heistä asui arava- tai korkotukivuokra-asunnossa (jatkossa ARA-vuokra-asunnot), joihin asukkaat valitaan sosiaalisin perustein. Vähän yli viidesosa (21 %) asui muussa eli vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa. Ulkomaila syntyneistä ulkomaalaistaustaisista vain joka neljäs (26 %) asui omistusasunnossa. Yleisempää oli asuminen ARA-vuokra-asunnoissa, joissa heistä asui vajaa kolmannes (30 %). Vielä suurempi osuus (39 %) asui vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa. Muut asunnon hallintaperusteet olivat maahanmuuttajilla kuten kantaväestöönkin kuuluvilla edellä mainittuihin hallintaperusteisiin verrattuna marginaalisia.

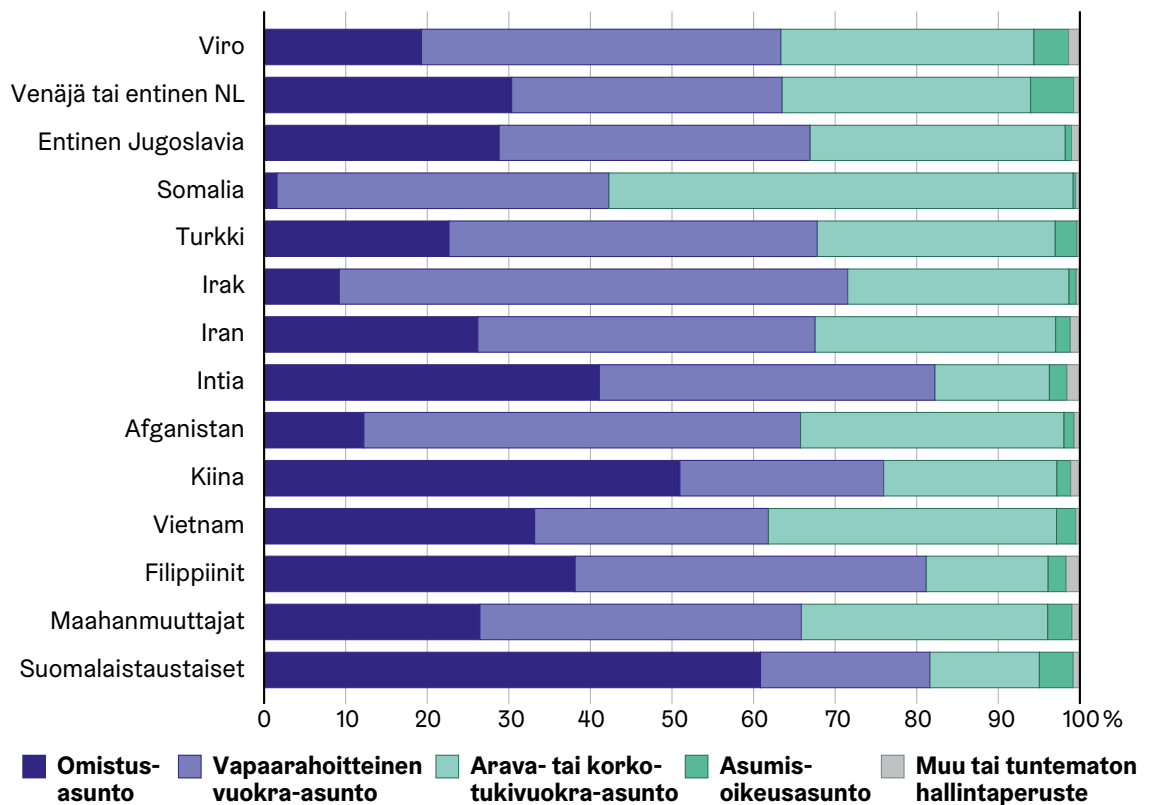
Pääkaupunkiseudun sisällä Espoossa ja Vantaalla oli vuonna 2020 enemmän maahanmuuttajien omistusasumista ja pienempi osuus ARA-vuokra-asunnossa asuvia maahanmuuttajia kuin Helsingissä. Omistusasunnossa asuvien osuus oli Helsingissä 23 prosenttia, Espoossa 29 prosenttia ja Vantaalla 30 prosenttia. ARA-vuokra-asunnossa asuvien osuus oli vastaavasti Helsingissä (34 %) suurempi kuin Espoossa ja Vantaalla (28 % ja 24 %). Vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa asuvien maahanmuuttajien osuus oli Espoossa ja Helsingissä noin 39 prosenttia ja Espoossa hieman enemmän (41 %).

Taustamaittain jaoteltuna paljastuu jälleen suuria eroja maahanmuuttajaryhmien välillä (kuvio 18). Noin puolet pääkaupunkiseudun kiinalaistaustaisista maahanmuuttajista asui vuonna 2020 omistusasunnossa, ja ARA-vuokra-asunnossa vain 21 prosenttia. Omistusasuminen oli suurimmista ryhmistä melko yleistä ja ARA-vuokra-asuminen harvinaista myös seudun intialais- ja filippiiniläistaustaisilla. Omistusasuminen oli hyvin poikkeuksellista somalialaistaustaisilla (2 %), ja harvinaista myös irakilistaustaisilla (9 %) ja afganistanilaistaustaisilla (12 %), joskin kaikissa ryhmissä osuus on viime vuosina hieman kasvanut. Pääkaupunkiseudun virolaistaustaisista maahanmuuttajistakin omistusasunnossa asui alle viidennes (19 %). Venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisista maahanmuuttajista 30 prosenttia asui omistusasunnossa.

Vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa asuminen oli yleisintä kaupungin irakilistaustaisten keskuudessa (62 %), ja monissa muissakin taustamaaryhmissä tämän hallintaperusteen mukaisessa asunnossa asui yli kolmannes. ARA-vuokra-asunnossa asuminen oli puolestaan yleisintä somalialaistaustaisilla, joista tähän hallintaperusteeseen sijoittui 57 prosenttia kaikista somalialaistaustaisista maahanmuuttajista. Osuus on laskenut vuodesta 2018, jolloin se oli vielä miltei kaksi kolmasosaa.

ARA-vuokra-asunnossa asuvien osuus oli noin kolmasosa myös vietnamilaistaustaisilla (35 %), afganistanilaistaustaisilla (32 %), virolaistaustaisilla (31 %), jugoslavialaistaustaisilla (31 %) sekä venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisilla (30 %). Kaikista pääkaupunkiseudun ARA-vuokra-asunnoissa asuvista (N=196 380) noin kolmasosa (35 %) oli vuonna 2020 ulkomailla tai Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia.

Kuvio 18. Maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten asunnon hallintaperuste taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

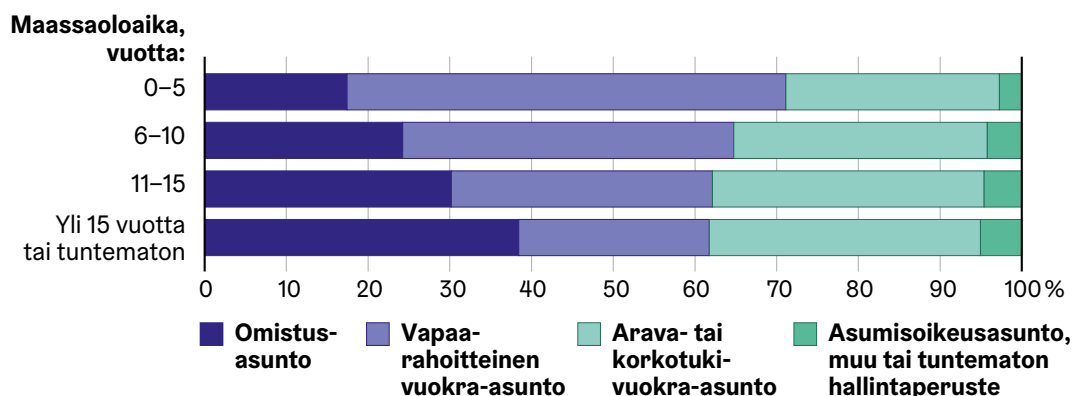
Pitkään Suomessa asuneet asuvat todennäköisemmin omistusasunnossa

Asuminen omistusasunnossa on yleisempää niiden keskuudessa, jotka ovat asuneet Suomessa pidemmän aikaa (kuvio 19). Yli 15 vuotta Suomessa asuneista maahanmuuttajista 38 prosenttia asui pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 omistusasunnossa. Heistäkin noin kolmannes asui kuitenkin ARA-vuokra-asunnossa. Pidempään Suomessa asuneiden keskuudessa etenkin vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa asuminen on harvinaisempaa kuin lyhyemmän aikaa asuneilla.

Espoossa ja Vantaalla jo lähes puolet yli viisitoista vuotta Suomessa asuneista maahanmuuttajista asui omistusasunnossa, Espoossa 45 % ja Vantaalla 47 %. Omistusasujien osuus on noussut myös Helsingissä, mutta maltillisemmin, noin kolmannekseen (32 %). Helsingissä ARA-asunnoissa asuvien osuus on vielä vähintään 15 vuotta Suomessa asuneiden keskuudessakin näistä kaupungeista selvästi korkein, 39 %. Espoossa ja Vantaalla ARA-asunnoissa asuvien osuus on pienempi pidempään Suomessa asuneilla kuin viime vuosien aikana maahamme tulleilla, mutta Helsingissä ARA-asunnossa asuvien osuus on korkein yli 15 vuotta Suomessa asuneiden keskuudessa.

Suurimmista taustamaaryhmistä yli 15 vuotta Suomessa asuneista kiinalaistaustaisista omistusasunnossa asui vuonna 2020 jo 71 prosenttia, ja intialaistaustaisistakin lähes yhtä suuri osuus (70 %). Osuus on kasvanut selvästi myös virolaistaustaisilla, lähes kolmannekseen (31 %), ja venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisilla vielä enemmän (38 %). Irakilaistaustaisilla ja etenkin somalialaistaustaisilla omistusasuminen on vähäistä myös pidemmän maassaoloajan jälkeen, joskin molempien väestöryhmien kohdalla osuus on kasvanut. Yli kymmenen vuotta Suomessa asuneista somalialaistaustaisista kaksi kolmasosaa asui ARA-vuokra-asunnossa pääkaupunkiseudulla vuonna 2020.

Kuvio 19. Maahanmuuttajien asunnon hallintaperuste maassaoloajan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Kuviossa 20 näkyy asumisen hallintamuodon ajallinen kehitys hieman toisesta perspektiivistä katsottuna. Tarkastelun kohteena ovat nyt vieraskieliset asutokunnat eli asutokunnat, joissa asutokunnan viitehenkilön¹⁷ rekisteröity äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Kuvioista ilmenevät omistusasuntojen, ARA-vuokra-asuntojen ja muiden vuokra-asuntojen määrä vieraskielisten asutokuntien osalta ja näiden asumisen hallintaperusteiden osuus kaikista vieraskielisistä asutokunnista pääkaupunkiseudulla vuosina 2006–2020.

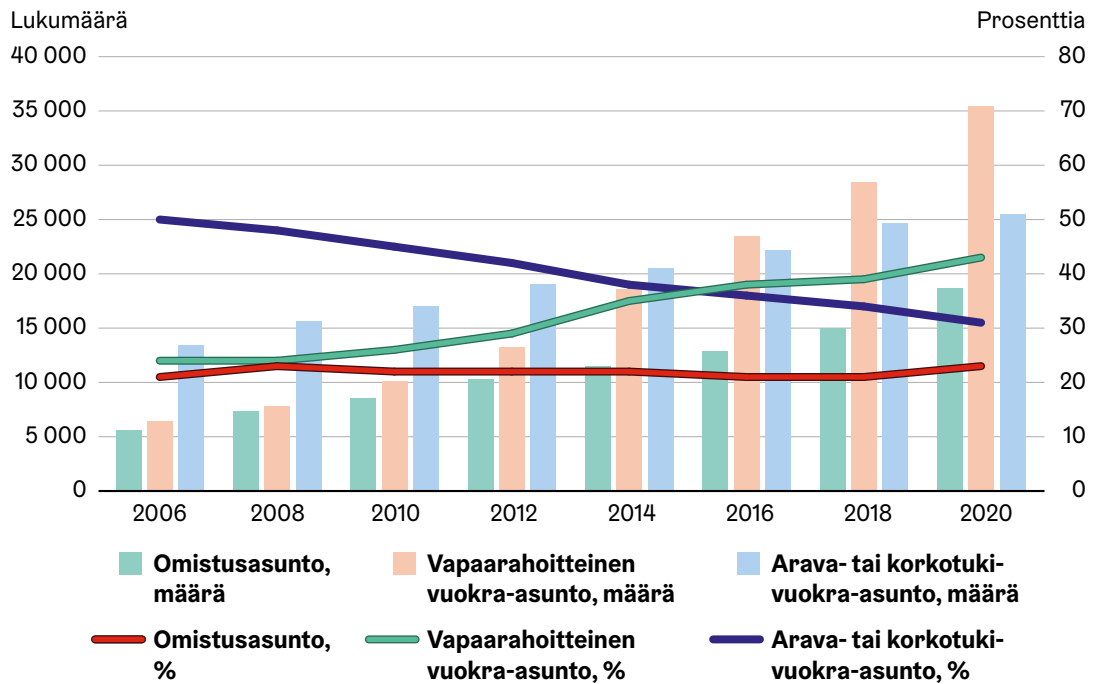
Koska vieraskielinen tai ulkomaalaistaustainen väestö on kaikissa kaupungeissa kasvanut kyseisellä ajanjaksolla, on ymmärrettävää, että kaikkiin hallintaperusteisiin sijoittuvien vieraskielisten asutokuntien määrät ovat myös kasvaneet. Kasvu on ollut vahvinta vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen osalta, josta on ajan mittaan tullut vieraskielisten asutokuntien yleisen asunnon hallintamuoto. Vuonna 2020 jo 43 prosenttia vieraskielisistä asutokunnista asui tällä tavalla. Tällä ajanjaksolla esimerkiksi virolaistaustaisten ja irakilastaustaisten maahanmuuttajien määrät ovat lisääntyneet, joten kehitys heijastaa osin myös muuttoliikkeen rakenteellista muutosta.

Omistusasumisen yleistymisen on ollut maltillisempaa, ja omassa asunnossa asuvien asutokuntien suhteellinen osuus on pysynyt koko ajan melko tasaisesti noin viidesosassa vieraskielisistä asutokunnista. Omistusasuminen on koko ajanjakson ollut yleisempää Espoossa ja Vantaalla kuin Helsingissä. Molemmista kaupungeista asui vuonna 2020 omistusasunnoissa 25 prosenttia vieraskielisistä asutokunnista, Helsingissä 20 %. Vuosien 2006 ja 2020 välisenä aikana omistusasunnossa asuvien vieraskielisten asutokuntien määrät ovat kasvaneet suhteellisesti eniten Vantaalla ja vähiten Helsingissä.

Vaikka ARA-vuokra-asunnossa asuvien osuus on yhä korkea ja vaikka näissä asunnoissa asuvien asutokuntien määrä on niin ikään kasvanut, tämän hallintamuodon suhteellinen osuus on laskenut merkittävästi niin pääkaupunkiseudulla kuin sen kolmessa suuressa kaupungissa. Vuonna 2006 puolet vieraskielisistä asutokunnista asui pääkaupunkiseudulla ARA-vuokra-asunnoissa (N=13 444), vuonna 2020 osuus oli enää 31 prosenttia (N=25 487). Suhteellisen osuuden muutos on ollut suurin Vantaalla, 55 prosentista 26 prosenttiin.

¹⁷ Viitehenkilöllä tarkoitetaan tilastointivuoden valtionveronalaisten tulojen perusteella asutokunnan suurituloisinta henkilöä.

Kuvio 20. Vieraskielisten asutokuntien yleisimmät asunnon hallintaperusteet (N ja %) pääkaupunkiseudulla 2006–2020

Lähde: Tilastokeskus

Vieraskielisten asutokuntien ahtaasti asuminen on yleistä myös asunnon hallintamuodosta riippumatta. Kaikissa hallintamuodoissa asumisen ahtaus on niin ikään yleisempi ongelma vieraskielisissä kuin kotimaankielisissä asutokunnissa. Ahtaus on yleisintä ARA-vuokra-asunnossa asuvilla: näistä vieraskielisistä asutokunnista 28 prosenttia asui vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla ahtaasti. Vaparahoitteisissa vuokra-asunnoissa ja omistusasunnoissa vastaavat osuudet olivat 25 ja 22 prosenttia. Kotimaankielisistä vuokralla asuvista asutokunnista ahtaasti asui 7–8 prosenttia.

5 Maahanmuuttajien työllistyminen ja tulot

Maahanmuuttajien työllisyystilanne on huonompi kuin suomalaistaustaisilla

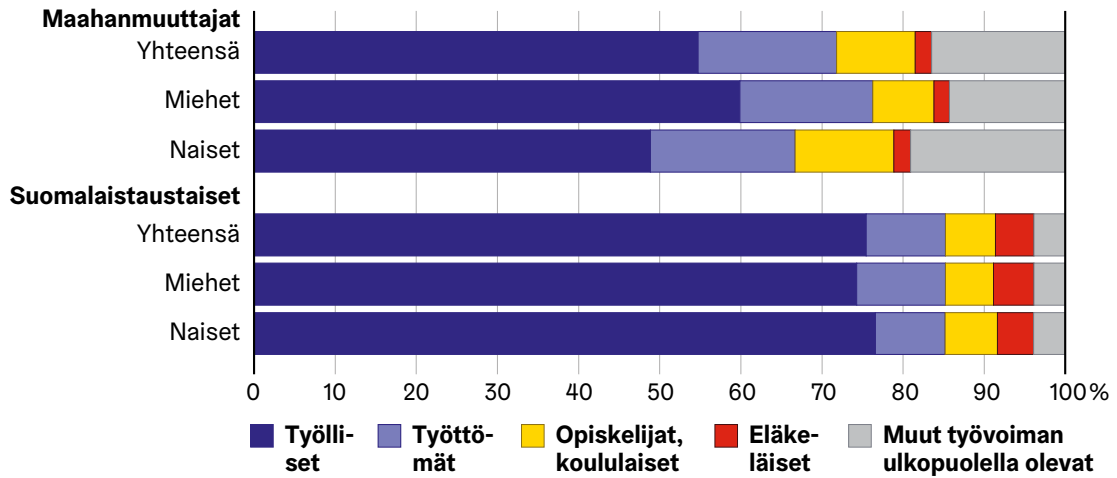
Koko Suomen työllisyysaste oli koronapandemian ensimmäisen vuoden päättyessä 71 prosenttia ja työttömyysaste 13 prosenttia. Työllisyystilanne on yleensä ollut pääkaupunkiseudulla jonkin verran parempi kuin koko maassa keskimäärin. Vuoden 2020 lopussa 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli kuitenkin pääkaupunkiseudulla samaa tasoa kuin muuallakin Suomessa. Espoossa (73 %) ja Vantaalla (72 %) se oli vähän korkeampi kuin Helsingissä (70 %). Työttömyysaste oli puolestaan Espoossa (12 %) matalampi kuin naapurikaupungeissa (sekä Helsingissä että Vantaalla 14 %).

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien työllisyystilanne on selvästi huonompi kuin seudun suomalaistaustaisilla asukkailla. Pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneiden 20–64-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten pääasiallinen toiminta jakautui vuonna 2020 seuraavasti: heistä 55 % oli työllisiä, 17 % työttömiä, 10 % opiskelijoita tai koululaisia, 2 % eläkeläisiä ja 17 % muusta syystä työvoiman ulkopuolella. Seudun suomalaistaustaisilla vastaavat luvut olivat: työllisiä 75 %, työttömiä 10 %, opiskelijoita ja koululaisia 6 %, eläkeläisiä 5 % ja muusta syystä työvoiman ulkopuolella olevia 4 %. (Kuvio 21.)

Maahanmuuttajien keskuudessa on sukupuolten välillä suurempia eroja kuin suomalaistaustaisessa väestössä. Ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista 20–64-vuotiaista miehistä 60 prosenttia oli pääkaupunkiseudulla työllisiä, kun vastaava osuus Suomeen muuttaneilla naisilla oli vain 49 prosenttia. Ero syntyy osin siitä, että naisia muun kuin eläkkeen tai opiskelun vuoksi työvoiman ulkopuolella oli lähes viidennes (19 %), miehistä selvästi harvempi (14 %). Tähän tilastoluokkaan sisältyy myös Suomesta pois muuttaneita henkilöitä. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työikäisten naisten matala työllisyys laskee tietenkin seudun koko maahanmuuttajaväestön työllisyysastetta.

Espoossa ja Vantaalla maahanmuuttajien työllisyysaste (57 % ja 56 %) oli vuonna 2020 korkeampi kuin Helsingissä (53 %). Muun kuin eläkkeen tai opiskelun vuoksi työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien osuus kaikista ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista oli pienempi Vantaalla (14 %) kuin Espoossa (16 %) ja Helsingissä (18 %). Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten miesten työllisyysaste oli Helsingissä noin kymmenen prosenttiyksikköä korkeampi kuin naisten. Vantaalla ja Espoossa maahanmuuttajamiesten työllisyys oli 63 prosenttia. Ero suomalaistaustaisiin miehiin oli Vantaalla ja Espoossa 13–14 prosenttiyksikköä, Helsingissä 16 prosenttiyksikköä. Naisten osalta ero vaihteli 27 ja 28 prosenttiyksikön välillä.

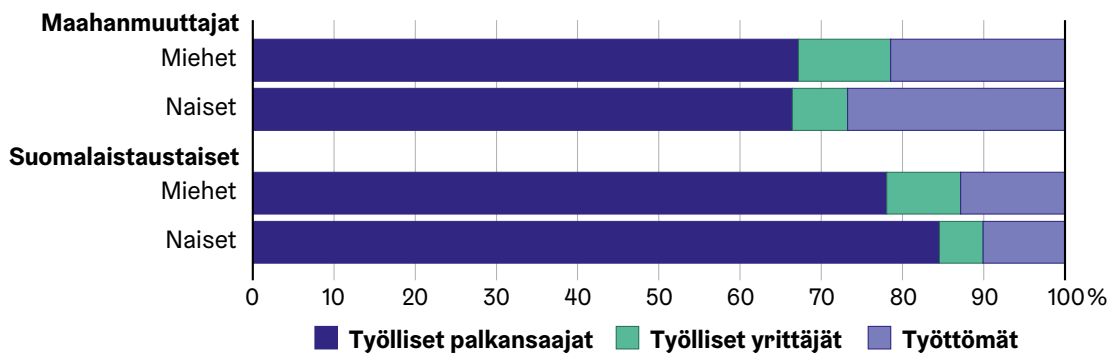
Kuvio 21. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten pääasiallinen toiminta sukupuolen mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Jos tarkastellaan ainoastaan työvoimaan kuuluvia henkilöitä, jotkin erot pääkaupunkiseudun suomalaistaustaisen väestön ja maahanmuuttajien välillä säilyvät, mutta toiset myös tasaantuvat (kuvio 22). Ulkomailla syntyneiden 20–64-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste oli vuonna 2020 selvästi korkeampi kuin kantäväestöön kuuluvilla henkilöillä, ja suomalaistaustaisista poiketen se on korkeampi naisilla kuin miehillä. Suomalaistaustaisten ja Suomeen muuttaneiden miesten välinen ero työvoimaan kuuluvien työllisyydessä ei näin tarkasteltuna ole yhtä suuri kuin naisilla. Yrittäjien osuus työvoimaan kuuluvista oli vuonna 2020 maahanmuuttajamiehillä ja -naisilla vähän korkeampi (11 % ja 9 %) kuin suomalaistaustaisilla miehillä ja naisilla (7 % ja 5 %).

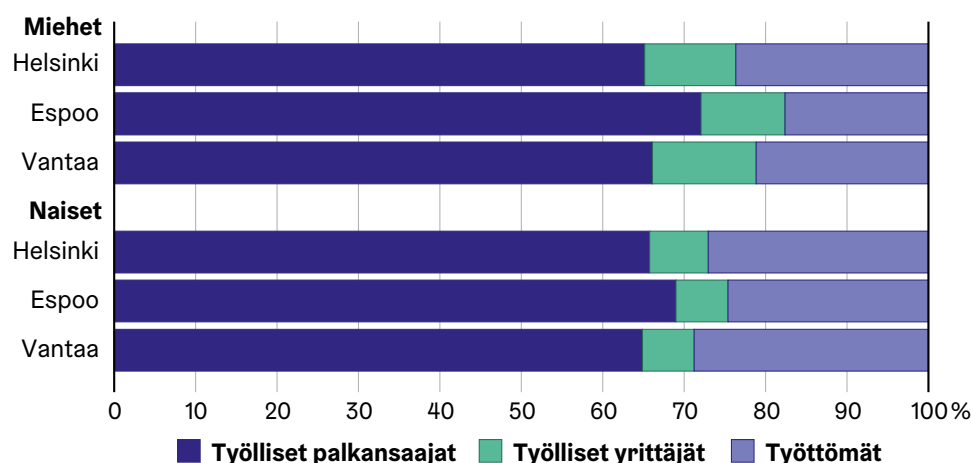
Kuvio 22. 20–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten pääasiallinen toiminta sukupuolen mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Työttömyysaste oli molempien sukupuolten osalta Espoossa jonkin verran matalampi kuin Helsingissä ja Vantaalla (kuvio 23). Espoon ulkomailla syntyneiden ulkomaalais-taustaisten miesten työttömyysaste oli vuonna 2020 18 %, siinä missä se oli kaupungin suomalaistaustaisilla miehillä 14 %. Naisten osalta ero työttömyysasteessa oli tuolloin Espoosakin paljon suurempi, suomalaistaustaisilla 11 % ja maahanmuuttajilla 25 %. Yrittäjien osuus työvoimaan kuuluvista oli korkein Vantaan miespuolisilla maahanmuuttajilla, 13 prosenttia.

Kuvio 23. 20–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien pääasiallinen toiminta sukupuolen mukaan (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla vuonna 2020

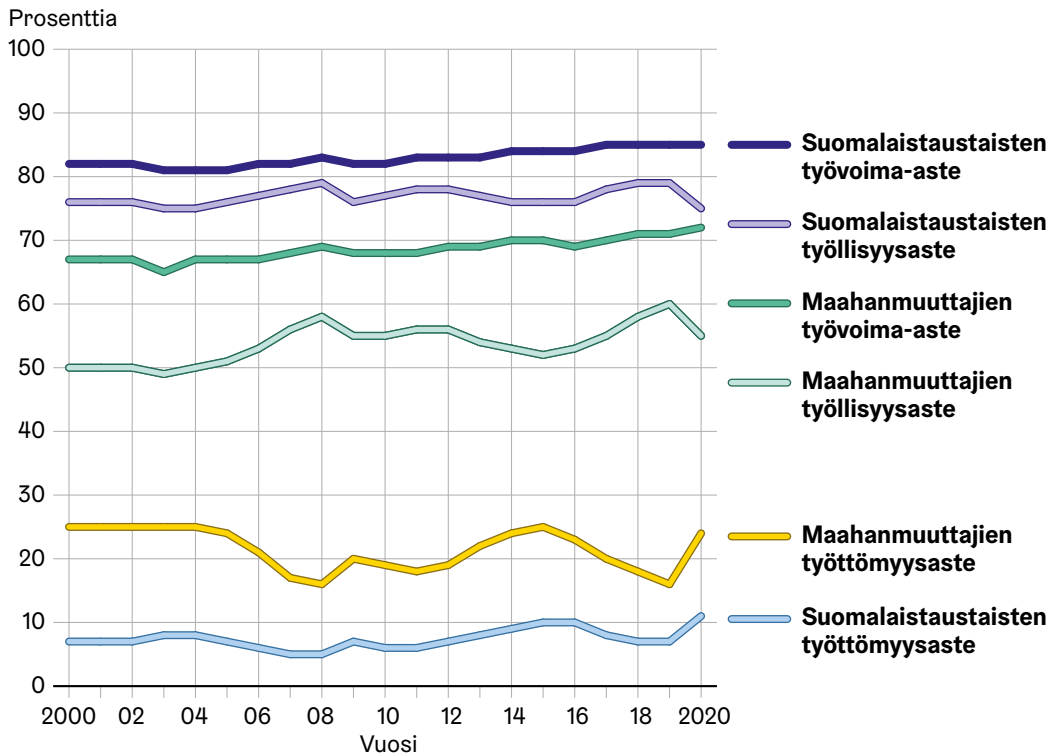
Lähde: Tilastokeskus

Työllisyyden ja työttömyyden kehitys seuraa suhdannevaihtelua

Työikäisten asema työmarkkinoilla vaihtelee etenkin taloudellisten suhdanteiden, mutta myös muiden ajassa tapahtuvien muutosten suhteen. Vuosien 2000 ja 2008 välisenä aikana useimmissa keskeisissä tunnusluvussa tapahtui pääkaupunkiseudulla myönteistä kehitystä sekä suomalaistaustaisen että ulkomailla syntyneen ulkomaalaistaustaisen väestön osalta (kuvio 24). Vuonna 2008 alkanut kansainvälinen finanssikriisi näkyy suotuisan työllisyyskehityksen katkeamisena ja kasvaneena työttömyytenä. Tilanne alkoi kohentua jälleen vuoden 2016 paikkeilla. Työllisyys kasvoi ja työttömyys väheni niin suomalaistaustaisilla kuin Suomeen muuttaneilla ulkomaalaistaustaisilla. Hyvä kehitys jatkui aina keväällä 2020 puhjenneseen koronapandemiaan saakka.

Maahanmuuttajien tilanne työmarkkinoilla näyttää reagoineen suhdannevaihteluihin kantaväestöä voimakkaammin. On kuitenkin syytä huomioida, että tiedot perustuvat kunakin vuotena väestötietojärjestelmässä oleviin henkilöihin. Vuosien 2000 ja 2020 välisenä aikana 20–64-vuotiaiden ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrä on pääkaupunkiseudulla kasvanut noin 33 000:sta lähes 150 000:een. Kun talous on kasvanut, Suomeen on muuttanut enemmän ihmisiä työn perässä, mikä on parantanut kaikkien Helsingissä asuvien maahanmuuttajien työllisyyslukuja. Vastaavasti talouden hiipuessa työperusteinen muutto on ollut vähäisempää, ja osa työperusteisesti Suomeen muuttaneista on muuttanut takaisin lähtömaahansa tai jonnekin muualle. Työllisyys- ja työttömyyslukujen vuosittainen vaihtelu ei siten suoraan kerro Suomessa asuvien maahanmuuttajien työmarkkinatilanteen kehityksestä, eikä näitä lukuja voi suoraan pitää todisteena kotouttamispolitiikan onnistumisesta tai epäonnistumisesta.

Kuvio 24. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten työvoimaosuus, työllisyysaste ja työttömyysaste (%) pääkaupunkiseudulla 2000–2020

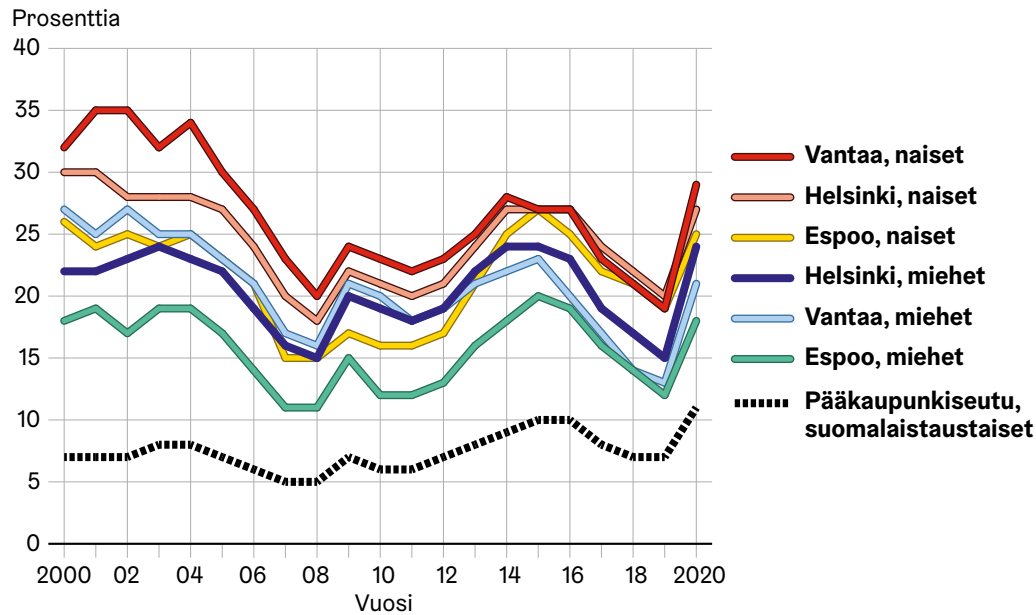

Lähde: Tilastokeskus

Tarkemman kuvan kehityksestä saa, kun katsoo erikseen miesten ja naisten työttömyysasteen muuttumista ja vertailee pääkaupunkiseudun kolmea suurta kaupunkia (kuvio 25). Vuoteen 2000 verrattuna erot sekä kaupunkien että sukupuolten välillä ovat pienentyneet, ja työttömyysasteet ovat lähestyneet pääkaupunkiseudun suomalaistaustaisten työttömyysastetta. Kaikissa kolmessa kaupungissa miesten työttömyysasteet olivat vuoden 2019 lopussa kuitenkin yhä alemmat kuin naisten. Kuntien väliset erot olivat supistuneet melko pieniksi. Pandemian vaikutus on myös jokaisessa kunnassa ja jokaisessa väestöryhmässä samansuuntainen. Eniten vaikuttaa kärsineen vantaalaisten ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyystilanne, kun taas vähimmällä ovat päässeet Espoon maahanmuuttajat. Koronavirus seurauksineen koetteli ylipäätään Vantaan työllisyystilannetta eniten ja Espoon vähiten.

Kuvio 25. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien työttömyysaste sukupuolen mukaan (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla ja suomalaistaustaisten työttömyysaste (%) pääkaupunkiseudulla 2000–2020

Lähde: Tilastokeskus

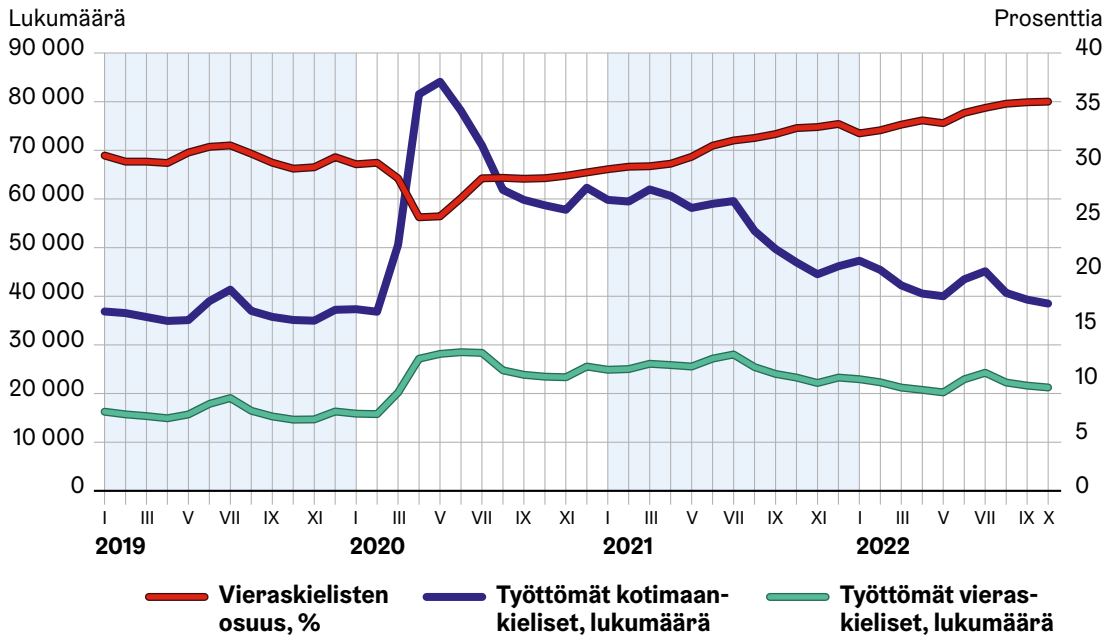
Koronapandemia heikensi maahanmuuttajienkin työllisyyttä

Vuoden 2020 lopun jälkeisestä kehityksestä ei ole vielä rekisteripohjaisia tietoja. Käsitteksen koronapandemian hellittämisen seurauksesta työllisyystilanteelle saa kuitenkin ELY-keskuksen kuntakohtaisten työttömiä työnhakijoita koskevien tilastojen avulla. Nämä tilastot perustuvat joko kansalaisuuteen tai rekisteröityyn äidinkielen. Näistä viimeksi mainittu on tämän raportin tarkoituksia varten hyödyllisempi, koska Suomeen muuttaneista ulkomaan kansalaisista monet ovat saaneet Suomen kansalaisuuden, eivätkä he siten erotu näissä tilastoissa. Vieraskielisten ryhmä sisältää myös Suomessa syntyneitä henkilöitä, mutta koska heidän ikärakenteensa painottuu vielä vahvasti lapsiin ja nuoriin, ylivoimainen osa vieraskielisistä rekisteröidyistä työttömistä työnhakijoista on myös Suomeen muuttaneita henkilöitä.

Kun pandemia rantautui Suomeenkin alkuvuodesta 2020, sillä oli välittömiä vaikutuksia talouselämään ja sitä kautta työllisyyteen. Kuten kuviosta 26 ilmenee, nimenomaan suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien työttömyys kasvoi pääkaupunkiseudulla nopeasti. Yleensä suhdannevaihteluissa siis työllisyystilanne heikkenee nopeasti ja voimakkaasti ulkomailla syntyneiden ryhmässä. Suomeen muuttaneet ovat keskimääräistä todennäköisemmin määräaikaisilla työ sopimuksilla töissä sekä sijoittuvat vahvasti suhdanneriippuvaisille aloille kuten rakennustoimintaan. Pandemian synnyttämässä tilanteessa monet kuitenkin jäivät ilmeisesti varsinkin aluksi ilmoittautumatta työnvälitystoimiston asiakkaiksi. Osa saattoi myös siirtyä pois Suomesta.

Kotimaankielisten työttömien työnhakijoiden määrä alkoi laskea voimakkaasti erilaisten julkisten tukitoimien seurauksena jo toukokuussa 2020, ja lasku on sittemmin jatkunut miltei keskeytyksettä. Vieraskielisten työttömyys on niin ikään vähentynyt, mutta paljon maltillisemmin. Tämän kehityksen seurauksena heidän osuutensa kaikista rekisteröityneistä työttömistä työnhakijoista on kasvanut varsin selvästi. Lokakuussa 2022 vieraskielisten osuus oli noin kolmannes (36 %). Vieraskielisten työttömien työnhakijoiden määrä on pysynyt yli 20 000:ssa maaliskuusta 2020 lähtien. Lokakuussa 2022 heitä oli pääkaupunkiseudulla 21 242.

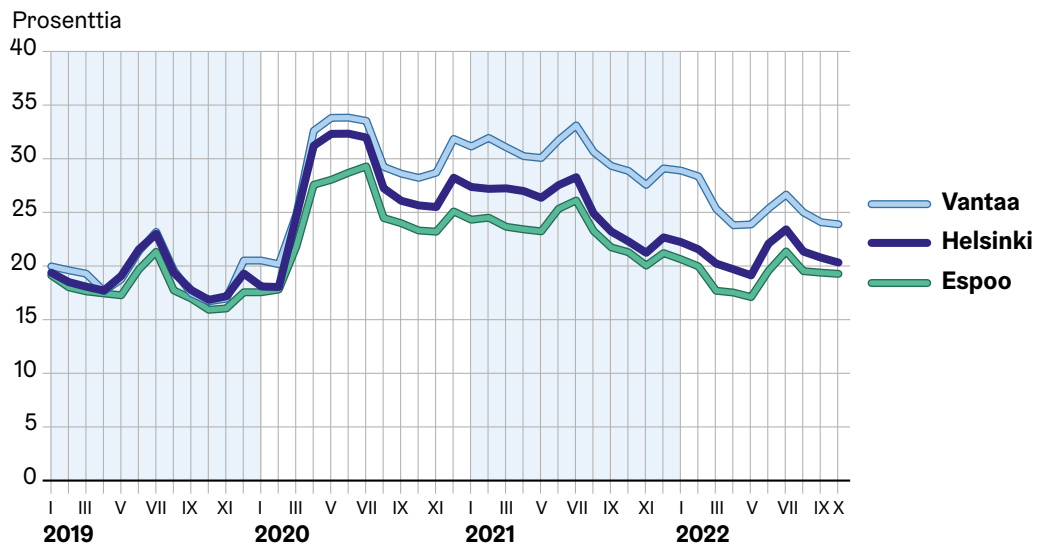
Kuvio 26. Suomen- ja ruotsinkieliset (kotimaankieliset) ja vieraskieliset työttömät työnhakijat sekä vieraskielisten työttömien osuus pääkaupunkiseudulla 1/2019–10/2022

Lähde: Uudenmaan ELY-keskus

Kansalaisuus taustamuuttujana antaa mahdollisuuden myös joihinkin lisätarkasteluihin. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus pääkaupunkiseudun koko ulkomaalaisesta työvoimasta kasvoi voimakkaasti seudun kaikissa suurissa kaupungeissa alkuvuodesta 2020. Helmikuussa 2020 tällä tavalla mitattu työttömyysaste¹⁸ oli kaikissa kolmessa kaupungissa samaa luokkaa, mutta pandemian puhjettua ulkomaalaisten työttömyys lisääntyi selvästi enemmän Helsingissä ja Vantaalla. Tilanne alkoi puolestaan helpottaa Helsingissä nopeammin kuin Vantaalla, työttömien ulkomaan kansalaisten osuus ulkomaalaisesta työvoimasta oli lokakuussa 2022 yhä 24 prosenttia.

Kuvio 27. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta (%) pääkaupunkiseudulla 1/2019–10/2022

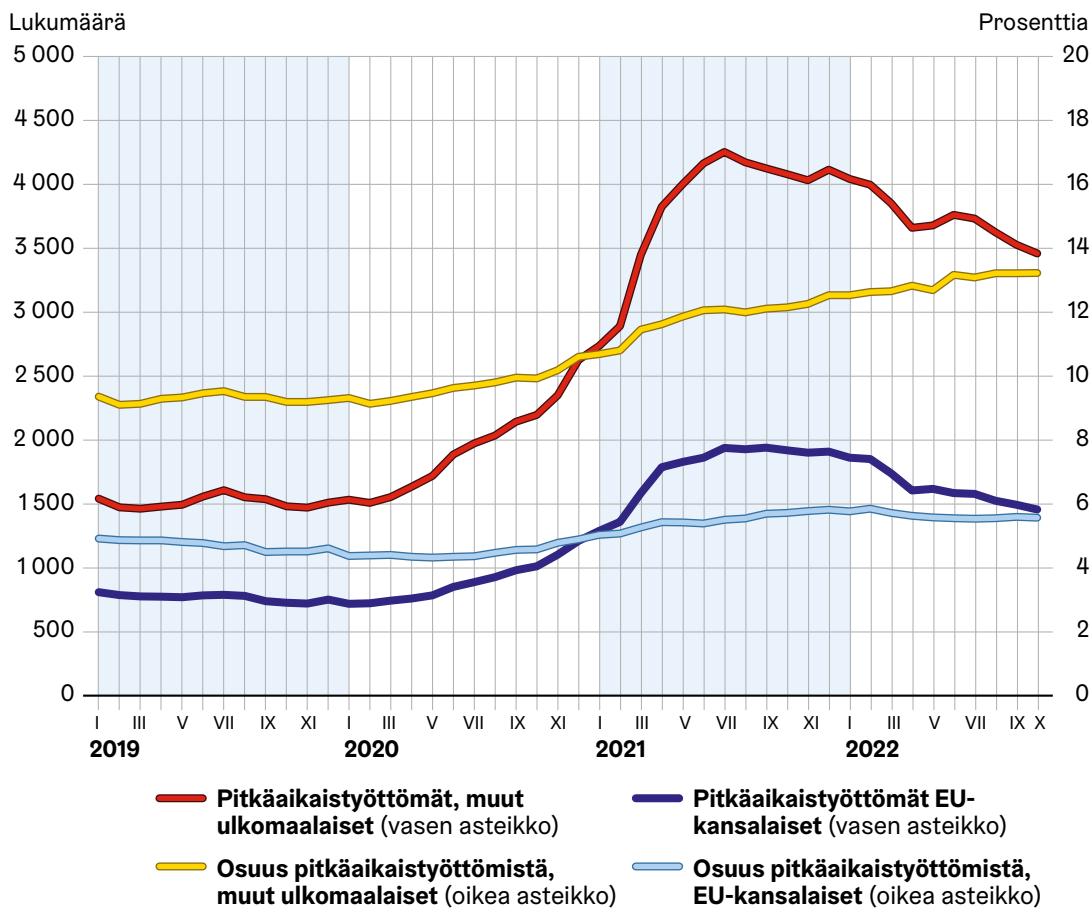

Lähde: Uudenmaan ELY-keskus

18 Tässä yhteydessä tästä suhteesta työttömien ja työvoiman välillä ei käytetä ELY-keskuksessa työttömyysasteen nimitystä. Työttömyysasteesta puhutaan Suomessa työttömien prosenttiosuutena saman ikäisestä työvoimasta eli työllisistä ja työttömistä joko työvoimatutkimuksen tai – kuten tässä raportissa – työssäkäyntitilaston tietojen perusteella.

Samalla lisääntyi merkittävästi varsinkin EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten pitkäaikaistyöttömyys (kuvio 28). Pitkäaikaistyöttömiä ovat yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan työttömänä työnhakijana olleet. Helmikuusta 2020 tähän väestöryhmään kuuluvien pitkäaikaistyöttömyys kasvoi pääkaupunkiseudulla noin 1 500:sta noin 4 250:een heinäkuussa 2021. Osuus seudun kaikista pitkäaikaistyöttömistä kasvoi tasaisesti niin, että vuoden 2022 lokakuussa se oli 13 %. EU-maiden kansalaisten osuus pitkäaikaistyöttömistä pysyi ajanjaksolla kutakuinkin ennallaan, 5–6 prosentissa.

Kuvio 28. Euroopan unionin kansalaisten ja kolmansien maiden kansalaisten pitkäaikaistyöttömyys (N) ja osuus kaikista pitkäaikaistyöttömistä (%) pääkaupunkiseudulla 1/2022–10/2022

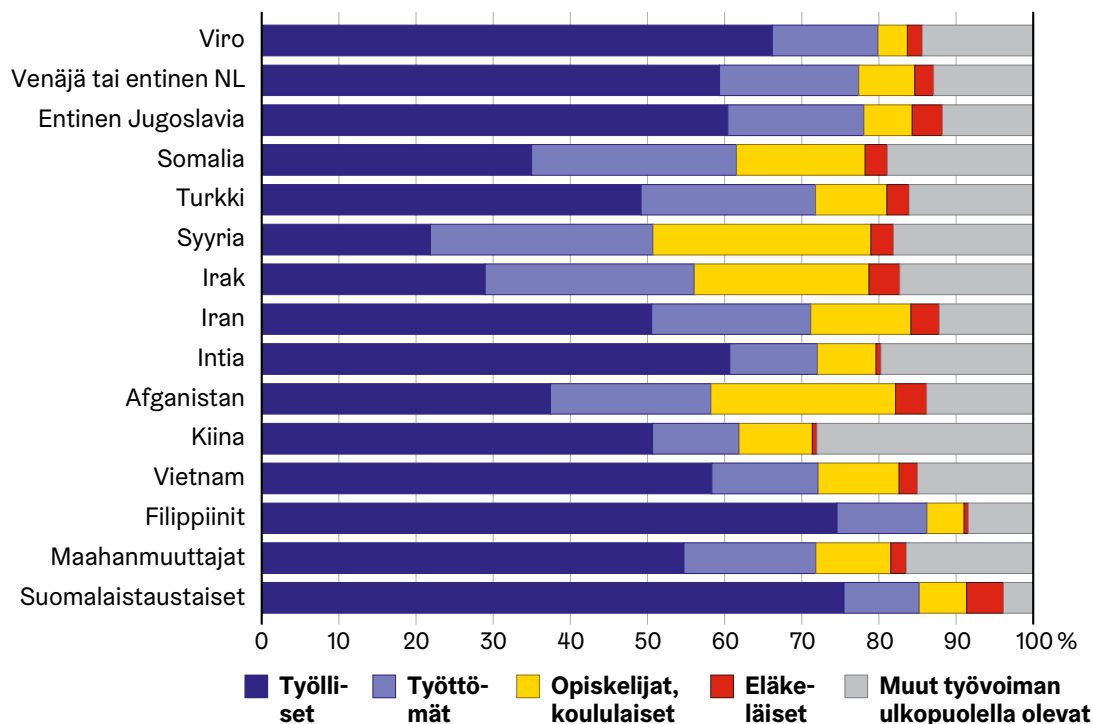

Lähde: Uudenmaan ELY-keskus

Pääasiallinen toiminta vaihtelee taustamaiden ja sukupuolten välillä

Taustamaiden välillä on suuria eroja sekä pääasiallisessa toiminnassa yleensä että työllisyydessä ja työttömyydessä. Kuviosta 29 ilmenee 20–64-vuotiaiden pääasiallinen toiminta kahdentoista taustamaaryhmän osalta pääkaupunkiseudulla vuonna 2020. Työllisyysaste oli tuolloin näistä ryhmistä korkein filippiiniläistäustaisilla (75 %) eli sama kuin suomalaistaustaisilla. Virolaistaustaisilla työllisyysaste oli 66 % ja niillä, joilla taustamaa oli entinen Jugoslavia, Venäjä tai entinen Neuvostoliitto tai Intia, noin 60 prosenttia. Muusta syystä kuin koulunkäynnin, opiskelun tai eläkkeen vuoksi työvoiman ulkopuolella olevien osuus oli monissa ryhmissä korkea, kiinalaistaustaisilla jopa 28 prosenttia. Osa tähän pääasiallisen toiminnan luokkaan kuuluvista on todennäköisesti poistunut Suomesta, mutta heidän tietonsa ovat yhä väestötietojärjestelmässä.

Kuvio 29. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten pääasiallinen toiminta taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

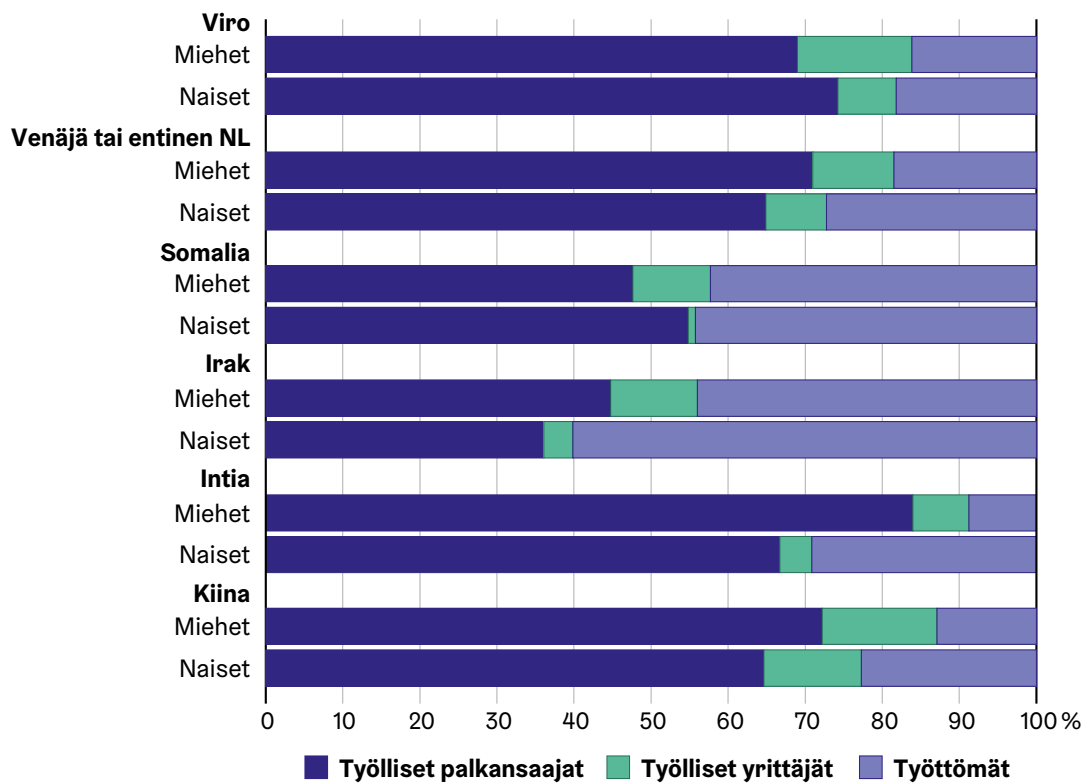

Lähde: Tilastokeskus

Seuraavaksi voidaan tarkastella pelkästään työvoimaan kuuluvien pääasiallista toimintaa pääkaupunkiseudulla sukupuoli huomioiden. Kuviossa 30 tilanne ilmenee kuuden suurimman taustamaaryhmän osalta. Jokaisessa ryhmässä naisten työttömyysaste oli vuonna 2020 korkeampi kuin miesten, virolaistaustaisilla tosin vain kaksi prosenttiyksikköä. Intialaistaustaisista miespuolisista maahanmuuttajista vain yhdeksän prosenttia oli tuolloin työttömiä (vuonna 2018 vain 5 %). Työttömyys oli erityisen yleistä irakiläistaustaisten naisten keskuudessa (60 %) sekä irakiläistaustaisilla miehillä ja somalialaistaustaisilla miehillä ja naisilla (42–44 %).

Miltei kaikissa taustamaaryhmissä yrittäjien osuus työllisistä oli suurempi miehillä kuin naisilla. Yrittäjyys on yleistä esimerkiksi kiinalaistaustaisten keskuudessa, eikä sukupuolten välillä ei ole juuri eroa (miehet 17 %, naiset 16 %). Kuvion ulkopuolelta pääkaupunkiseudun turkkilaistaustaisista Suomeen muuttaneista miehistä jopa 28 % toimi yrittäjänä vuonna 2020, naisista vajaa kymmenen prosenttia. Thaimaalaistaustaisten tapauksessa on syytä huomioida taustamaaryhmän pieni koko ja epätasainen sukupuolijakauma. Vaikka naisiin verrattuna thaimaalaistaustaista työvoimaan kuuluvista miehistä suurempi osa on yrittäjiä, naisyrittäjät (N=139) muodostivat maaryhmän työllisistä kymmenesosan, miesyrittäjät (N=28) kaksi prosenttia.

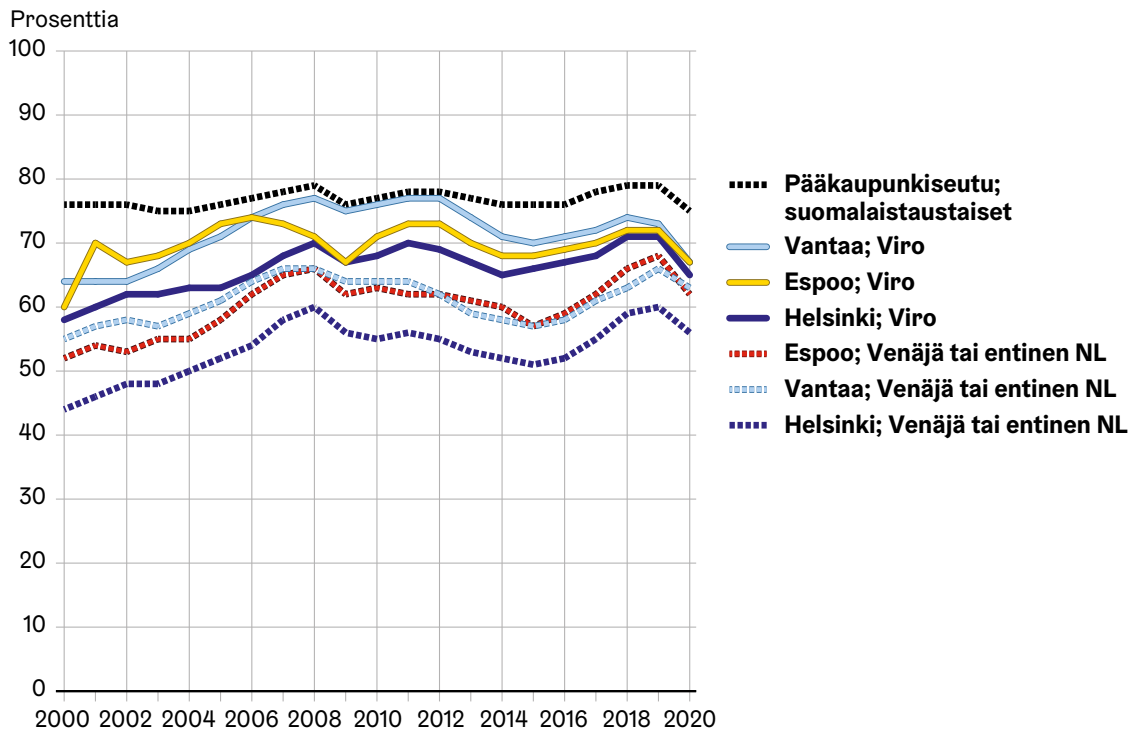
Kuvio 30. 20–64-vuotiaiden työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien pääasiallinen toiminta sukupuolen ja taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Kuuden suurimman maahanmuuttajaryhmän osalta on hyödyllistä tarkastella myös kaupunkikohtaisen kehityksen eroja ja yhtäläisyyksiä. Kaikissa kolmessa kaupungissa virolaistaustaisten työllisyysaste on ollut tällä vuosituhanella parempi kuin venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten työllisyysaste (kuvio 31). Molemmissa maaryhmissä Helsingin tilanne on ollut sen naapurikaupunkeja heikompi, ja etenkin venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten tapauksessa ero Espooseen ja Vantaaseen on ollut koko ajan selvä. Kaikissa kaupungeissa ja molemmissa taustamaaryhmissä työllisyys kuitenkin parani vuosituhanen alkuun verrattuna aina koronapandemian puhkeamiseen asti, ja työllisyystilanne on seurannut suhdannevaihteluja varsin yhdenmukaisesti. Koronapandemian vaikutus on myös ollut hyvin samansuuntainen kaikissa tapauksissa.

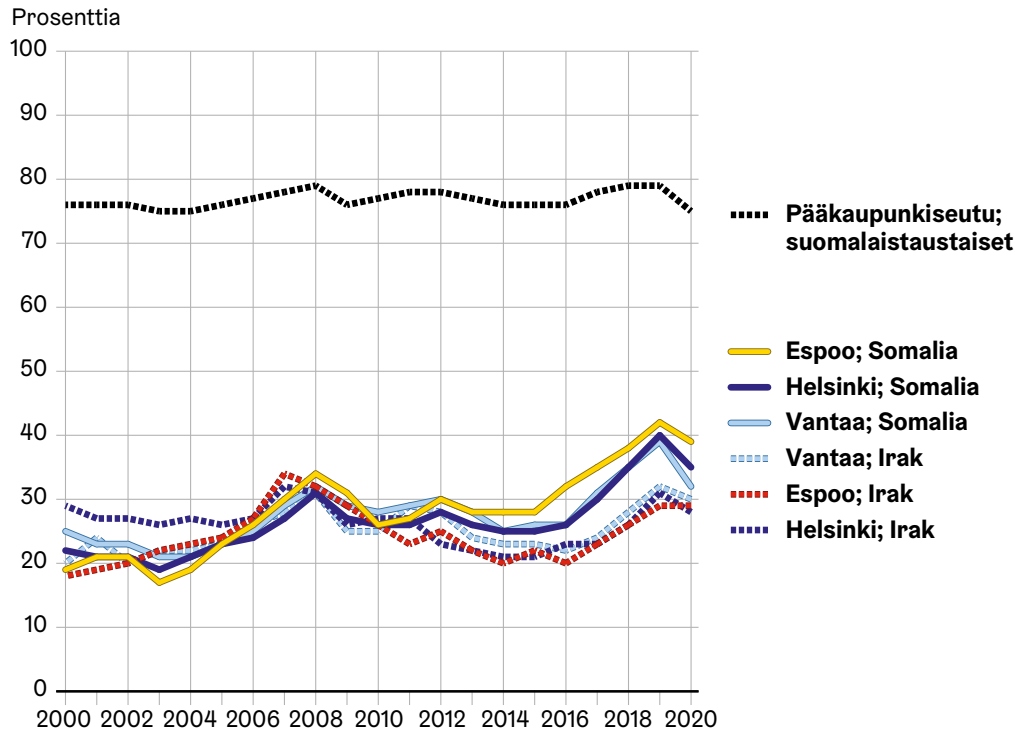
Kuvio 31. 20–64-vuotiaiden venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten ja virolaistaustaisten maahanmuuttajien työllisyysaste (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla ja suomalaistaustaisten työllisyysaste (%) pääkaupunkiseudulla 2000–2020

Lähde: Tilastokeskus

Vuosien 2005 ja 2010 välisenä aikana somalialaistaustaisten ja irakilastaustaisten työllisyysasteet olivat kaikissa kaupungeissa varsin lähellä toisiaan, vaihdellen 25 ja 35 prosentin välillä (kuvio 32). Ennen vuoden 2008 finanssikriisin puhkeamista kehitys oli suotuisaa, mutta vastaavasti taloudellinen laskusuhdanne näkyi selvästi jokaisessa kaupungissa ja molemmissa väestöryhmissä. Somalialaistaustaisten työllisyysasteet nousivat selvästi etenkin vuodesta 2015 lähtien, ja jälleen hyvin samansuuntaisesti niin Espoossa kuin Helsingissä ja Vantaalla. Espoon somalialaistaustaisten työllisyysaste oli vuonna 2019 jo 42 %. Kehitys on ollut myönteistä myös irakilastaustaisilla, joskin maltillisemmin kasvavaa. Toisaalta somalialaistaustaisiin verrattuna pandemialla näyttää olleen vähemmän kielteistä vaikutusta irakilastaustaisten työllisyydelle.

Kuvio 32. 20–64-vuotiaiden irakilais- ja somalialaistaustaisten työllisyysaste (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla ja suomalaistaustaisten työllisyysaste (%) pääkaupunkiseudulla 2000–2020

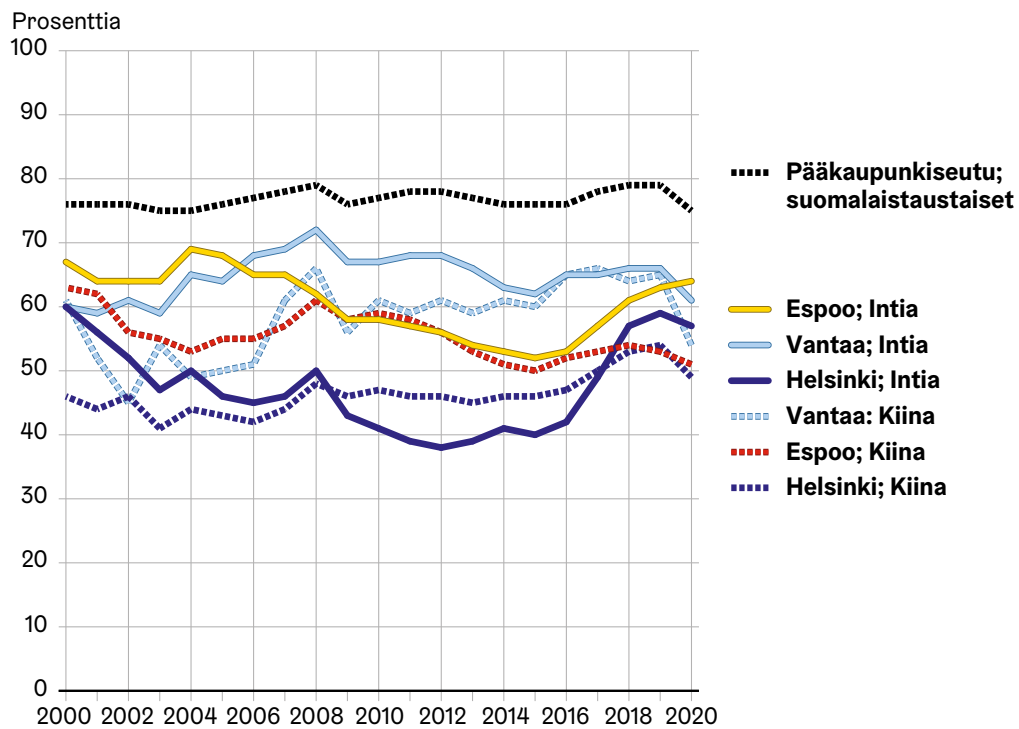

Lähde: Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun Suomeen muuttaneista intialais- ja kiinalaistaustaisista työllisyysaste on ollut pääsääntöisesti korkein Vantaan intialaistaustaisilla (kuvio 33). Myös Vantaan kiinalaistaustaisten työllisyys nousi ennen koronapandemiaa noin 65 prosenttiin vuonna 2019, samoin Espoon intialaistaustaisten. Vuotta 2008 edeltävä noususuhdanne ja sen jälkeinen laskusuhdanne näkyvät myös tässä kuviossa, mutta vaimeammin kuin irakilais- ja somalialaistaustaisten kohdalla. Samoin on vuotta 2018 edeltävien vuosien laita, joskin etenkin Helsingin intialaistaustaisten osalta kehitys oli hyvin myönteistä vuoden 2015 jälkeen.

Molemmat maaryhmät ovat kasvaneet merkittävästi tällä vuosituhanella. Intialaistaisia 20–64-vuotiaita työllisiä oli Helsingissä vuonna 2000 vain 224, vuonna 2020 liki tuhat (978). Espoossa työllisten intialaistaustaisten määrä on jopa kaksikymmenkertaistunut, muutamasta kymmenestä reilusti yli tuhanteen henkilöön (1 413). Vantaalla puolestaan etenkin kiinalaistaustaisten työllisten määrä on moninkertaistunut. Vuonna 2000 heitä oli vain 31, vuonna 2018 noin 450. Samalla on muistettava, että osa tilastoihin sisältyvistä ei asu enää Suomessa, mikä laskee näihin väestöryhmiin kuuluvien työllisyysastetta. Vantaan kiinalaistaustaiset näyttävät suhteellisesti ottaen kärsineen koronapandemiasta työllisyysasteella mitattuna näistä kuudesta taustamaaryhmästä eniten.

Kuvio 33. 20–64-vuotiaiden intialais- ja kiinalaistaustaisten työllisyysaste (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla ja suomalaistaustaisten työllisyysaste (%) pääkaupunkiseudulla 2000–2020

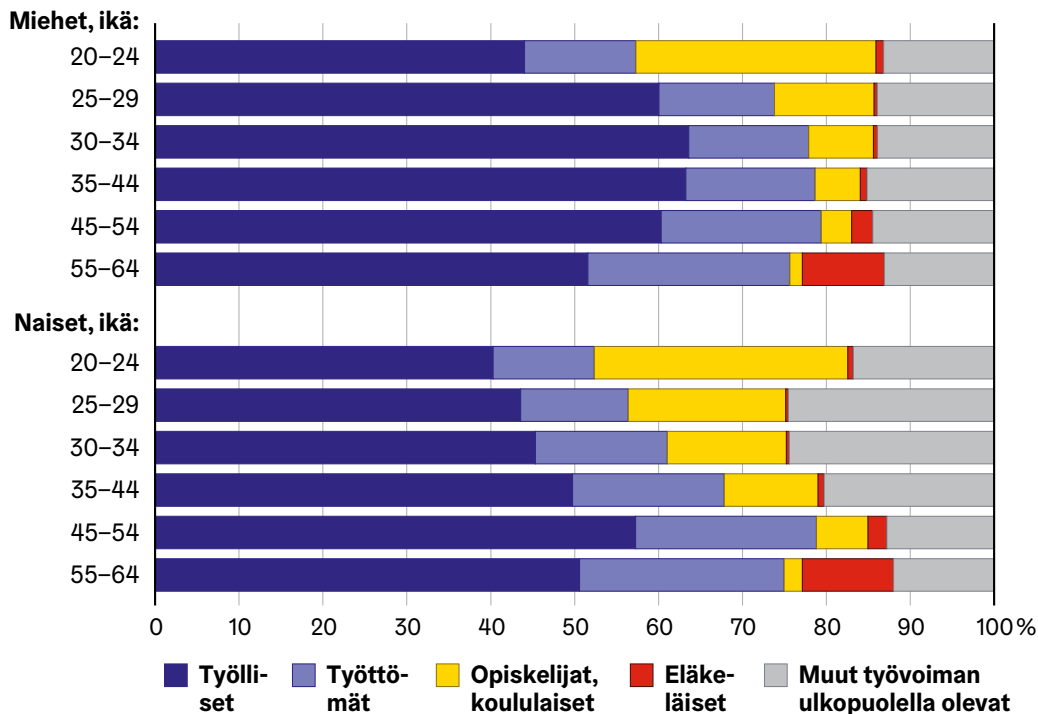
Lähde: Tilastokeskus

lällä ja sukupuolella on väliä

Pääasiallinen toiminta vaihtelee suuresti iän mukaan: nuoremmissa ikäluokissa on enemmän koululaisia ja opiskelijoita, vanhemmissa puolestaan enemmän eläkeläisiä. Tämä yleinen sääntö pätee myös pääkaupunkiseudun työikäisen maahanmuuttajaväestöön (kuvio 34). Etenkin 25–35-vuotiaiden naisten kohdalla muusta syystä kuin opiskelun tai eläkkeen vuoksi työvoiman ulkopuolella olevien osuus on varsin suuri, mikä kertonee monien sijoittumisesta lasten- ja kodinhoitotehtäviin. Seudun somalialaistaustaisilla näiden muun kuin opiskelun tai eläkkeen vuoksi työvoiman ulkopuolella olevien osuus vaihtelee kahden ja viiden prosentin välillä, 20–24-vuotiaista somalialaistaustaisista miehistä tähän kategoriaan kuuluu joka kymmenes.

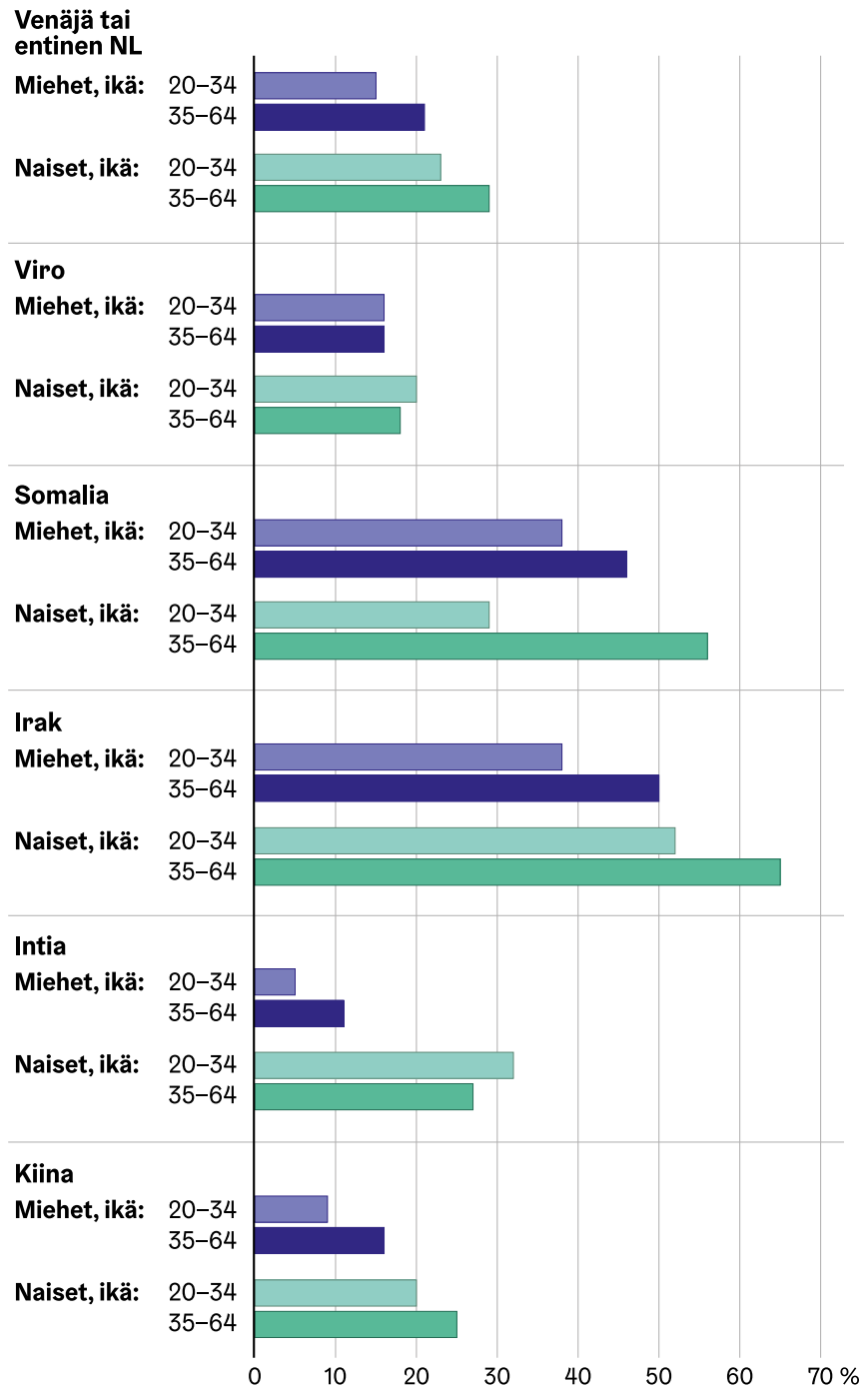
Kuvio 34. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien pääasiallinen toiminta sukupuolen mukaan ja ikäryhmittäin (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien työttömyyden tarkastelu ikäryhmittäin suurimpien taustamaaryhmien osalta ja sukupuolen mukaan eriteltyinä osoittaa, että vanhempaan ikäluokkaan kuuluvilla (35–64-vuotiaat) työttömyysaste on pääsääntöisesti korkeampi kuin nuoremmalla ikäryhmällä (20–34-vuotiaat) (kuvio 35). Merkittävin poikkeus tästä säännöstä ovat intialaistaustaiset naiset, joista nuoremmalla ikäryhmällä on useita prosenttiyksikköjä korkeampi työttömyys kuin vanhempaan ikäryhmään kuuluvilla. Somalialaistaustaisten nuorempien naisten työttömyys on puolestaan alempi kuin saman ikäryhmän ja etenkin vanhemman ikäryhmän somalialaistaustaisilla miehillä.

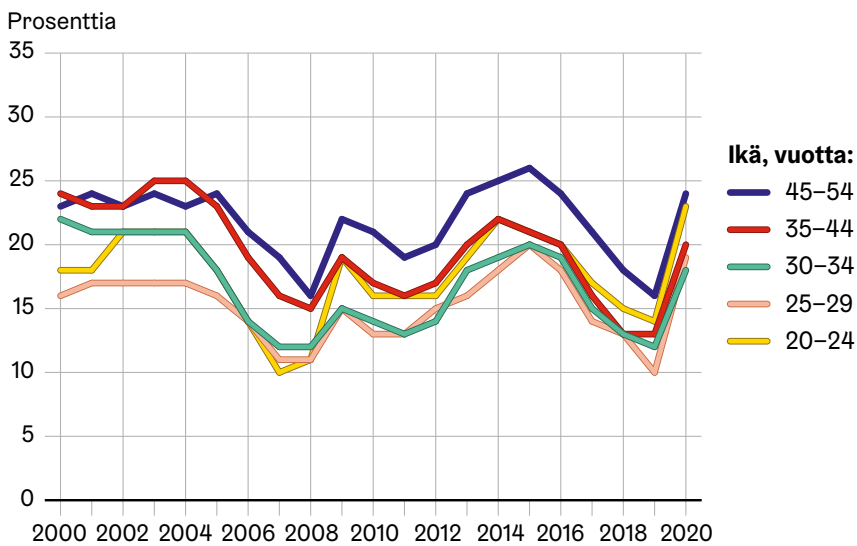
Kuvio 35. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien työttömyysaste taustamaan ja sukupuolen mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

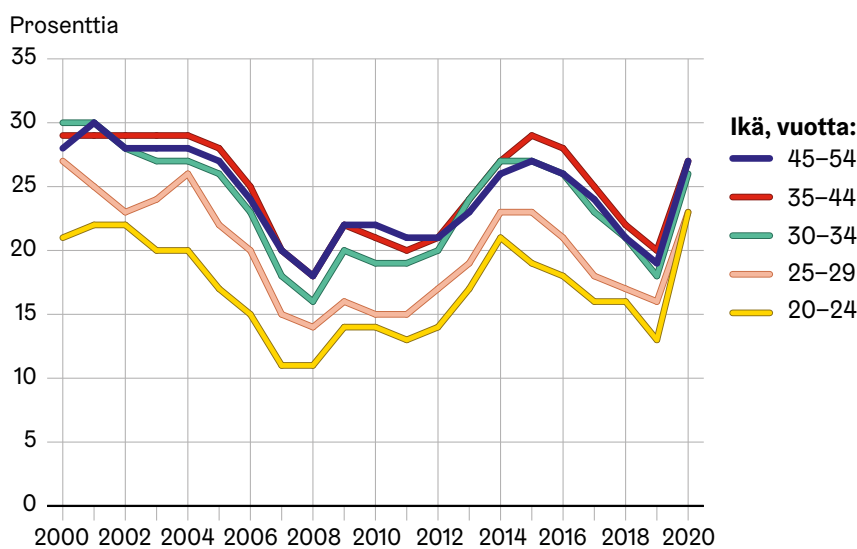
Asiaa voidaan tarkastella myös tarkemmalla ikäryhmäjaottelulla ja ajanjaksolla 2000–2020 (kuviot 36 ja 37). Ikäryhmä 55–64 on jätetty pois, koska varsinkin tarkasteluajanjakson alussa tähän ikäluokkaan kuuluvia on varsin vähän. Pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten miesten työttömyysaste on vuosituhannen alun ensimmäisiä vuosia lukuun ottamatta ollut vanhimmassa ikäryhmässä eli tässä 45–54-vuotiailla korkeampi kuin muissa ikäryhmissä. Viimeksi mainittujen väliset erot ovat puolestaan olleet etenkin viime vuosina varsin pieniä. Naisten osalta yleinen kehitys on jälleen samansuuntainen, mutta kaksi nuorinta ikäryhmää erottuu vielä selvemmin vanhempiä ikäryhmiä matalammalla työttömyysasteella.

Kuvio 36. 20–54-vuotiaiden maahanmuuttajamiesten työttömyysaste ikäryhmän mukaan (%) pääkaupunkiseudulla 2000–2020

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 37. 20–54-vuotiaiden maahanmuuttajanaisten työttömyysaste ikäryhmän mukaan (%) pääkaupunkiseudulla 2000–2020

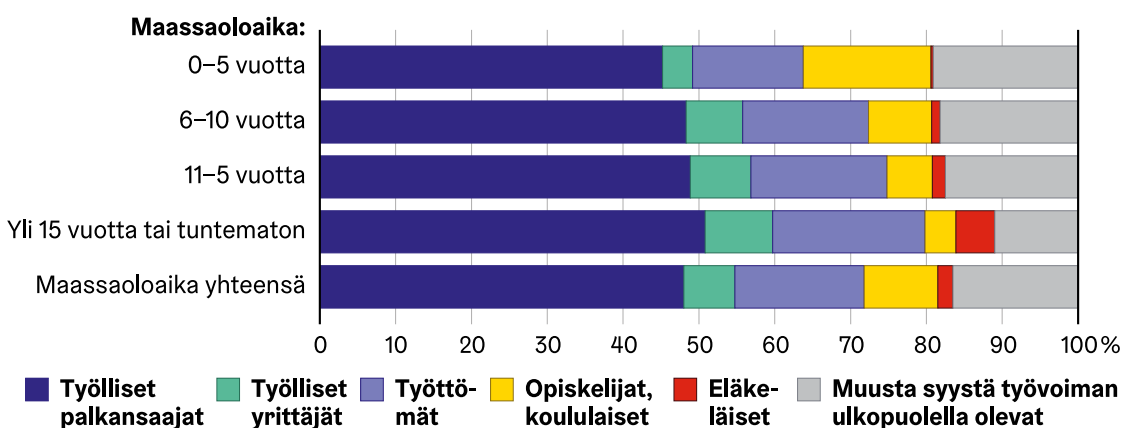

Lähde: Tilastokeskus

Maassaoloajan pidentyessä työllisyys kohenee

Pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 asuneista 20–64-vuotiaista maahanmuuttajista, jotka olivat olleet Suomessa vähintään viisitoista vuotta, 60 prosenttia oli työllisiä palkansaajia tai yrittäjiä (kuvio 38). Ennen koronapandemiaa osuus oli vuoden 2018 lopussa vielä lähes 65 prosenttia. Muihin maassaoloaikaryhmiin verrattuna eläkeläisten osuus on tässä ryhmässä kasvanut ja opiskelijoiden ja koululaisten osuus ymmärrettävästi pienentynyt. Muusta syystä työvoiman ulkopuolella olevien osuus on pienentynyt merkittävästi. Naisten osalta tämä tarkoittanee usein sitä, että kodin- ja lastenhoidosta on siirrytty tai palattu työmarkkinoiden käytettäväksi. Muutosta selittänee myös se, että tilastoissa on vähemmän Suomesta pois muuttaneita henkilöitä.

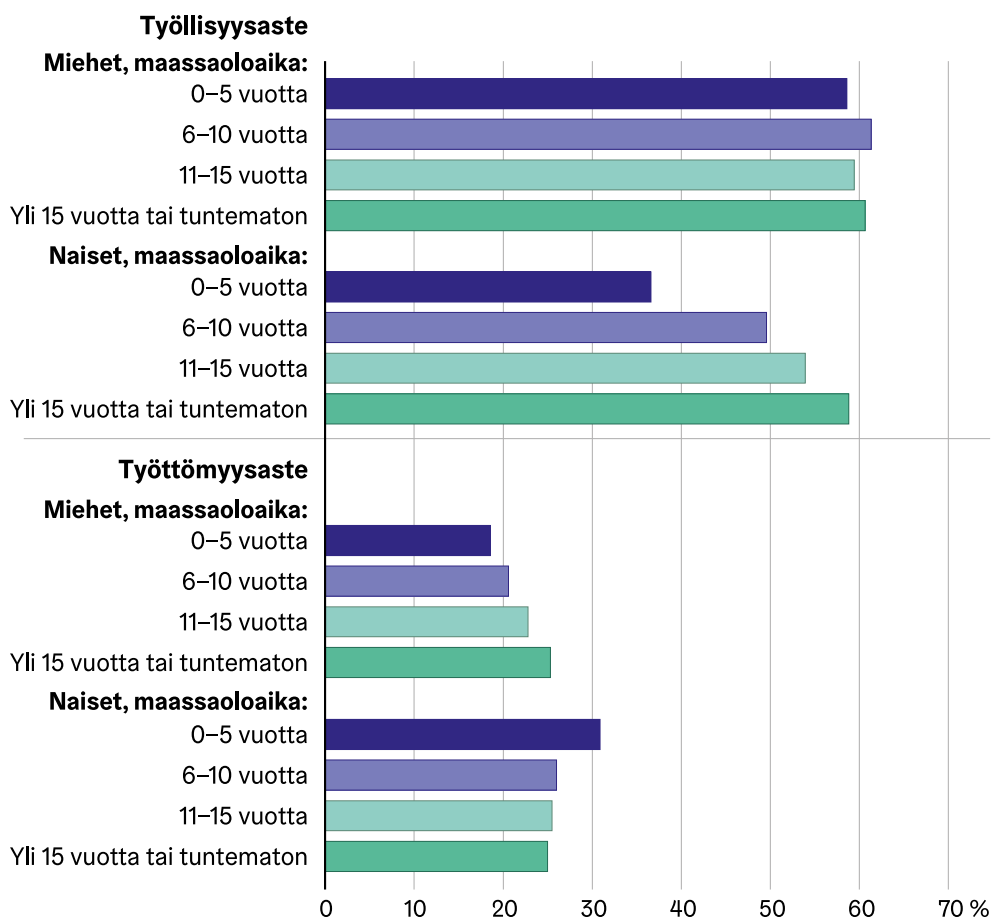
Kuvio 38. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien pääasiallinen toiminta maassaoloajan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Työllisten osuuden kasvu on huomattava nimenomaan pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla naisilla (kuvio 39). Miehillä erot eri pituisia ajanjaksoja Suomessa asuneiden välillä ovat melko pieniä, ja työttömyysaste itse asiassa nousee jonkin verran. Naisten osalta erot ovat huomattavia etenkin työllisyysasteessa. Korkeintaan viisi vuotta Suomessa asuneista maahanmuuttajanaisista vain 37 prosenttia oli vuonna 2020 työllisiä. Osuus on johdonmukaisesti sitä suurempi, mitä pidemmästä ajanjaksosta on kysymys. 6–10 vuotta Suomessa asuneista työllisiä oli jo noin puolet ja yli 15 vuotta maassamme olleista lähes kuusikymmentä prosenttia. Ero miehiin verrattuna on tällöin käytännössä olematon. Myös työttömyysaste oli vuonna 2020 niin yli 15 vuotta Suomessa asuneilla miehillä kuin naisilla sama, 25 %. (Vuonna 2018 päästiin molempien sukupuolten osalta vielä alle 20 prosentin.)

Kuvio 39. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien työllisyys- ja työttömyysaste sukupuolen ja maassaoloajan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

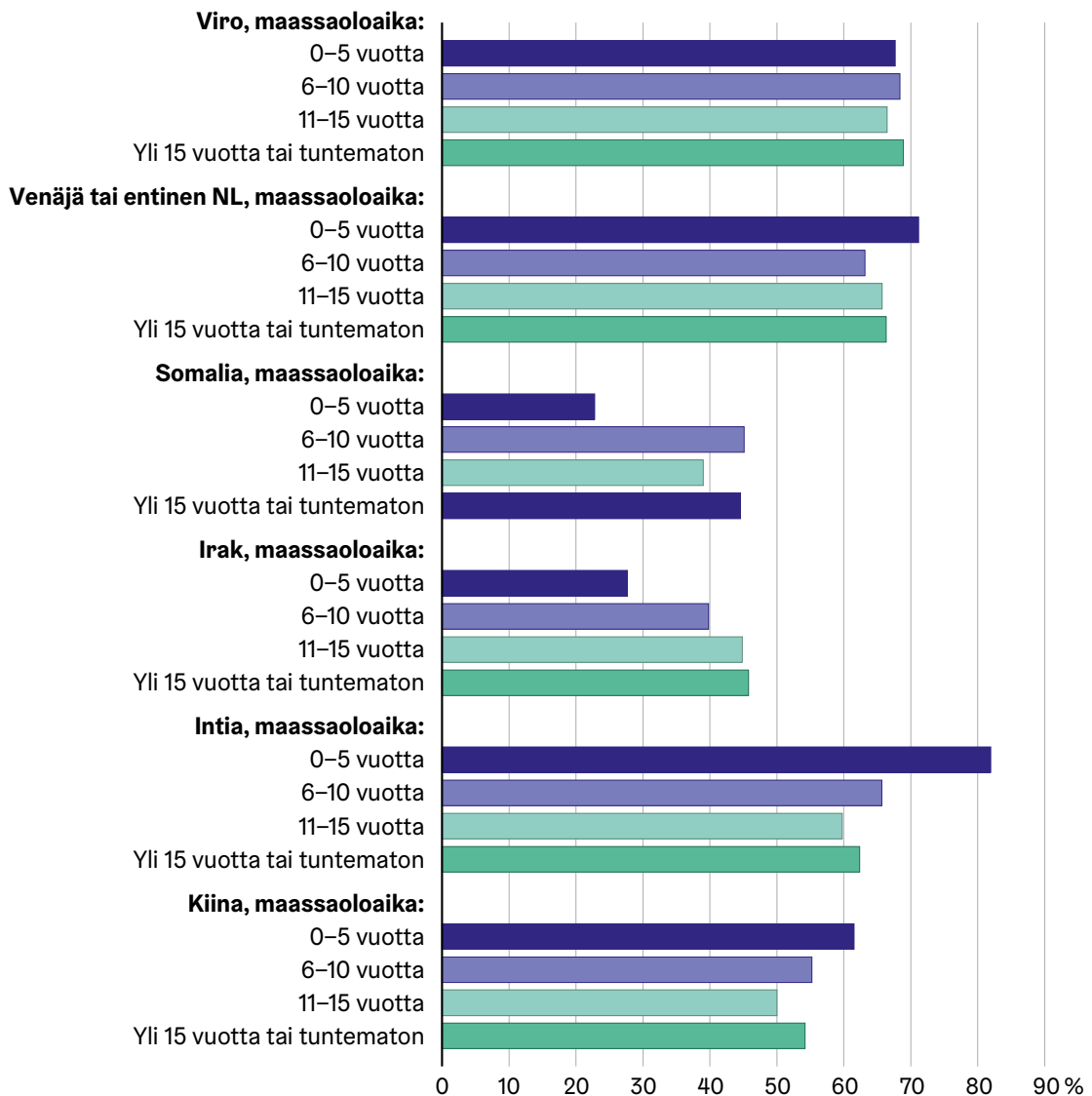
Lähde: Tilastokeskus

Suurimpiin taustamaihin kohdennettu tarkastelu kertoo, että pidempään Suomessa asuneiden maahanmuuttajien korkeampaan työllisyysasteeseen vaikuttaa etenkin somalialaistaustaisten ja irakilastaustaisten työllisyystilanne paraneminen (kuviot 40 ja 41). Kehitys on erityisen vahvaa naisten osalta, joilla tosin Suomessa vain jonkin aikaa asuneiden osallistuminen työmarkkinoille on hyvin vähäistä. Näihin taustamaaryhmiin kuuluvien miesten työllisyysaste on selvästi parempi 6–10 vuotta Suomessa asuneilla kuin sitä vähemmän aikaa maassamme olleilla. Sitä pidempään Suomessa asuneiden työllisyys ei ole merkittävästi parempi, somalialaistaustaisilla tapahtuu jopa pientä laskua.

Myös venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten naisten ryhmässä pidempään Suomessa asuneilla on korkeampi työllisyysaste. Virolaistaustaisilla miehillä ja naisilla erot maassaoloaikaryhmien välillä ovat vähäisiä, mutta työllisyysaste onkin melko korkea myös vähän aikaa Suomessa asuneilla. Virolaistaustaisten miesten matalampi työllisyysaste 6–10 vuotta ja 11–15 vuotta asuneilla kuin alle 5 vuotta Suomessa olleilla kertoo siitä, että monet tänne töihin tulleet ovat muuttaneet takaisin Viroon tai jonnekin muualle. Sama ilmiö on havaittavissa myös venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten miesten kohdalla.

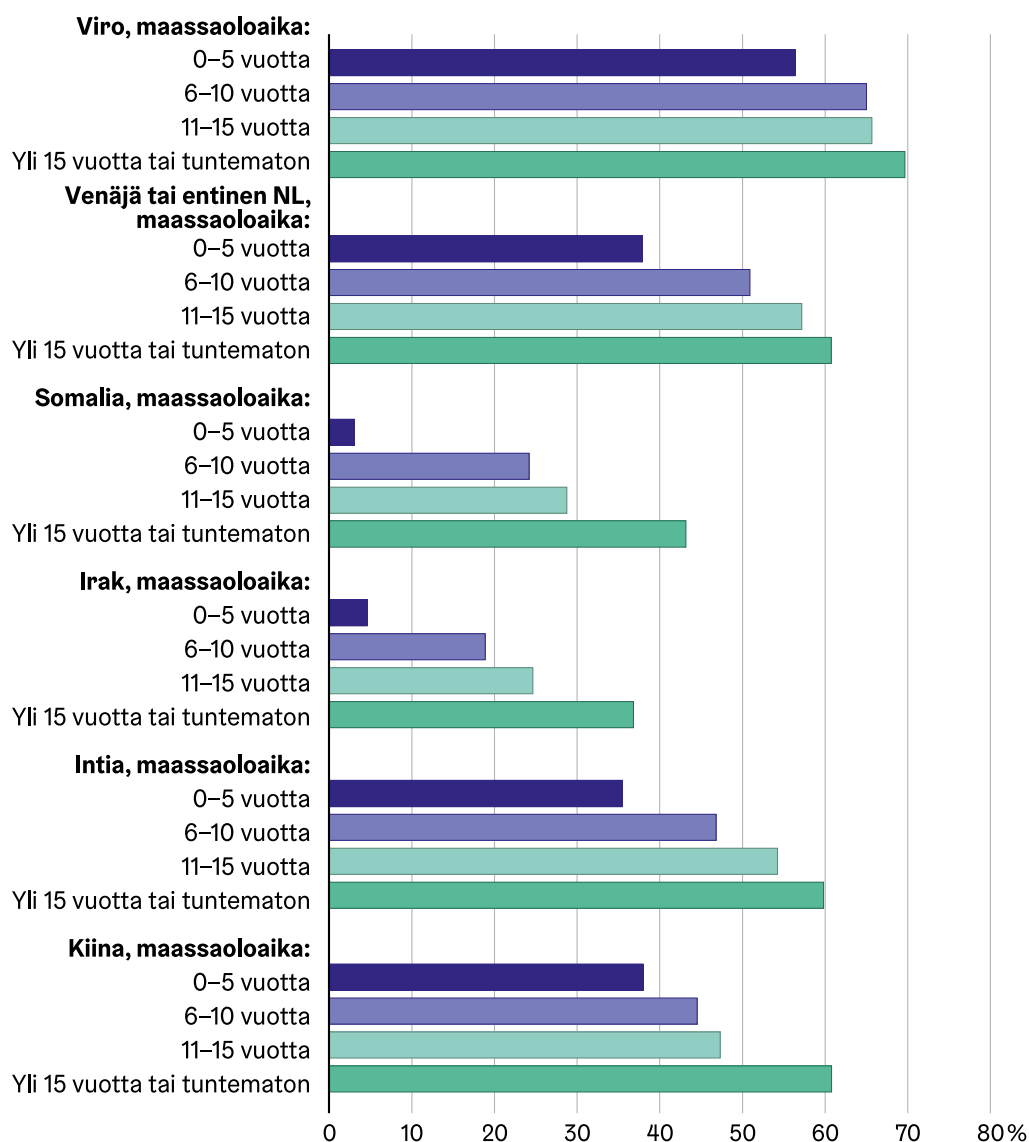
Intialaistaustaisten Suomeen muuttaneiden työllisyydessä on havaittavissa kiinnostava ilmiö. Korkeintaan viisi vuotta Suomessa asuneilla miehillä on hyvin korkea työllisyysaste, vuonna 2020 noin 82 prosenttia. Niillä, jotka ovat olleet Suomessa pidempään, osuus on kuitenkin laskenut selvästi, noin 60 prosenttiin yli kymmenen vuotta maassamme asuneilla. Sen sijaan naisten työllisyysaste on pidempään Suomessa olleilla korkeampi, ja yli 15 vuotta täällä asuneiden välillä ei juuri ole enää eroa miesten ja naisten välillä. Lyhytaikaisesti maahamme työskentelemään tulleiden muutto Suomesta selittänee tästä ilmiöstä osan, mutta taustalla voi olla muitakin syitä. Myös kiinalaistaukaisilla miehillä työllisyysaste on pitkään Suomessa asuneilla alempi kuin vasta tulleilla. Yli 15 vuotta Suomessa asuneiden osalta naisten työllisyysaste on noussut selvästi saman taustamaaryhmän miehiä korkeammaksi.

Kuvio 40. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajamiesten työllisyysaste taustamaan ja maassaoloajan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 41. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajanaisten työllisyysaste taustamaan ja maassaoloajan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

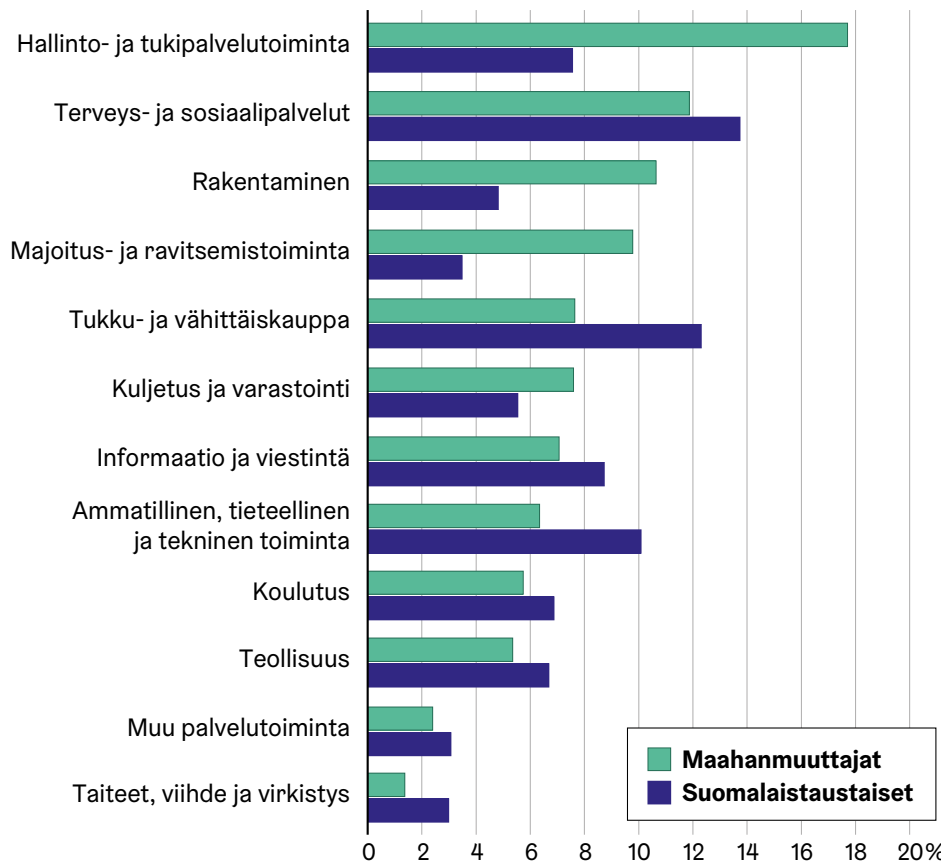

Lähde: Tilastokeskus

Sijoittuminen eri toimialoille ja ammattiryhmiin on kirjavaa

Maahanmuuttajat sijoittuvat työelämässä suomalaistaustaisten tavoin useille eri toimialoille ja erilaisiin ammattiasemiin. Joiltain osin ulkomailla syntyneiden työllisten ulkomaalaistaustaisten paikka ja asema työelämässä poikkeavat kuitenkin selvästi kantaväestöön kuuluvista, ja maahanmuuttajaväestön sisällä on myös suuria eroja. Kuvio 42 näkyy 15–64-vuotiaiden työllisten suomalaistaustaisten ja maahanmuuttajien sijoittuminen eri toimialoille pääkaupunkiseudulla vuoden 2019 lopussa. Lähes viidesosa (18 %) työllisistä maahanmuuttajista työskenteli hallinto- ja tukipalvelutoiminnoissa, joka sisältää muun muassa siivousalan, kun taas kantaväestöön kuuluvista työllisistä tällä toimialalla työskenteli alle kahdeksan prosenttia. Maahanmuuttajia sijoittuu suomalaistaustaisiin verrattuna vahvasti myös esimerkiksi rakentamisen sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan aloille.

Kuvio 42. 15–64-vuotiaiden työllisten maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten sijoittuminen toimialoille pääkaupunkiseudulla vuonna 2019, osuus väestöryhmän 15–64-vuotiaista työllisistä (%)*

Lähde: Tilastokeskus

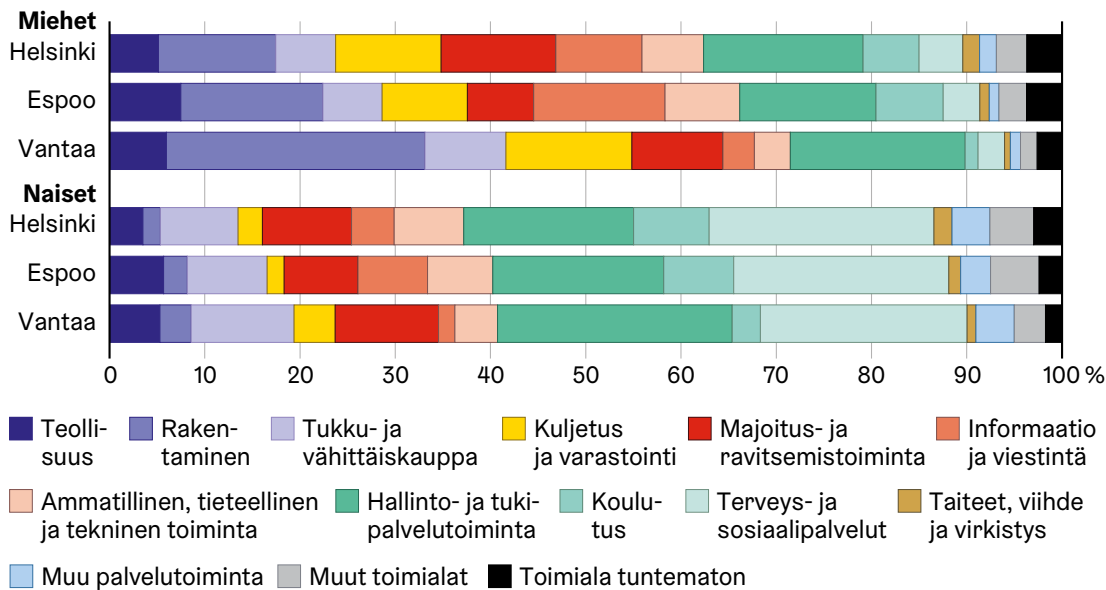
* Tukku- ja vähittäiskauppa sisältää tässä tarkastelussa myös moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjauksen. Kuvio-osta on poistettu ne toimialat, joilla oli vuonna 2019 alle tuhat työllistä ulkomailla syntynyttä ulkomaalaistaustaista henkilöä, sekä ne, joilla toimiala oli tuntematon.

Jotkin alat ovat vahvasti sukupuolittain jakautuneita. Terveys- ja sosiaalipalveluihin sijoittuu sekä maahanmuuttaja- että suomalaistaustaisista naisista 22–23 prosenttia työllisistä, miehistä nelisen prosenttia. Rakentaminen on puolestaan esimerkki hyvin miehisestä alasta. Työllisistä maahanmuuttajamiehistä tällä alalla työskenteli 17 prosenttia vuonna 2019 ja suomalaistaustaisista miehistä 9 prosenttia, kun taas molemmissa väestöryhmissä tälle alalle sijoittuvien naisten suhteellinen osuus oli vähäinen. Hallinto- ja tukipalvelutoiminnoissa työskenteli ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista työllisistä naisista 19 prosenttia, mutta miehistäkin 16 prosenttia. Suomalaistaustaisten keskuudessa ei tällä toimialalla ollut juuri eroa miesten ja naisten välillä (7–8 %).

Myös pääkaupunkiseudun suurimpien kaupunkien välillä oli vuonna 2019 joitain eroja maahanmuuttajien sijoittumisessa eri toimialoille, vaikka yleiskuva onkin samankaltainen (kuvio 43). Monet ulkomailla syntyneistä työllisistä sijoittuvat kaikissa kaupungeissa hallinto- ja tukipalveluihin (14–25 %). Erot kaupunkien välillä ovat suurempia miesten kuin naisten tapauksessa. Suomeen muuttaneista miehistä Vantaalla jopa 27 prosenttia toimi rakentamisen alalla, Espoossa ja Helsingissä vastaava osuus oli paljon pienempi. Espoossa informaation ja viestinnän alalla osuus oli suurempi kuin Helsingissä ja etenkin Vantaalla. Majoitus- ja ravitsemustoiminta korostuu puolestaan Helsingissä ja Vantaalla enemmän kuin Espoossa.

Kuvio 43. 15–64-vuotiaiden työllisten maahanmuuttajien sijoittuminen sukupuolen mukaan eri toimialoille (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla vuonna 2019*

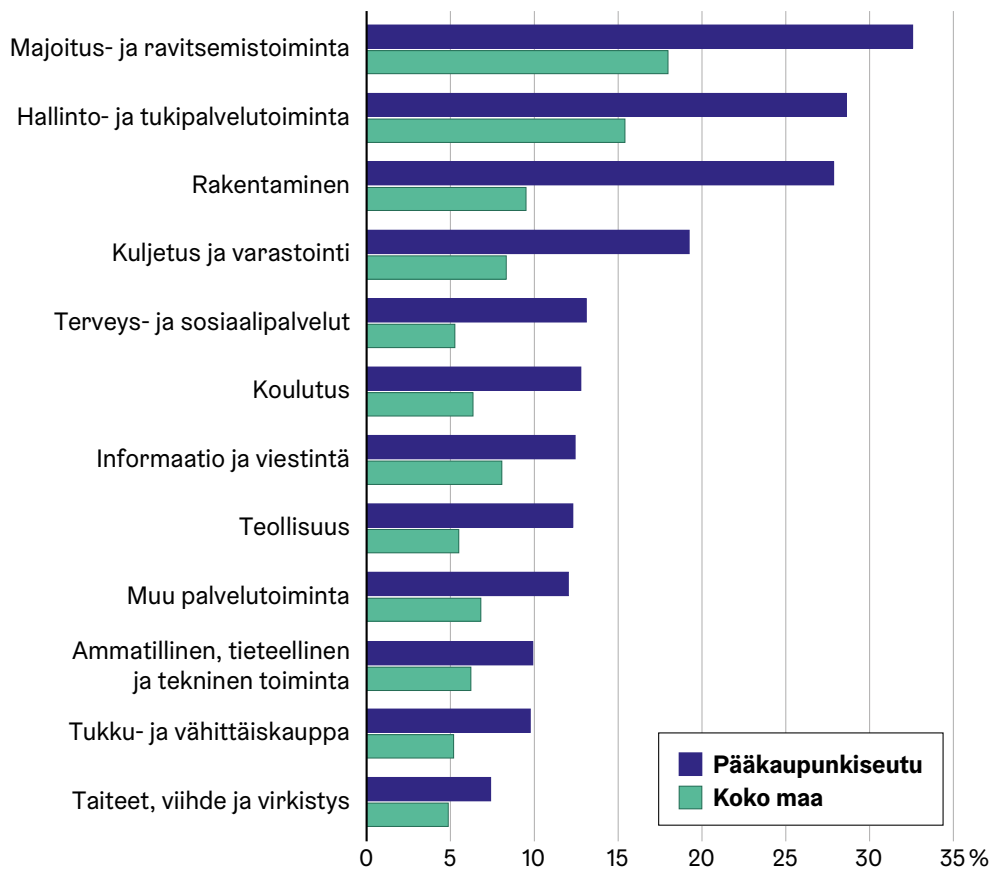
Lähde: Tilastokeskus

* Muut toimialat sisältää tässä ja kuvioissa 45 ja 46 seuraavat toimialat: maatalous, metsätalous ja kalatalous; kaivos-toiminta ja louhinta; sähkö-, kaasu ja lämpöhuolto; vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito; rahoitus- ja vakuutustoiminta; kiinteistöalan toiminta; julkinen hallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus; taiteet, viihde ja virkistys; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta.

Joillain toimialoilla maahanmuuttajien osuus alan työvoimasta on paljon korkeampi kuin toisilla aloilla (kuvio 44). Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten palveluksessa on pääkaupunkiseudulla melko vähän työllisiä (337 vuonna 2019), mutta yli kolmannes heistä (34 %) on ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia. Suuremmista toimialoista Suomeen muuttaneiden osuus oli 15–64-vuotiaiden ikäryhmässä korkea majoitus- ja ravitsemistoiminnassa (33 %), hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (29 %) ja rakentamisen alalla (28 %). Kuljetuksen ja varastoinnin alalla osuus oli vajaa viidennes (19 %) ja sosiaali- ja terveystalouksissa 13 prosenttia.

Sukupuolen mukaan jaoteltuna miespuolisten maahanmuuttajien osuus kaikista majoitus- ja ravitsemistoimialan miehistä oli pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 jopa 47 prosenttia. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistausten miesten osuus oli naisten osuutta selvästi korkeampi suurimmista toimialoista myös rakentamisen sekä kuljetuksen ja varastoinnin aloilla. Naisten puolella korkein prosenttiosuus oli työntekijämäärältään suuremmista toimialoista hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa, 28 prosenttia (miesten vastaava osuus 31 %).

Kuvio 44. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus toimialan työllisistä pääkaupunkiseudulla vuonna 2019, 15–64-vuotiaat

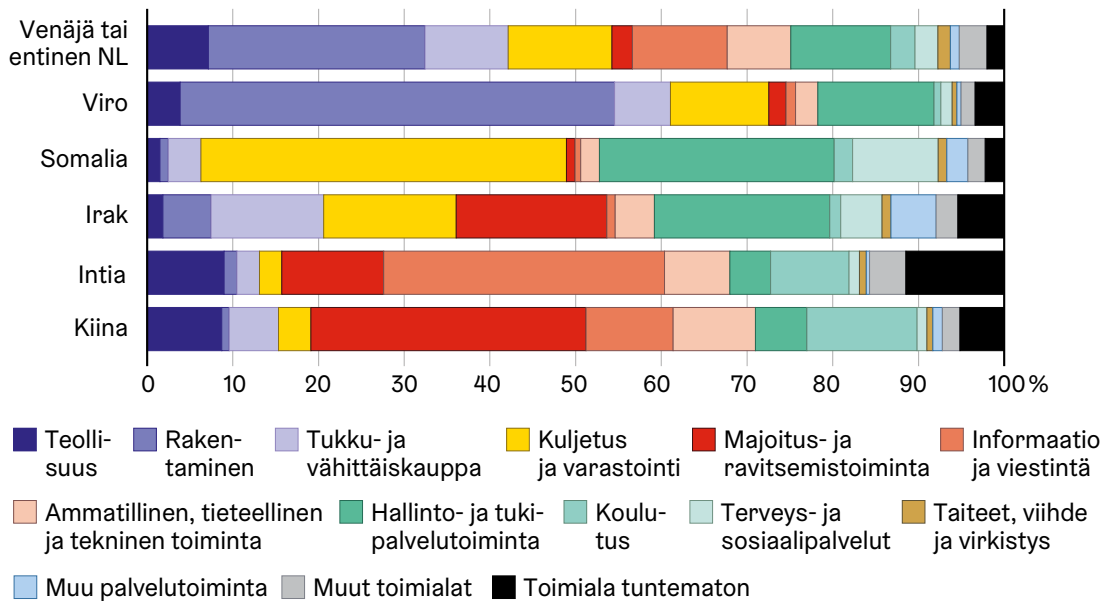
Lähde: Tilastokeskus

Eri taustamaaryhmiin kuuluvat henkilöt sijoittuvat myös eri tavoin eri toimialoille. Kuiden suurimman taustamaaryhmän osalta erot ovat huomattavan suuria (kuviot 45 ja 46), ja sukupuolten välisten erojen vuoksi myös miehiä ja naisia kannattaa tarkastella erikseen. Pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneistä työllisistä väestöön kuuluvista virolaistaustaisista miehistä noin puolet työskenteli vuonna 2019 rakentamisen toimialalla.¹⁹ Virolaistaustaisista työllisistä naisista puolestaan yli puolet oli töissä joko hallinto- ja tukipalveluissa (31 %) tai terveys- ja sosiaalipalveluissa (25 %). Venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten jakautuminen eri toimialoille on tasaisempaa, ja varsinkin naisilla yksikään toimiala ei ole paljon muita suurempi.

Somalialaistaustaisista miehistä 43 prosenttia työskenteli kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla ja 27 prosenttia hallinto- ja tukipalveluissa. Somalialaistaustaisista naisista yli puolet (52 %) oli puolestaan töissä sosiaali- ja terveystalvissa. Kun tähän lasketaan mukaan hallinto- ja tukipalveluissa työskentelevien osuus (29 %), on näiden kahden toimialan yhteisosuus huomattavan suuri. Sekä mies- että naispuolisilla intialaistaustaisilla informaation ja viestinnän toimiala oli suurin, sillä työskenteli noin kolmannes miehistä ja noin neljännes naisista. Kiinalaistaustaisten miesten keskuudessa majoitus- ja ravitsemistoiminta oli selvästi suurin (32 %). Kiinalaistaustaiset naiset jakautuvat melko tasaisesti eri toimialoille.

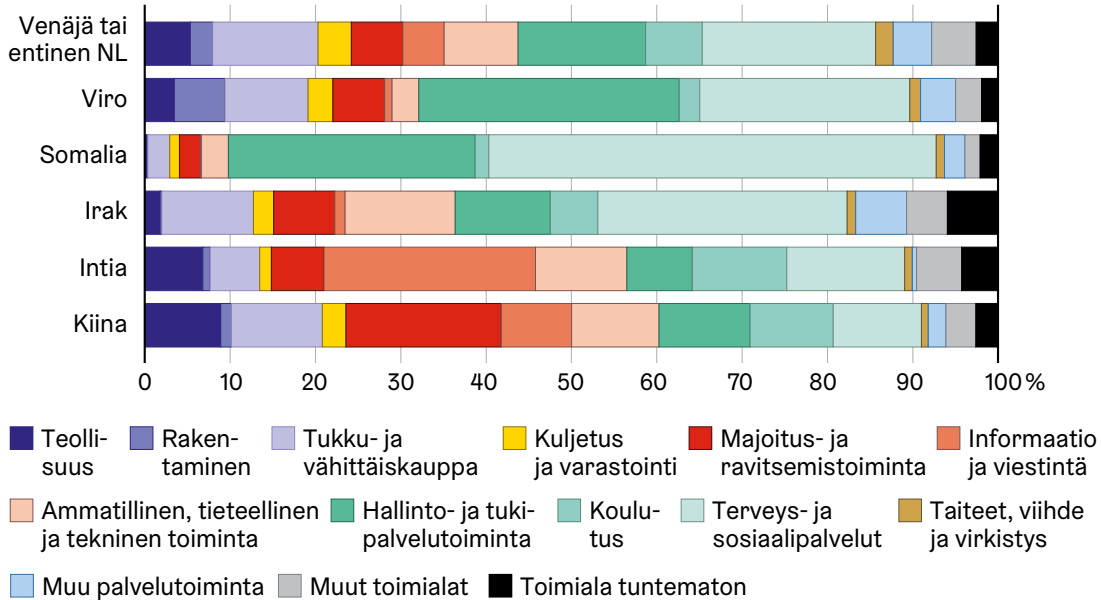
19 On syytä olettaa, että virolaisia miehiä työskenteli rakennusalalla myös paljon enemmän, mutta osa heistä ei oleskelun lyhytaikaisuuden johdosta sisällynyt väestötietoihin.

Kuvio 45. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajamiesten sijoittuminen toimialoiltaustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2019

Lähde: Tilastokeskus

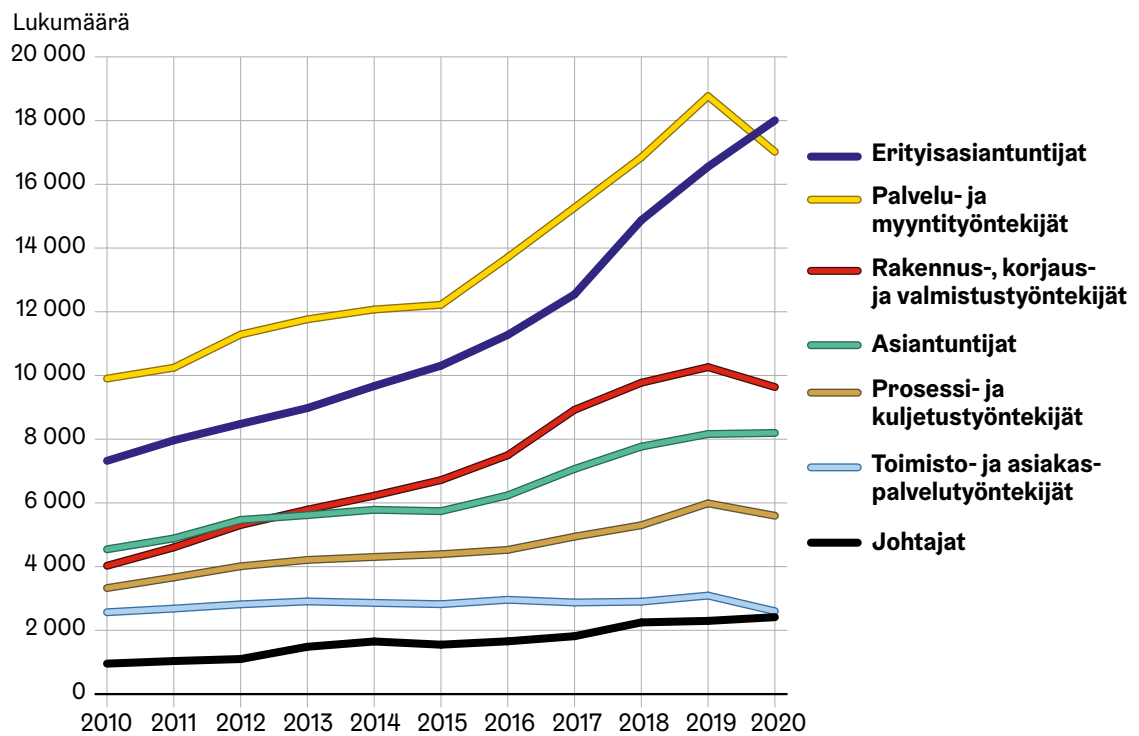
Kuvio 46. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajanaisten sijoittuminen toimialoiltaustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2019

Lähde: Tilastokeskus

Sitä, miten ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työllisten määrän kasvu on vaikuttanut pääkaupunkiseudun työmarkkinoilla, voidaan tarkastella myös ammattiryhmäkohtaisesti. Kuviossa 47 näkyy 15–64-vuotiaiden työllisten maahanmuuttajien sijoittuminen määrällisesti suurimpiin Tilastokeskuksen kansallisen ammattiluokituksen pääluokkatason ammattiryhmiin vuosina 2010–2019. Palvelu- ja myyntityöntekijät ja erityisasiantuntijat ovat olleet koko ajan kaksi suurinta ammattiryhmää. Kasvu on ollut varsin tasaista myös rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ammattiryhmässä. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten erityisasiantuntijoiden määrä nousi selvästi ennen koronapandemiaa, ja myös asiantuntijoiden määrä kasvoi, joskin maltillisemmin. Viime vuosina myös prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden määrässä on ollut kasvua.

Kuvio 47. 15–64-vuotiaiden maahanmuuttajien sijoittuminen kansallisen ammattiluokituksen pääluokkatason ammattiryhmiin (N) pääkaupunkiseudulla 2010–2020*

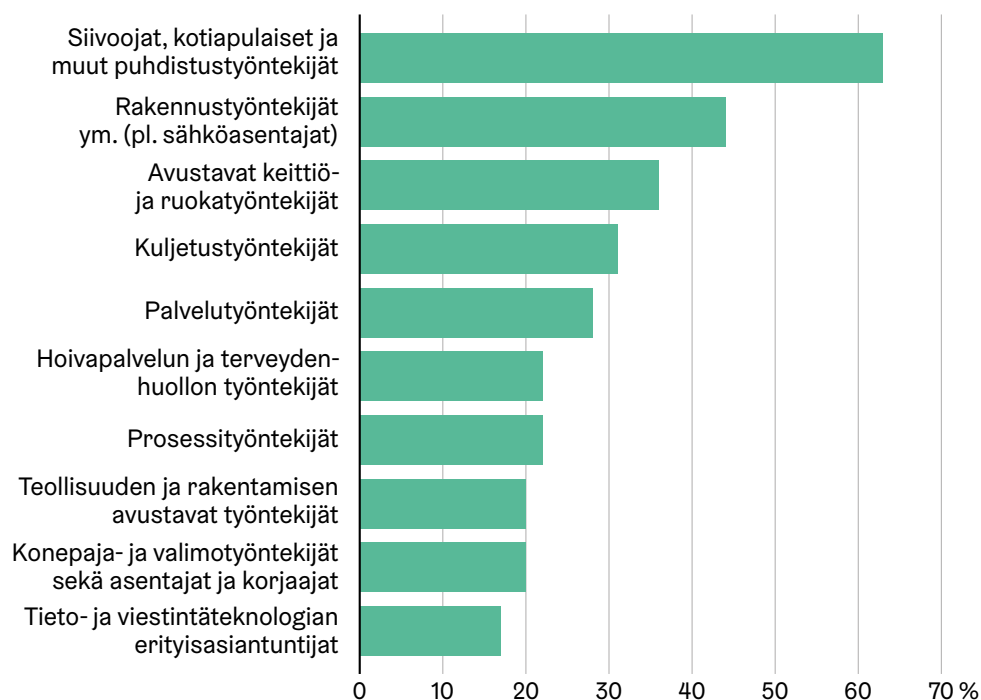

Lähde: Tilastokeskus

* Kuviossa on poistettu luokka ”sotilaat, maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.”, luokka ”muut työntekijät” sekä ne, jotka kuuluvat luokkaan ammattiryhmä tuntematon.

Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrän kasvu eri ammattiryhmissä tarkoittaa myös heidän osuutensa kasvua eri alojen ja ammattiryhmien työntekijöistä. Kuvio 48 sisältää maahanmuuttajien osuuden kaikista kansallisen ammattiluokituksen tason 2 työntekijöistä kymmenen määrällisesti suurimman ammattiryhmän osalta pääkaupunkiseudulla vuonna 2020. Osuus oli selvästi korkein siivoojien, kotiapulaisten ja muiden puhdistustyöntekijöiden luokassa (63 %). Rakennustyöntekijöistä osuus oli 44 prosenttia ja yli kolmannes myös avustavista keittiö- ja ruokatekijöistä. Etenkin rakennustyöntekijöiden ja siivoojien ym. ammattiryhmissä maahanmuuttajien prosenttiosuus on noussut nopeasti vuodesta 2010.

Kuvio 48. Ulkomaalaistaustaisten osuus työntekijöistä kansallisen ammattiluokituksen tason 2 ammattiryhmissä pääkaupunkiseudulla vuonna 2020*

Lähde: Tilastokeskus

* Kuvioon on valittu suurimmista ammattiryhmistä 10 suurimman prosenttiosuuden ryhmää.

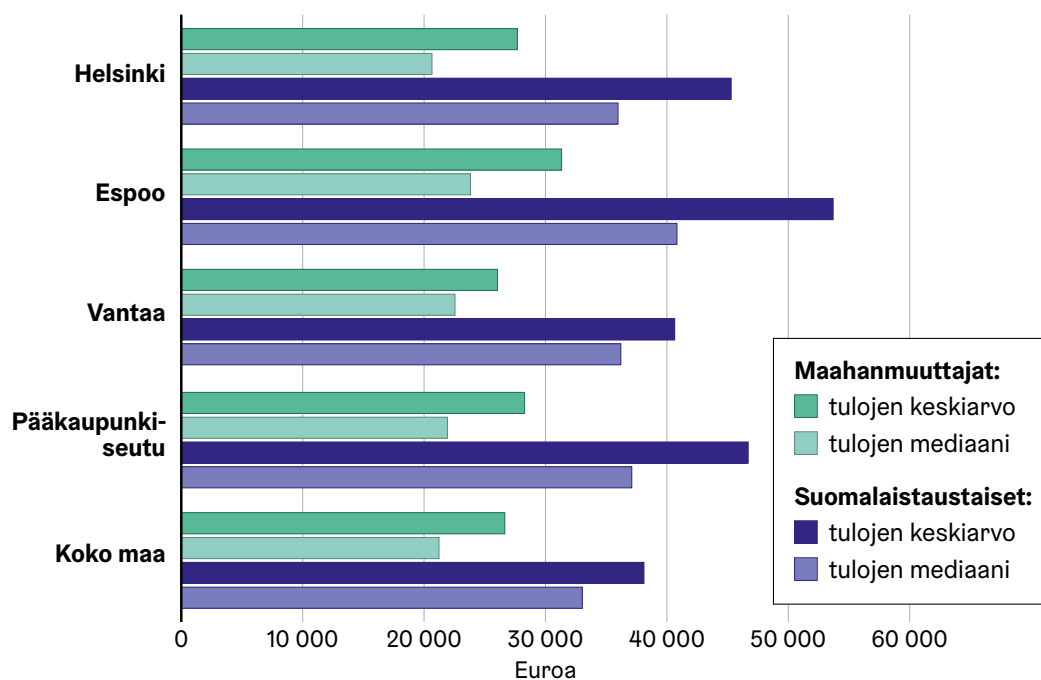
Suomalaistaustaisilla on korkeampi tulotaso kuin maahanmuuttajilla

Suomeen muuttaneiden henkilöiden taloudellisella tilanteella on suuri merkitys heille itselleen, mutta se on tärkeä asia myös yhteiskunnan ja asuinkunnan sekä niiden palvelujärjestelmien ylläpidon kannalta. Tässä yhteydessä käytetään verohallinnosta saatuja Tilastokeskuksen tulonjakotilaston tietoja valtionveronalaisista tuloista. Tässä luvussa tarkastellaan ensiksi ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten tulojen keskiarvoa ja mediaania. Tämän jälkeen analysoidaan tulonsaajien jakautumista koko maan koko väestön perusteella muodostettuihin tulokvartileihin.

Suomen koko väestössä 20–64-vuotiaiden suomalaistaustaisten henkilöiden valtionveronalaisten tulojen keskiarvo oli 38 111 euroa vuonna 2020 ja mediaani jonkin verran alempi eli 33 031. Keskiarvoa nostavat suurituloisimpien ansiot. Miesten tulotaso (keskiarvo 43 117 €, mediaani 36 707) oli naisten vastaavaa (ka. 33 001 €, md. 30 305 €) korkeampi. Samanlainen tilanne sukupuolten välillä oli pääkaupunkiseudulla, jossa tulotaso oli ylipäätään koko maata korkeampi. Valtionveronalaisten tulojen keskiarvo oli kyseisenä vuonna 20–64-vuotiaiden Helsingissä, Espoossa, Vantaalla tai Kauniaisissa asuvien suomalaistaustaisten osalta 46 701 ja mediaani 37 109 euroa. Miehillä keskimääräinen ansiotulo (ka. 54 668 €, md. 41 221 €) oli naisia (ka. 39 170 €, md. 34 332 €) selvästi korkeampi.

Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten valtionveronalaiset tulot olivat puolestaan vuonna 2020 kantaväestön tuloja pienemmät. Koko maassa 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien tulojen keskiarvo oli 26 646 euroa, pääkaupunkiseudulla 28 279 euroa. Mediaanin osalta luvut olivat koko maassa 21 230 ja pääkaupunkiseudulla 21 922 euroa. Vaikka maahanmuuttajien tulotaso oli pääkaupunkiseudulla korkeampi kuin koko Suomessa, ero suomalaistaustaisten ja ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten välillä oli pääkaupunkiseudulla suurempi. Pääkaupunkiseudun sisällä tulotaso oli vuonna 2020 Espoossa korkeampi kuin Vantaalla, tarkasteltiinpa sitten suomalaistaustaisia tai maahanmuuttajia sekä valtionveronalaisen tulojen keskiarvoa tai mediaania (kuvio 49). Maahanmuuttajien mediaanin osalta erot kaupunkien välillä olivat kuitenkin pieniä.

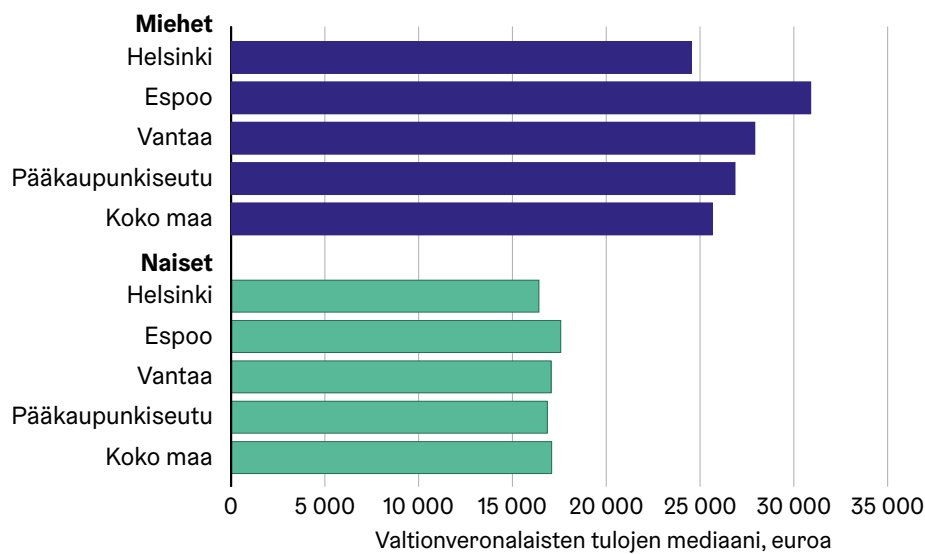
Kuvio 49. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten valtionveronalaisen tulojen mediaani ja keskiarvo (€) vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Valtionveronalaisen tulojen mediaani oli pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajamiesten (26 863 €) korkeampi kuin Suomeen muuttaneilla ulkomaalaistaustaisilla naisilla (16 858 €) (kuvio 50). Miesten osalta Espoon mediaani (30 899) on selvästi korkeampi kuin Helsingin (24 539) ja jonkin verran korkeampi kuin Vantaan vastaava luku (27 919). Naisten osalta kaupunkien väliset erot olivat pienempiä, joskin niiden järjestys pysyy samana. Sekä miesten että naisten osalta Helsingin maahanmuuttajien tulomediaani oli alempi kuin koko maan mediaani. Pääkaupunkiseudun nostaa koko maan tason yläpuolelle etenkin ulkomailla syntyneiden espoolaisten maahanmuuttajien tulotaso. Tulojen keskiarvoja tarkasteltaessa Helsinginkin luvut ovat koko maata korkeammat, mikä kertoo joidenkin maahanmuuttajien (etenkin miesten) korkeasta ansiotasosta nimenomaan Helsingissä (ja Espoossa).

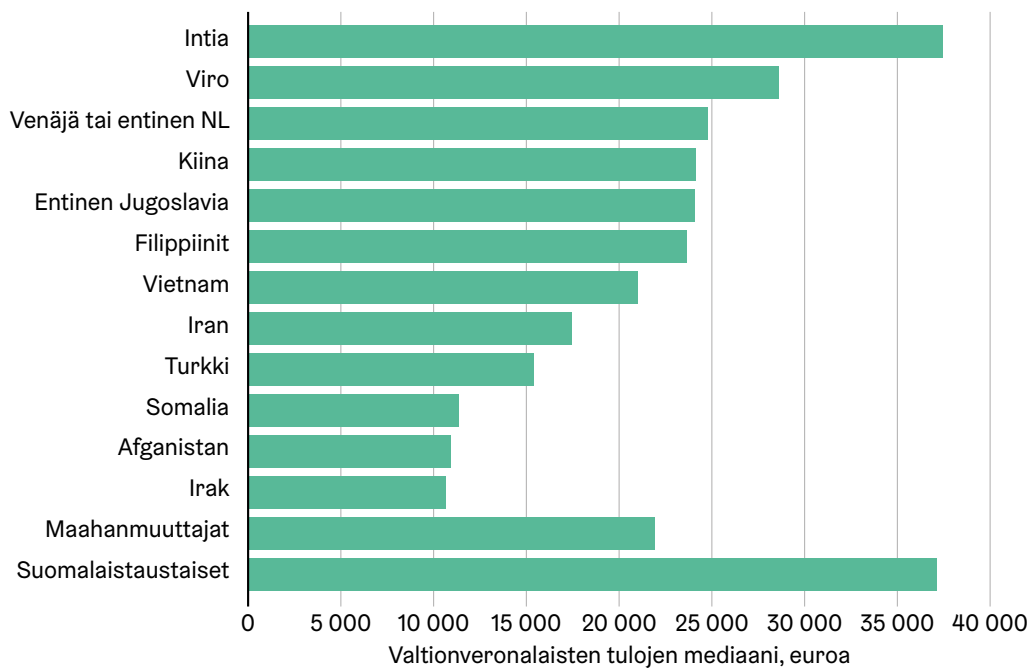
Kuvio 50. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien valtionveronalaisten tulojen mediaani sukupuolen mukaan vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Erot eri maista muuttavien välillä ovat jälleen suuria (kuvio 51).²⁰ Pääkaupunkiseudun 20–64-vuotiailla intialaistaukaisilla valtionveronalaisten tulojen mediaani oli vuonna 2020 samaa luokkaa kuin suomalaistaukaisilla. Suurimmista taustamaaryhmistä somalialaistaukaisen mediaani oli vain 11 349 euroa ja afganistanilais- ja irakiläistaukaisilla niukasti yli 10 000 euron. Matalat ansiot tarkoittavat sitä, että työpaikan saamisesta huolimatta monet maahanmuuttajat joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen.

Kuvio 51. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja suomalaistaukaisen valtionveronalaisten tulojen mediaani taustamaan mukaan (€) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

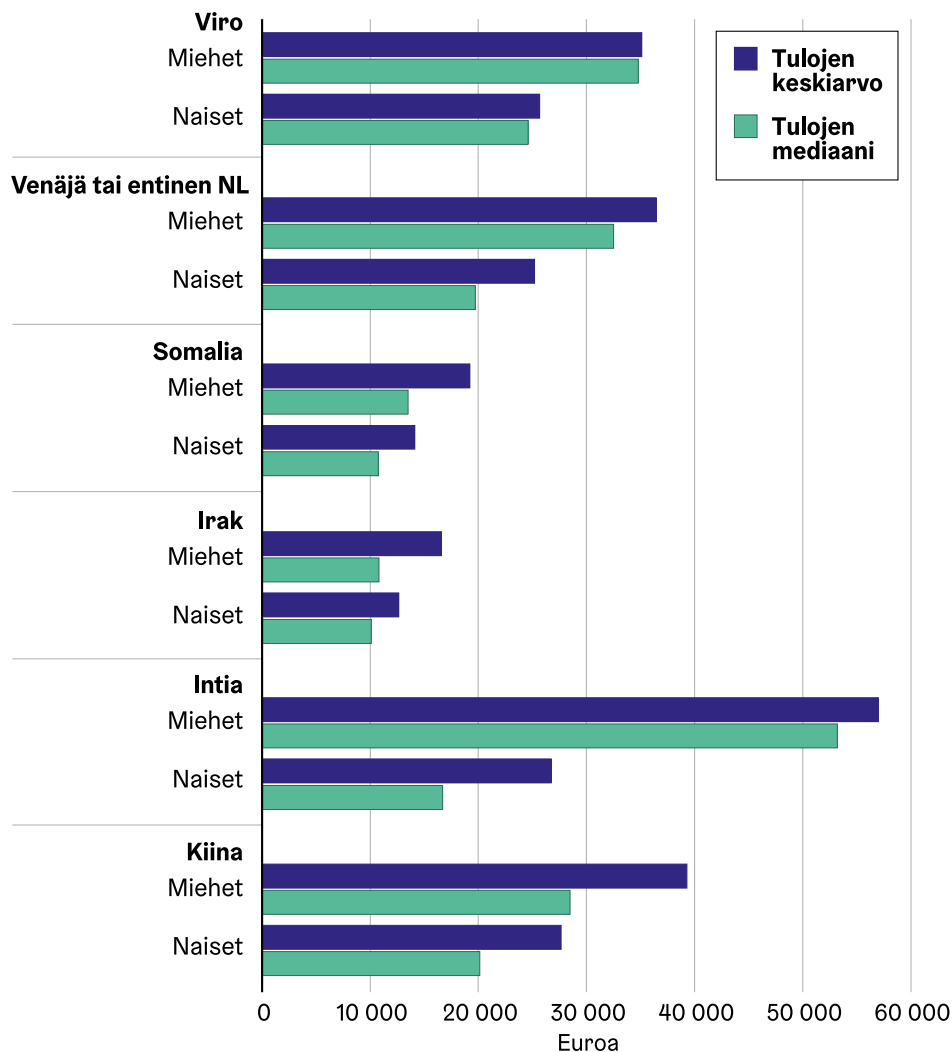
Lähde: Tilastokeskus

20 Tässä yhteydessä joudutaan tarkastelemaan yhtenä taustamaaryhmänä niitä, joilla se on entinen Neuvostoliitto (pl. Baltia), ilman venäläistaukaisia. Jälkimmäinen oli vielä vuonna 2020 selvästi pienempi ryhmä, joten asialla ei ole suurta tulkinnallista merkitystä.

Kaikissa suurimmissa taustamaaryhmissä miesten tulotaso oli naisten vastaavaa korkeampi. Ero on erityisen suuri intialaistaustaisten keskuudessa (kuvio 52). Intialaistaustaisilla naisilla ja kiinalaistaustaisilla sukupuolesta riippumatta ero keskiarvon ja mediaanin välillä oli myös merkittävä. Virolais- ja kiinalaistaustaisilla naisten mediaani oli noin 70 prosenttia saman taustamaaryhmän miesten vastaavasta tulotasosta, neuvostoliittolaistaustaisilla vielä vähemmän. Somalialaistaustaisilla naisten osuus oli 80 % ja irakilastaustaisilla 94 %.

Suomalaistaustaisten tulotaso oli vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla vähintään 30-vuotiailla työkäisillä selvästi korkeampi kuin 20–29-vuotiailla. Sen sijaan ulkomailta syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla ero eri ikäryhmien välillä oli paljon pienempi. Selvästi alimmat tulot olivat alle 30-vuotiailla Suomeen muuttaneilla naisilla, heidän mediaanitulonsa olivat 11 103 euroa. Maahanmuuttajista korkeimmat mediaanitulot olivat ikäryhmä ja sukupuoli huomioon ottaen 30–64-vuotiailla miehillä, 29 333 euroa.

Kuvio 52. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien valtionveronalaisten tulojen keskiarvo ja mediaani (€) taustamaan ja sukupuolen mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

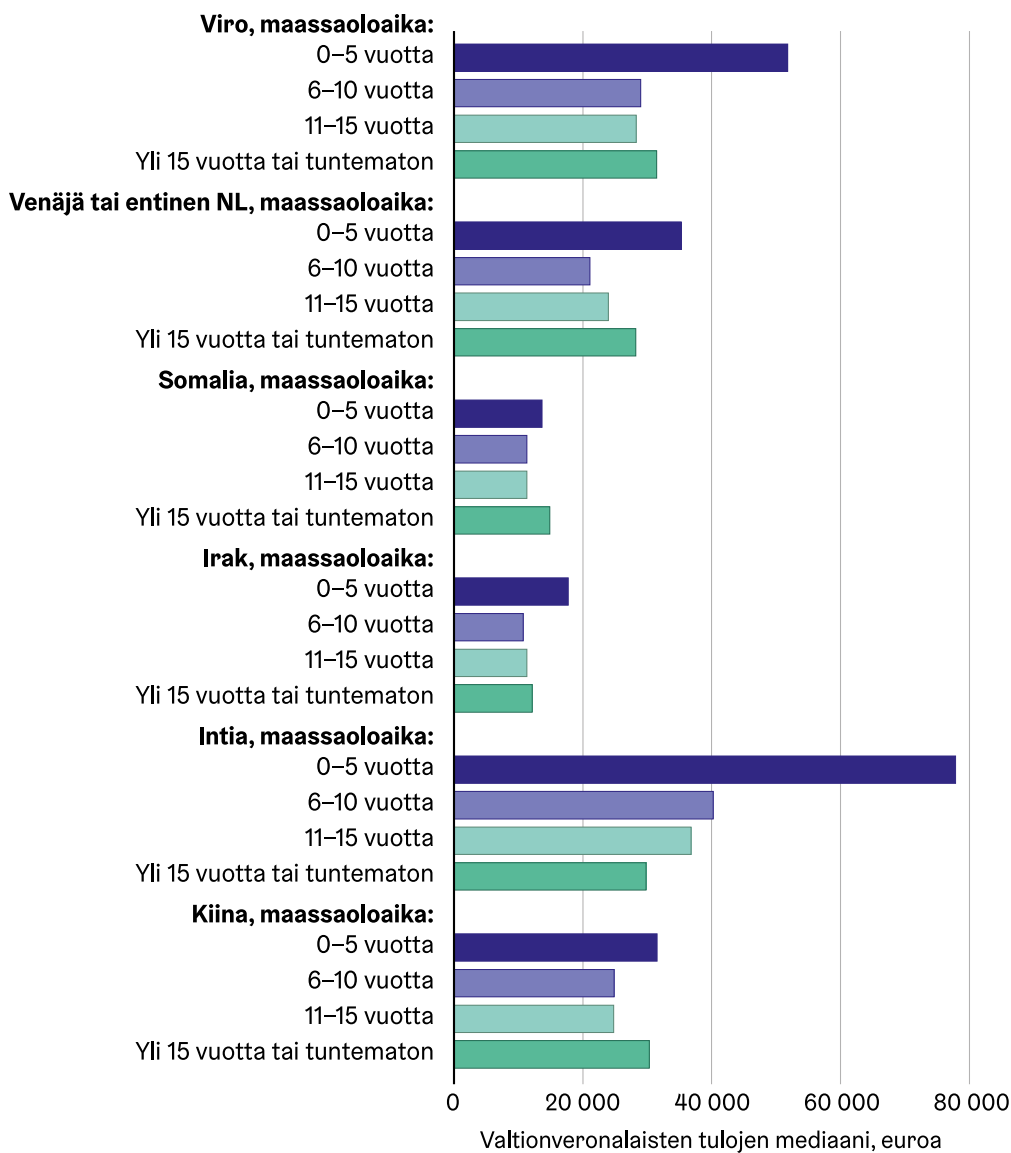

Lähde: Tilastokeskus

Jos katsotaan tuloja suurimpien taustamaiden osalta sen mukaan, kuinka pitkään eri ryhmiin kuuluvat ovat asuneet Suomessa, tulos vaikuttaa kenties ensi näkemältä yllättävältä. Mediaanitulot olivat vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla useissa taustamaaryhmissä selvästi korkeimmat Suomessa korkeintaan viisi vuotta asuneilla (kuvio 53). Ero näiden ja pidempään Suomessa asuneiden välillä on suurin intialaistaustaisilla. Ilmiö koskee tässä niin kuin monissa muissakin taustamaaryhmissä erityisesti miehiä. Jos katsotaan yli 15 vuotta Suomessa asuneita intialaistaustaisia, miesten ja naisten välinen ero mediaanituloissa on pienentynyt selvästi. Monet työperusteisesti Suomeen tulleista hyvätuloisista lienevät maassamme vain muutaman vuoden ajan.

Kuvio 53. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien valtionveronalaisten tulojen mediaani (€) taustamaan ja maassaoloajan mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Intialaistaustaisista miehistä suuri osa kuuluu ylimpään tulokvartiiliin

Tulotasoa voidaan tarkastella myös henkilöiden sijoittumisella eri tuloluokkiin. Tässä yhteydessä on käytetty hyväksi Suomen koko väestöä koskevan vuoden 2020 tulotilaston perusteella tehtyä jakoa tulokvartileihin eli tuloneljänneksiin. Alimman kvartiilin yläraja on 14 748 euroa, ja sen keskiarvo on 8 245 euroa. Toisen kvartiilin yläraja on 26 678 € ja keskiarvo 20 501 €. Kolmannen kvartiilin yläraja on 40 878 € ja keskiarvo 33 340 €. Neljännen eli ylimmän kvartiilin keskiarvo on 67 697 euroa.

Pääasiallista toimintaa tarkasteltaessa ilmeni, että väestötilastoissa on maahanmuuttajien osalta kantaväestöä selvästi enemmän sellaisia henkilöitä, jotka olivat muun kuin opiskelun tai eläkkeellä olon vuoksi työelämän ulkopuolella. Tulojen osalta kokonaan ilman valtionveronalaisia tuloja oli vuonna 2020 noin 11 prosenttia pääkaupunkiseudun 20–64-vuotiaista maahanmuuttajista, kun taas vastaavaan tilastoluokkaan kuului alle kaksi prosenttia seudun saman ikäisestä kantaväestöstä. On oletettavaa, että kyse on maahanmuuttajien osalta ainakin joiltain osin jälleen henkilöistä, jotka eivät enää asu Suomessa.

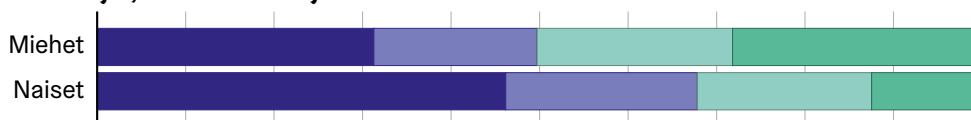
Jos tarkastellaan vain niitä, joilla oli valtionveronalaisia tuloja vuonna 2020, pääkaupunkiseudun 20–64-vuotiaista suomalaistaustaisista 44 prosenttia kuului tuolloin ylimpään tulokvartiiliin (kuvio 54), miehistä noin puolet ja naisista reilu kolmannes. Alimpaan neljännekseen sijoittui alle viidennes kaupungin kantaväestöstä. Seudun saman ikäisistä ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista puolestaan 38 prosenttia kuului alimpaan tulokvartiiliin. Suurituloisimpien tulonsaajien neljännekseen heistä kuului noin viidennes (21 %), naisista vain vähän yli joka kymmenes (12 %).

Jos tarkastelu rajataan edelleen vain työllisiin henkilöihin, väestöryhmien väliset erot pienenevät alimman tuloneljänneksen osalta, mutta suurenevat toiseksi alimman tulokvartiilin osalta. Pääkaupunkiseudun työllisistä Suomeen muuttaneista ulkomaalaistaustaisista naisista 29 % sijoittui vuonna 2020 toiseksi alimpaan tulokvartiiliin, suomalaistaustaisista 14 %. Työllisistä suomalaistaustaisista miehistä lähes kaksi kolmasosaa (63 %) kuului ylimpään tulokvartiiliin, mutta samaan tuloluokkaan kuului toisaalta 40 % työllisistä maahanmuuttajistakin.

Joka neljäs pääkaupunkiseudun alimpaan tuloneljännekseen kuuluva 20–64-vuotias työllinen oli maahanmuuttaja, kun heidän osuutensa kaikista työllisistä tulonsaajista (joilla siis oli valtionveronalaisia tuloja) oli 15 prosenttia. Miesten osalta osuus oli vielä korkeampi, 29 prosenttia. Suomalaistaustaisten osuus ylimpään tuloneljännekseen kuuluvista oli 90 prosenttia. Tämän tulokvartiilin naisista vain 6,5 % oli ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia.

Kuvio 54. 20–64-vuotiaiden maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten tulojakauma pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 sukupuolen mukaan (%), kaikki valtionveronalaisia tuloa saaneet ja työlliset tulonsaajat

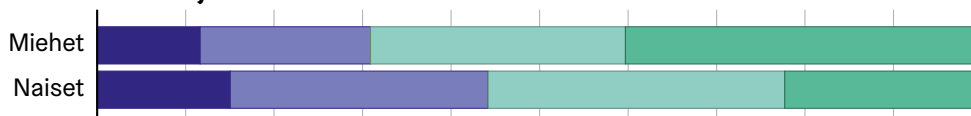
Kaikki tulonsaajat, maahanmuuttajat

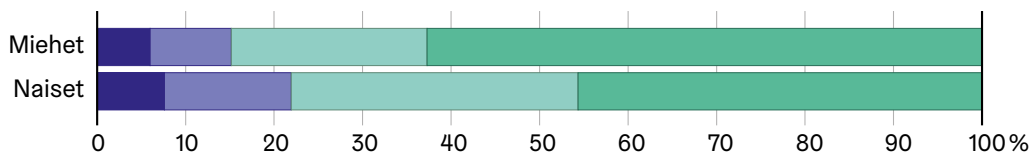
Kaikki tulonsaajat, suomalaistaustaiset

Työlliset maahanmuuttajat

Työlliset suomalaistaustaiset

■ 1. kvartiili (pienituloisin 25 %) ■ 2. kvartiili ■ 3. kvartiili ■ 4. kvartiili (suurituloisin 25 %)

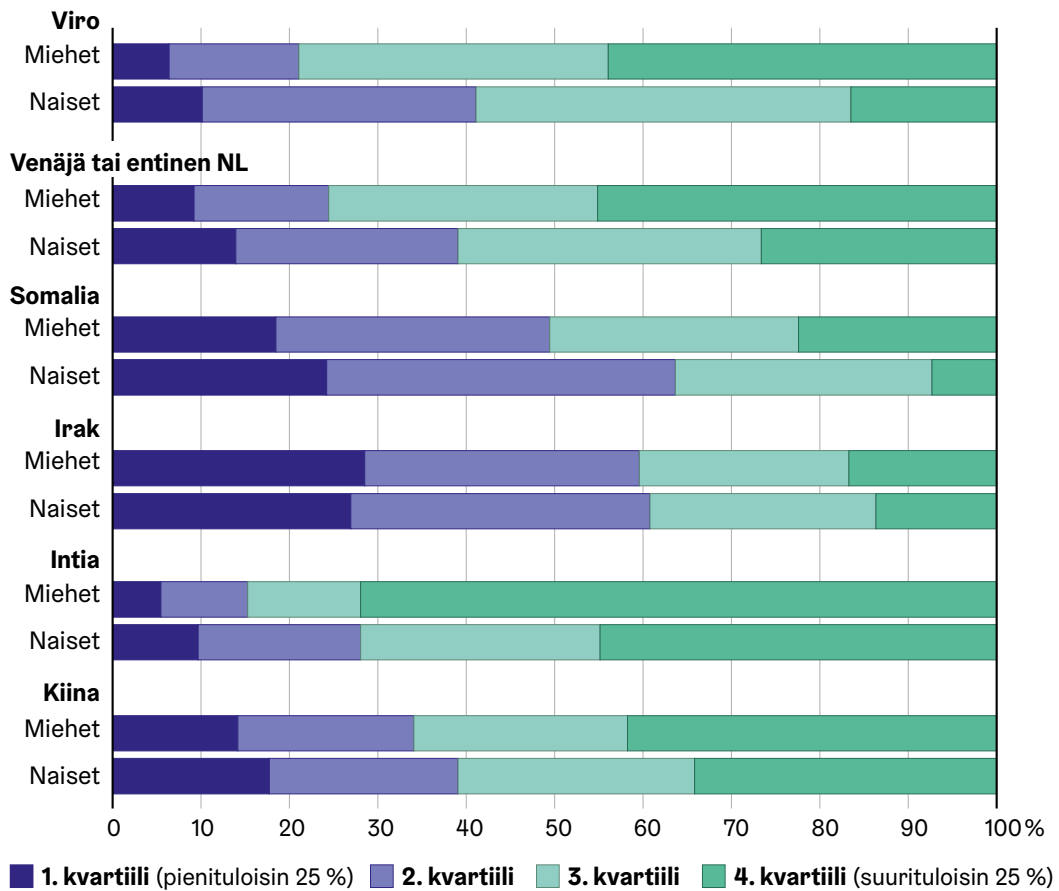
Lähde: Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun sisällä on pieniä eroja. Espoon ulkomailla syntyneistä työllisistä 20–64-vuotiaista ulkomaalaistaustaisista, joilla oli valtionveronalaisia tuloja, ylipäätään tuloneljänneeseen kuului suurempi osa kaikista tulonsaajista (39 %) kuin Helsingissä (31 %) ja Vantaalla (28 %). Miesten osalta osuus oli Espoossa jopa 48 % siinä missä se oli Helsingissä 38 ja Vantaalla 36 prosenttia. Alimpaan tulokvartiiliin kuuluvien osuus oli puolestaan Espoossa ja Vantaalla samaa kokoluokkaa (12 %), Helsingissä hieman suurempi (14 %). Vantaalla oli vastaavasti kahta muuta kaupunkia suhteellisesti enemmän kahteen keskimmäiseen tuloneljänneeseen kuuluvia maahanmuuttajia.

Taustamaaryhmien välillä on jälleen suurta vaihtelua. Kuvioon 55 on sisällytetty ainoastaan työlliset maahanmuuttajat pääkaupunkiseudulla vuonna 2020, taustamaan ja sukupuolen mukaan jaoteltuna kuudesta suurimmasta taustamaaryhmästä. Intialaistaustaisista miehistä jopa 72 prosenttia kuului ylipäätään tulokvartiiliin, mikä on jopa suurempi osuus kuin seudun suomalaistaustaisilla miehillä. Osuus on niin suuri, että se ansaitsi tarkemman tulojakaumatarkastelun. Se ei kuitenkaan tässä yhteydessä ole mahdollista.

Kaikissa taustamaaryhmissä naisiin verrattuna miehistä suurempi osa kuului ylipäätään tuloneljänneeseen. Intialaistaustaisten lisäksi ero oli huomattava myös virolaistaustaisilla, joista noin neljä viidesosaa kuului kahteen ylipäätään kvartiiliin. Myös venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisista miehistä melko suuri osa (45 %) kuului ylipäätään neljänneeseen. Irakilaistaustaisilla ja somalialaistaustaisilla hyvätuloisimpien osuus oli sukupuolesta riippumatta pieni ja alimpiin tuloluokkiin kuuluminen vastaavasti yleistä. Irakilais- ja kiinalaistaustaisilla ero sukupuolten välillä oli melko pieni.

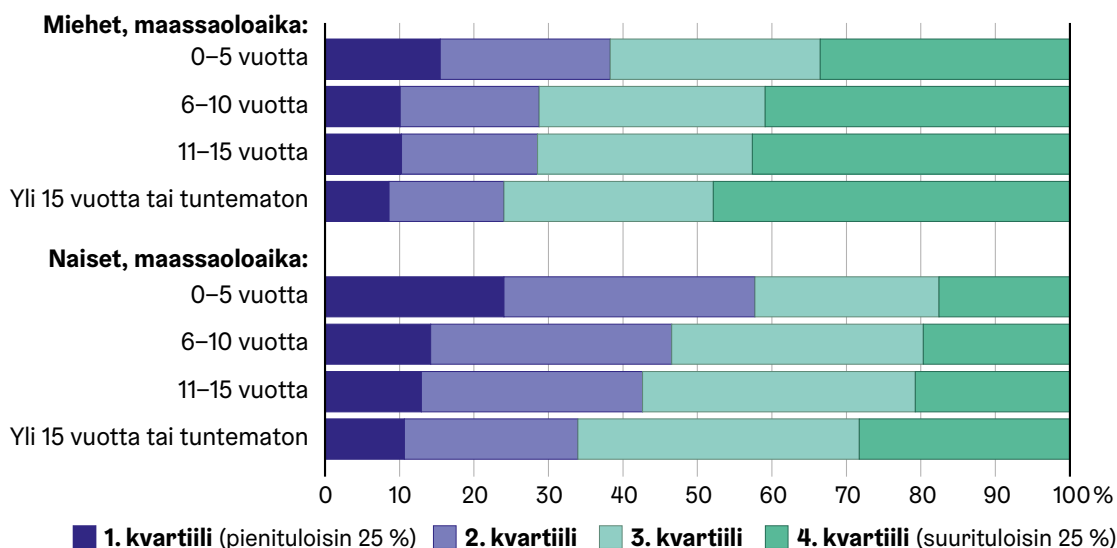
Kuvio 55. 20–64-vuotiaiden työllisten maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisten tulojakauma taustamaan ja sukupuolen mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Suomessa pidempään asuneiden maahanmuuttajien valtionveronalaiset tulot olivat pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 korkeammat kuin lyhyemmän aikaa asuneilla (kuvio 56). Niistä pääkaupunkiseudun työllisistä maahanmuuttajista, jotka olivat asuneet Suomessa korkeintaan viisi vuotta, alimpaan tulokvartiiliin kuului vajaa viidennes (18 %), vähintään 15 vuotta Suomessa asuneista tähän neljännekseen kuului enää joka kymmenes. Naisten tapauksessa osuus pienenee noin neljänneksestä (24 %) vähän yli kymmenesosaan (11 %). Ylimpään neljännekseen kuuluvien osuus on puolestaan sitä suurempi, mitä enemmän vuonna 2020 työelämässä olleilla maahanmuuttajilla oli vuosia Suomessa takanaan.

Kuvio 56. 20–64-vuotiaiden työllisten maahanmuuttajien tulojakauma sukupuolen ja maassaoloajan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Suurimpia taustamaaryhmiä tarkasteltaessa yleisestä linjasta poikkeavat eniten jälleen intialaistaustaiset. Siinä missä muissa ryhmissä ylimpään tulokvartiiliin sijoittuvien osuus kasvaa varsin tasaisesti, intialaistaustaisilla heidän osuutensa laskee selvästi. Muutos on samansuuntainen molemmissa sukupuolissa. Osuuden kasvu sijoittuu puolestaan kahteen keskimmäiseen tulokvartiiliin. Monissa muissa taustamaaryhmissä nimenomaan alimpaan neljäkseen sijoittuvien osuus pienenee. Siinä missä siihen kuuluu joka kolmas korkeintaan viisi vuotta Suomessa asunut somaliaalaistaustainen työllinen maahanmuuttaja, vähintään viisitoista vuotta asuneilla osuus on 16 prosenttia.

Suuri osa Suomeen muuttaneista yrittäjistä on pienituloisia

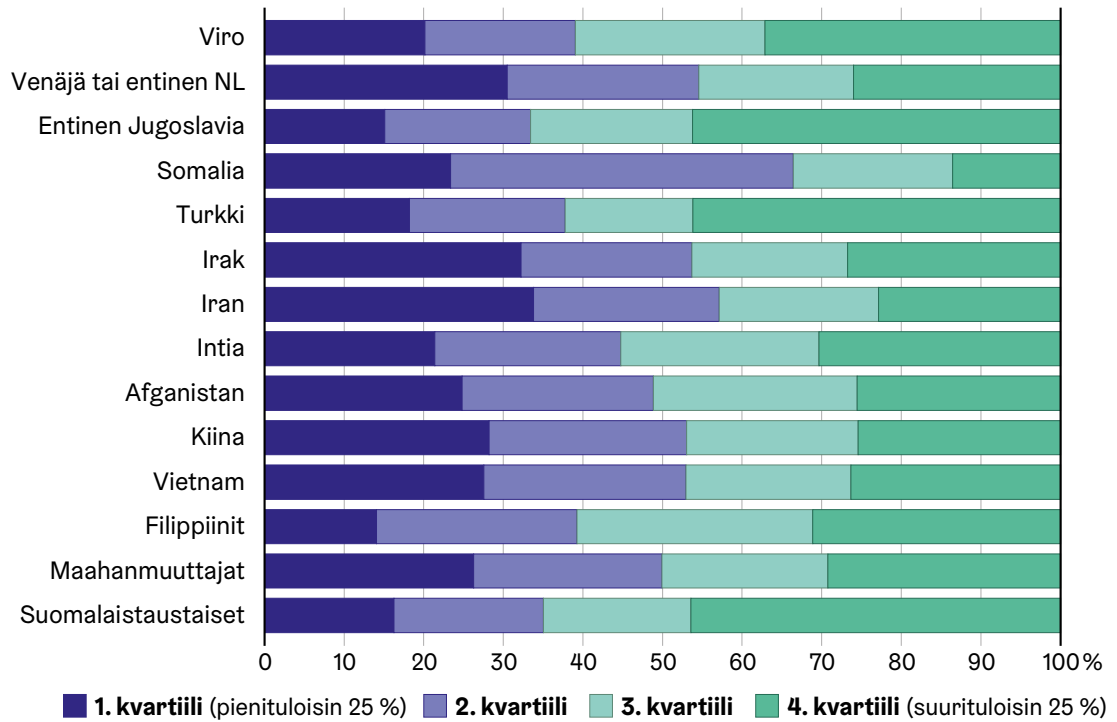
Suomeen muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten keskuudessa on varsin paljon yrittäjiä, ja siksi myös heidän tulotasoonsa kannattaa kiinnittää erillistä huomiota. Vuonna 2020 reilu neljännes (27 %) pääkaupunkiseudun yrittäjistä oli maahanmuuttajia, miespuolisista yrittäjistä osuus oli vielä vähän korkeampi, 30 prosenttia.

Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten yrittäjien tulojakauma on kaksijakoinen (kuvio 57). Joka neljäs (26 %) pääkaupunkiseudun maahanmuuttajayrittäjästä, joilla oli valtionveronalaisia tuloja, kuului vuonna 2020 alimpaan tuloneljännekseen, naisyrittäjästä yli kaksi kolmasosaa (37 %). Heidän valtionveronalaiset vuosiansionsa olivat siis korkeintaan 14 748 euroa. Toisaalta lähes joka kolmas (29 %) maahanmuuttajayrittäjä sijoittui ylimpään tulokvartiiliin, johon suomalaistaustaisista yrittäjistä kuului tosin pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 miltei puolet (46 %).

Maassaoloajan myötä myös yrittäjien tulotaso näyttäisi näiden tilastotietojen perusteella nousevan. Siinä missä korkeintaan viisi vuotta Suomessa asuneista ylimpään kvartiiliin kuului vain noin viidennes yrittäjistä, yli 15 vuotta täällä olleista osuus on jo yli kolmannes (35 %). Alimpaan kvartiiliin sijoittuvien osuus on puolestaan laskenut. Korkeintaan viisi vuotta Suomessa asuneista naispuolisista yrittäjistä alimpaan neljännekseen sijoittui vuonna 2020 lähes puolet (48 %), yli 15 vuotta asuneista alle kolmannes (30 %). Miehillä ylimpään kvartiiliin kuuluvien yrittäjien osuus on noussut noin neljäänkymmeneen prosenttiin.

Erot taustamaaryhmien välillä ovat jälleen suuria. Turkki-laistaustaisista ja niistä maahanmuuttajista, joilla taustamaa on entinen Jugoslavia, lähes puolet kuului ylimpään tuloneljännekseen vuonna 2020. Somalialaistaustaisilla hyvätuloisten yrittäjien osuus on puolestaan hyvin pieni. Irakilais- ja iranilaistaustaisista yrittäjistä noin kolmannes sijoittui alimpaan kvartiiliin. On syytä huomioida, että kyse on joissain ryhmissä varsin pienistä määristä, useisiin tuloluokkiin sijoittuu vain joitain kymmeniä henkilöitä.

Kuvio 57. 20–64-vuotiaiden työllisten yrittäjien tulojakauma syntyperän ja taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

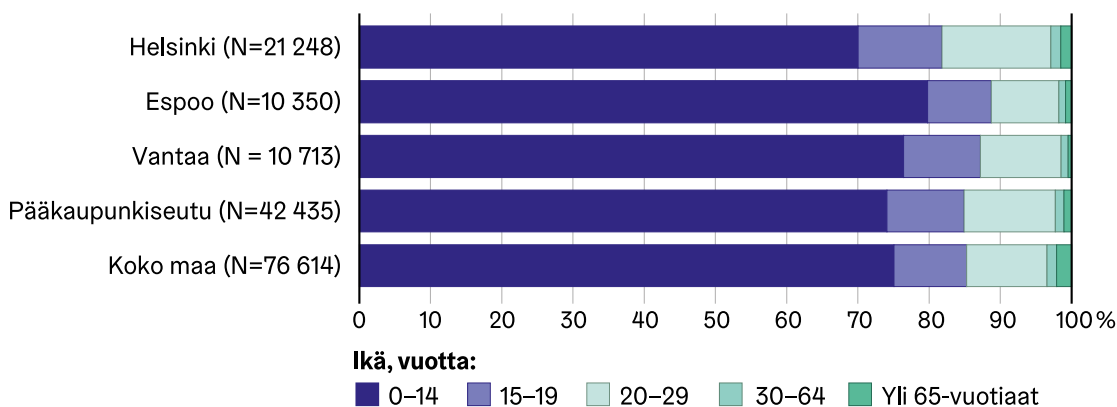
6 Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset

Toiseen sukupolveen kuuluvat ovat suurimmaksi osaksi nuoria

Vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla asui 42 435 Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaista henkilöä. Määrä on kasvanut nopeasti, sillä vuonna 2014 heitä oli vasta 26 627. Koko Suomen kaikista tähän maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvista henkilöistä pääkaupunkiseudun Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset muodostivat 55 prosenttia. Se on noin seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi prosenttiosuus kuin pääkaupunkiseudun kaikkien ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus Suomen kaikista maahanmuuttajista.

Toiseen sukupolveen kuuluvat ovat suurimmaksi osaksi vielä varsin nuoria (kuvio 58). Pääkaupunkiseudulla heistä 85 prosenttia oli vuonna 2020 alle 20-vuotiaita ja lähes kolme neljännestä (74 %) alle viisitoistavuotiaita. Alle 15-vuotiaiden osuus oli Espoossa (80 %) korkeampi kuin Vantaalla (76 %) ja Helsingissä (70 %). Työikäisten eli 20–64-vuotiaiden määrä oli kuitenkin vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla jo lähes kuusituhatta henkilöä (5 951). Vaikka osuus seudun työikäisistä on yhä vain nelisen prosenttia, se on ollut selvässä kasvussa.

Kuvio 58. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten ikärakenne (%) vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

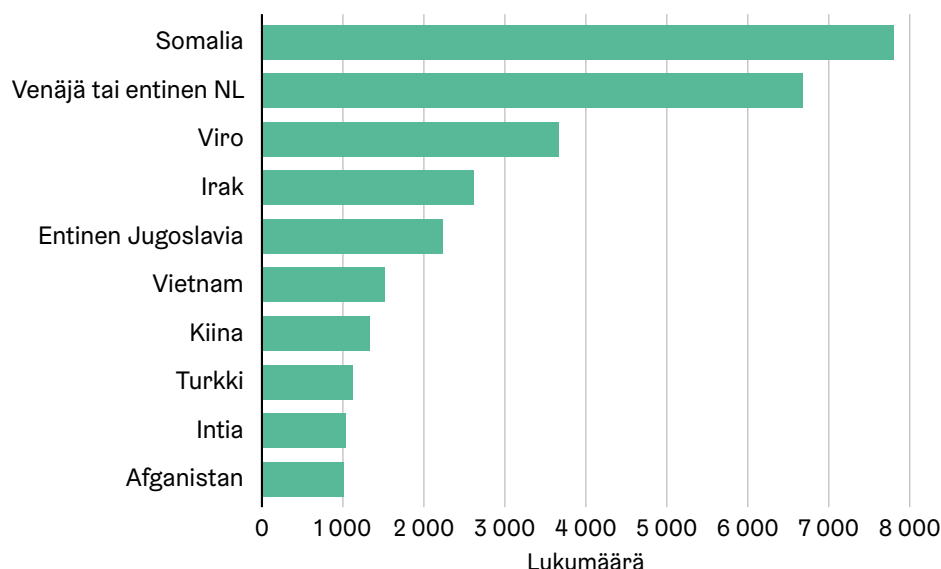
Ulkomailla syntyneet ja Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset ovat taustamaarakenteen osalta erilaisia. Tämä johtuu etenkin eri taustamaaryhmien erilaisesta ikärakenteesta, syntyvyyden vaihtelusta eri väestöryhmissä ja eroista perheen muodostamisessa. Siinä missä maahanmuuttajien tapauksessa venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaiset sekä virolaistaustaiset olivat vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla kaksi selvästi suurinta taustamaaryhmää, toisessa sukupolvessa somalialaistaustaiset muodostivat suurimman yksittäisen taustamaaryhmän (kuvio 59).

Helsingissä asuvista Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista somalialaistautais-
taiset muodostivat 25 prosenttia vuonna 2020 (kuvio 60). Osuus oli selvästi pienempi
Espoossa ja Vantaalla (12 %). Molemmissa kaupungeissa ne, joilla taustamaa oli Venä-
jä tai entinen Neuvostoliitto, muodostivat hieman suuremman ryhmän. Vantaalla myös
Suomessa syntyneiden virolaistaustaisten osuus ylitti kymmenen prosenttia (12 %).
44 prosenttia pääkaupunkiseudun somalialaistaustaisista oli syntynyt Suomessa, ja
Suomen kaikista Suomessa syntyneistä somalialaistaustaisista 85 prosenttia asuu
pääkaupunkiseudulla.

Venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten ja virolaistaustaisten osalta Suomessa
syntyneiden prosenttiosuus koko taustamaaryhmästä on selvästi pienempi. On syytä
huomioida, että ulkomaalaistaustaisuus on siis määritelty siten, että molemmat van-
hemmat (tai ainoa tiedossa oleva vanhempi) ovat syntyneet ulkomailla, ja että tausta-
maa on ensisijaisesti äidin syntymävaltio. Suomessa syntyneiden virolais- ja venäläis-
tai neuvostoliittolaistaustaisten määrät ja suhteelliset osuudet olisivat suurempia, jos
ulkomaalaistaustaisuuteen riittäisi, että toinen vanhemmista on syntynyt ulkomailla.²¹

Myös Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osalta on syytä koulutus-, työl-
lisuus ja tulotietoja tarkasteltaessa pitää mielessä, että kaikki tilastoihin sisältyvät eivät
välttämättä asu Suomessa. Vaikka erotus virallisen väestötilastojen ja asuntoväestöön
kuuluvien välillä on pienempi kuin Suomeen muuttaneilla ulkomaalaistaustaisilla, se on
silti suurempi kuin suomalaistaustaisilla. Pääkaupunkiseudulla erotus oli vuonna 2020
vajaa 1 500 henkilöä, 3 prosenttia väestöön kuuluvista henkilöistä. Prosenttiosuus on
selvästi korkein somalialaistaustaisilla, joista noin kymmenesosa (N=1 040) ei sisällynyt
asuntoväestöön. Espoossa osuus oli jopa 13 % (N=199). Myös etenkin Helsingin muista
Suomessa syntyneistä afrikkalaistaustaisista varsin moni voi olla poistunut Suomesta.²²

**Kuvio 59. Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset taustamaan mukaan (N)
pääkaupunkiseudulla vuonna 2020**

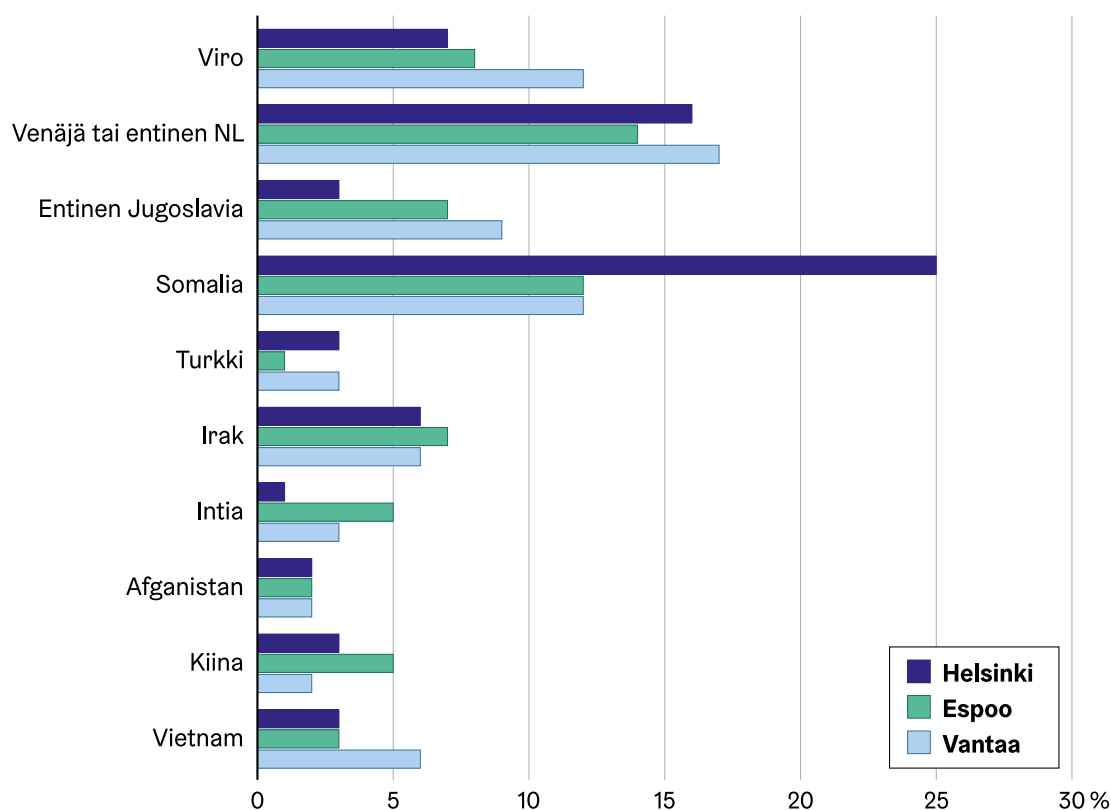
Lähde: Tilastokeskus

21 Tällainen laveampi ulkomaalaistaustaisuuden määrittely on käytössä esimerkiksi Saksassa ja Alankomaissa.

22 Erot tilastolähteiden välillä ovat viime vuosina pienentyneet. Kotikuntalokia muutettiin vuonna 2016 siten, että väes-
törekisterissä pitkään tietymättömissä olevat henkilöt voidaan poistaa kunnan väestöstä. Tilastokeskus on alkanut
tätä osin puhdistaa väestötilastoja, mutta Suomesta pois muuttaneita sisältyy vielä tässä tarkasteltuun aineistoon.

Kuvio 60. Suurimpiin taustamaaryhmiin kuuluvien Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus kaikista maahanmuuton toiseen sukupolven kuuluvista (%) Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Naiset ovat suorittaneet tutkintoja useammin kuin miehet

Pääkaupunkiseudun aikuisiän saavuttaneista Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaista ylivoimainen enemmistö on 20–29-vuotiaita, joten tarkastelu kannattaa kohdistaa tähän ikäluokkaan. Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten alueella tähän ikäluokkaan kuuluvia maahanmuuton toisen sukupolven edustajia oli 5 438. Vaikka määrä on kasvanut nopeasti, yleistävien päätelmien tekemisessä on yhä syytä olla varovainen. Heistä reilu neljännes (27 %) oli somalialaistaustaisia ja vajaa neljännes sellaisia henkilöitä, joilla taustamaa on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto.

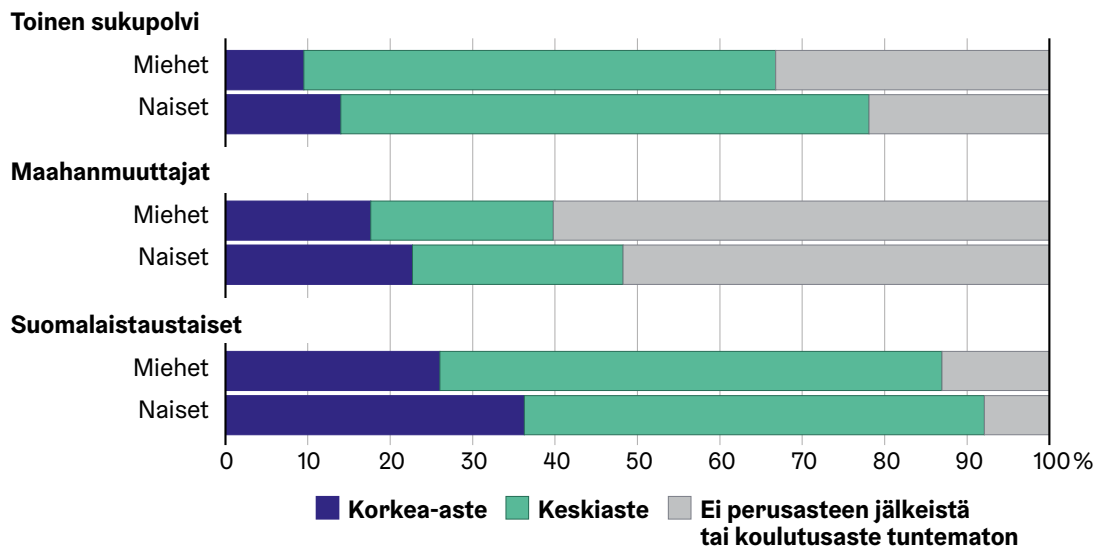
Koulutusta sekä pääasiallista toimintaa ja tulotasoa koskevissa seuraavissa osioissa on syytä huomioida, että myös tässä 20–29-vuotiaiden ikäryhmässä on syntyperän ja osin taustamaankin mukaisissa ryhmissä tiettyjä ikärakente-eroja. Suomalaistaustaisista 57 % sijoittuu 20–29-vuotiaiden ikäryhmän ylempään puoliskoon eli 25–29-vuotiaisiin, ja ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista 25–29-vuotiaita on jopa kaksi kolmasosaa. Sen sijaan Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista 65 prosenttia kuuluu ikäryhmän nuorempaan puoliskoon eli 20–24-vuotiaisiin.

Kuviossa 61 näkyvät 20–29-vuotiaiden ikäryhmän osalta Suomessa ja ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten sekä suomalaistaustaisten miesten ja naisten koulutusasteet. Kaikissa väestöryhmissä korkeasti koulutettujen osuus on naisilla suurempi kuin miehillä. Etenkin Suomeen muuttaneilla suurelta osalta puuttuu koulutustieto, mutta sellaisia, joilla on vain perusasteen koulutus tai ei tietoa koulutuksesta, on myös Suomessa syntyneissä ulkomaalaistaustaisissa selvästi enemmän kuin suomalaistaustaisissa. Ero on erityisen suuri nuorten miesten tapauksessa.

Toisen asteen koulutus on suomalaistaustaisilla nuorilla miehillä vain hieman yleisempi kuin Suomessa syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla miehillä. Suuri ero on kuitenkin siinä, että suomalaistaustaisista noin joka viides (26 %) oli vuonna 2020 jo suorittanut korkea-asteen tutkinnon, Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista kymmenen prosenttia. Koulutustieto on tuntematon joka kolmannella maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvalla miehellä, suomalaistaustaisista tieto puuttuu vain 13 prosentilta ikäluokasta.

Tilanne on samantapainen myös 20–29-vuotiaiden naisten osalta. Naiset ovat siis suorittaneet kauttaaltaan tutkintoja miehiin verrattuna yleisemmin. Suomalaistaustaisten nuorten naisten koulutustaso on huomattavan korkea, reilu kolmannes (36 %) tämän ikäluokan naisista oli vuonna 2020 jo suorittanut korkea-asteen tutkinnon. Ero ulkomaalaistaustaisiin onkin prosenttiyksikköinä laskettuna jopa suurempi kuin miehillä, vaikka toiseen sukupolveen kuuluvilla naisilla korkea-asteen tutkinto oli yleisempi kuin tähän ryhmään kuuluvilla miehillä.

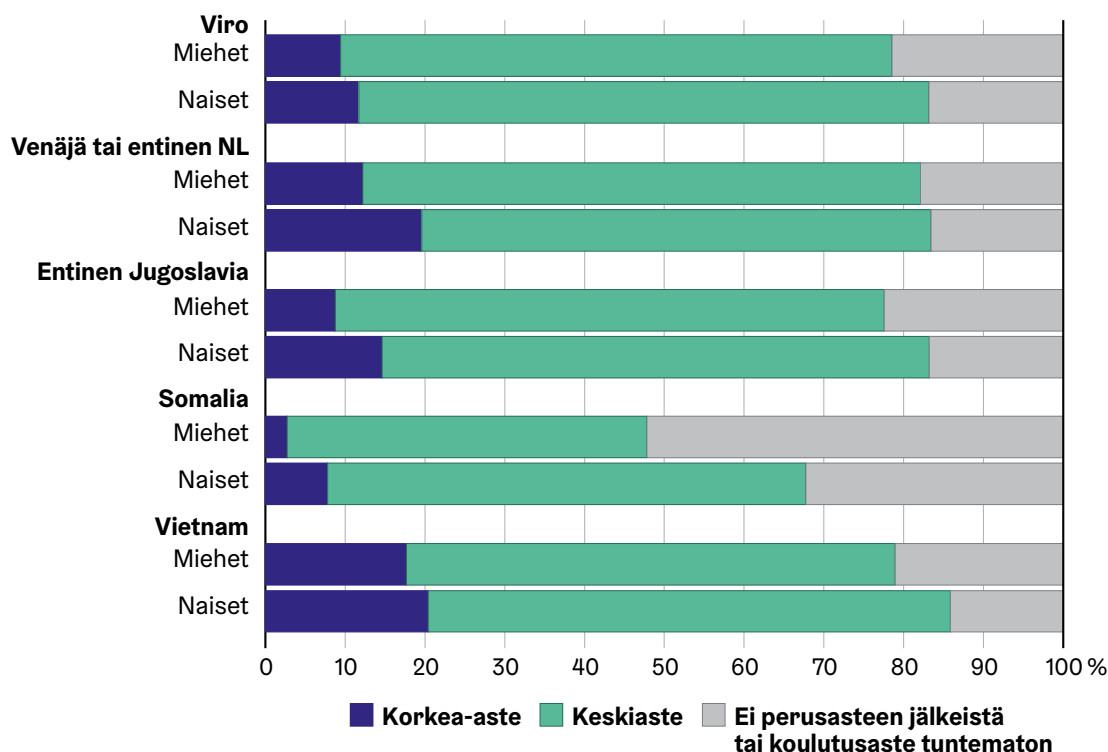
Kuvio 61. 20–29-vuotiaiden koulutustaso syntyperän ja maahanmuuton sukupolven mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Vaikka monet suurimmistakin taustamaaryhmistä ovat toisessa sukupolvessa vielä varsin pieniä, joitain havaintoja voidaan silti tehdä (kuvio 62). Koulutustiedon puuttuminen on hyvin yleistä Suomessa syntyneillä somalialaistaustaisilla ja irakilastaustaisilla miehillä. Korkea-asteen koulutus on vastaavasti varsin harvinainen. Naiset ovat miltei kaikissa taustamaaryhmissä miehiä paremmin koulutettuja. Selvimpänä poikkeuksena olivat vuonna 2020 pääkaupunkiseudun kiinalaistaustaiset. Tähän taustamaaryhmään kuuluvista nuorista miehistä yli kolmannes oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon. Toisen asteen tutkinto oli erityisen yleinen virolaistaustaisilla ja niillä, joiden taustamaa on entinen Jugoslavia.

Kuvio 62. 20–29-vuotiaiden Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten koulutustaso suurimpien taustamaiden mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

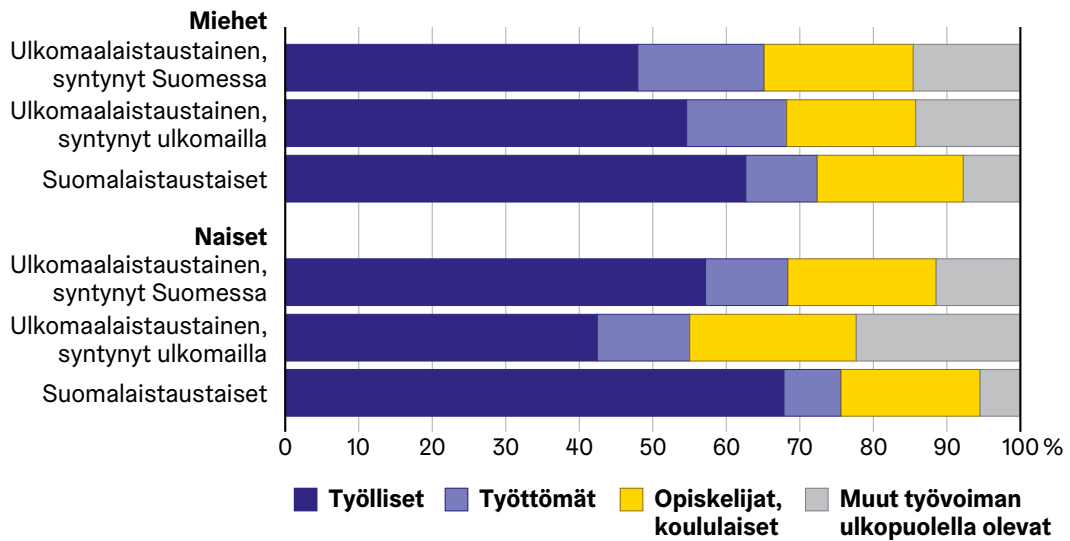
Nuorilla miehillä on myös matalampi työllisyysaste kuin naisilla

Samaa ikäluokkaa voidaan tarkastella myös työllistymisen ja muun pääasiallisen toiminnan näkökulmasta. Suomessa syntyneistä 20–29-vuotiaista ulkomaalaistaustaisista 53 prosenttia oli pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 työllisiä, siinä missä vastaava osuus suomalaistaustaisilla oli 65 %. Osuus oli kuitenkin neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin Suomeen muuttaneilla samanikäisillä ulkomaalaistaustaisilla. Maahanmuuttajien tapauksessa työllisyysastetta laskee kuitenkin muun kuin opiskelun tai eläkkeen vuoksi työvoiman ulkopuolelle sijoittuvien suuri osuus (18 %). Tosin vastaava osuus on korkeampi kuin suomalaistaustaisilla (5 %) myös Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten keskuudessa (12 %).

Kuva tarkentuu, kun sitä katsotaan sukupuolen mukaan jaoteltuna (kuvio 63). Suomalaistaustaisilla 20–29-vuotiailla naisilla oli pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 korkeampi työllisyysaste kuin saman väestöryhmän miehillä. Näin on myös Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten tapauksessa, kun taas maahamme muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten osalta miehillä on varsin selvästi korkeampi työllisyysaste kuin naisilla. Etenkin Suomeen muuttaneista naisista monet olivat muun syyn kuin opiskelun vuoksi työvoiman ulkopuolella. Opiskelijoiden osuus ikäluokasta on kaikissa väestöryhmissä suurin piirtein sama, korkein ulkomailla syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla naisilla (23 %), muilla 18–20 prosenttia.

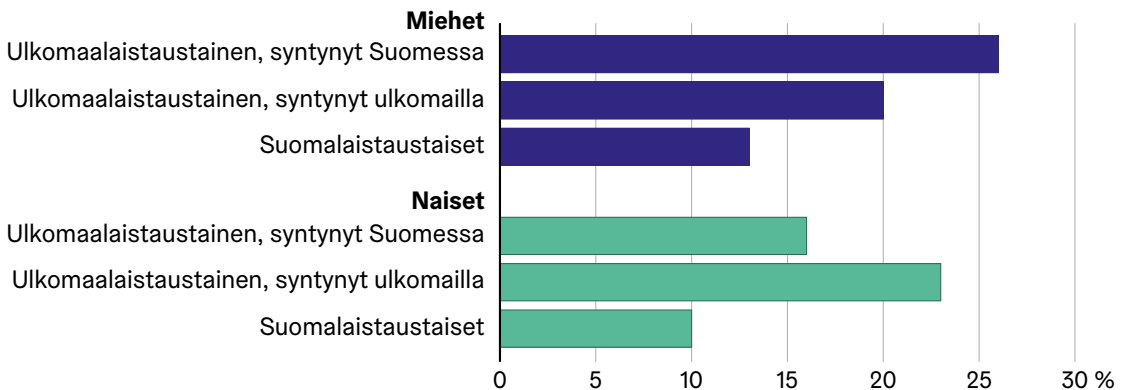
Jos tilannetta tarkastellaan työttömyysasteen avulla, paljastuu, että ongelmia on ennen muuta Suomessa syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla miehillä (kuvio 64). Heistä noin neljännes (26 %) oli vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla työttömänä. Osuus on kaksinkertainen suomalaistaustaisiin nuoriin miehiin verrattuna, ja selvästi korkeampi kuin sekä Suomeen muuttaneilla tämän ikäryhmän miehillä että Suomessa syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla naisilla. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten nuorten naisten työttömyysaste (16 %) on melko vähän korkeampi kuin suomalaisten miesten vastaava luku, 13 prosenttia.

Kuvio 63. 20–29-vuotiaiden pääasiallinen toiminta pääkaupunkiseudulla syntyperän, syntymämaan ja sukupuolen mukaan (%) vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 64. 20–29-vuotiaiden työttömyysaste pääkaupunkiseudulla syntyperän, syntymämaan ja sukupuolen mukaan (%) vuonna 2020

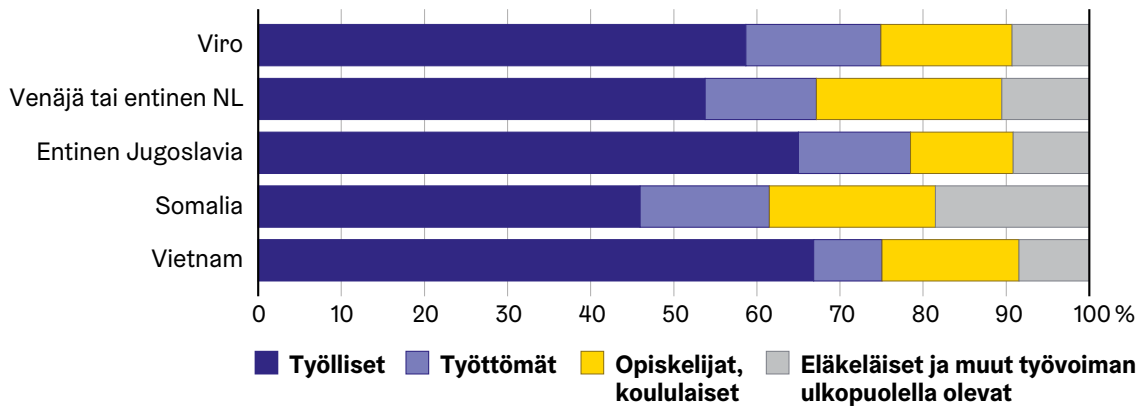

Lähde: Tilastokeskus

Taustamaiden välillä on jälleen eroja, kun katsotaan viittä suurinta maahanmuuton toisen sukupolven taustamaaryhmää 20–29-vuotiaiden ikäryhmässä (kuviot 65). Näistä ryhmistä työllisyysaste oli vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla korkein niillä, joilla taustamaa oli joko Vietnam tai entinen Jugoslavia. On syytä huomioida, että vietnamlaistausten ryhmässä 25–29-vuotiaiden osuus on selvästi korkeampi (46 %) kuin muissa taustamaaryhmissä. Somalialaistaustaisten työllisyysaste oli matalin, mutta sitä laskee merkittävästi muihin taustamaaryhmiin verrattuna selvästi suurempi osuus niitä, jotka ovat muun kuin opiskelun vuoksi työvoiman ulkopuolella.

Sukupuolen mukainen tarkastelu paljastaa jälleen joitain kiinnostavia seikkoja. Naisten työllisyysaste on itse asiassa kaikissa tarkastelluissa viidessä taustamaaryhmässä korkeampi kuin miesten. Ero on huomattavan suuri pääkaupunkiseudun toiseen sukupolveen kuuluvilla somalialaistaustaisilla nuorilla aikuisilla. Tämän taustamaaryhmän nuorista miehistä viidennes on muun kuin opiskelun vuoksi työelämän ulkopuolella, joten toisessa sukupolvessa tämä on selvemmin miehiin kuin naisiin kohdistuva ilmiö. Somalialaistaustaisilla naisillakin osuus on kuitenkin korkeampi kuin näiden muiden neljän taustamaaryhmän naisilla.

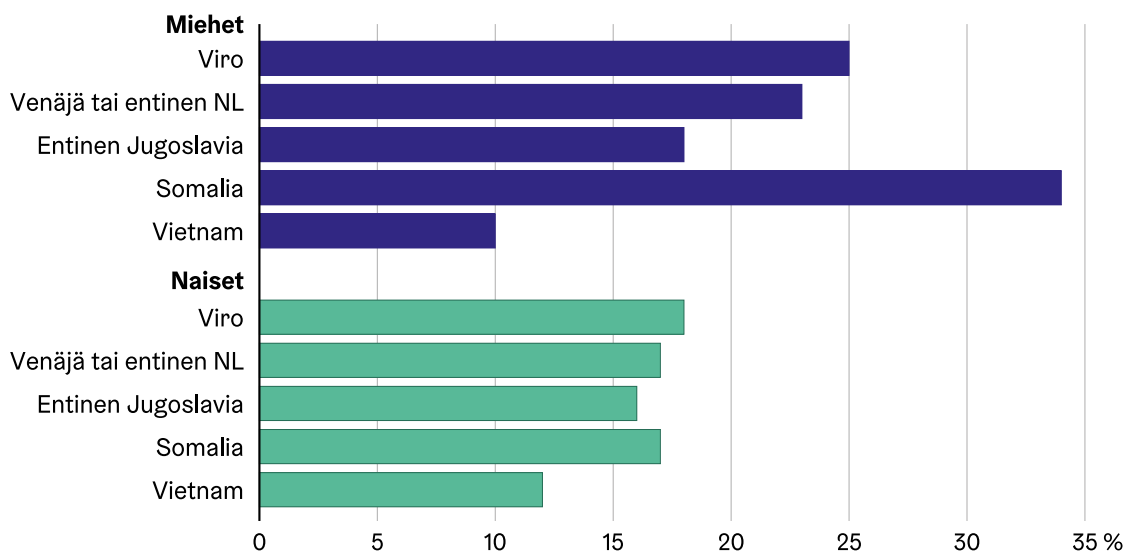
Kuvio 65. 20–29-vuotiaiden Suomessa syntyneiden pääasiallinen toiminta taustamaan mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Suomessa syntyneistä nuorista virolaistaustaisista miehistä lähes joka viides oli vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla työttömänä, työttömyysaste oli jopa 25 prosenttia (kuvio 66). On jälleen muistutettava, että määrät ovat vielä varsin pieniä, ja havaintoihin sisältyy siten paljon epävarmuutta ja mahdollisesti sattumanvaraisuutta. Kehityksen myöhempää seurantaan ajatellen on kuitenkin kiinnostavaa, että somalialaistaustaisten Suomessa syntyneiden nuorten naisten työttömyysaste ei ole sen korkeampi kuin muillakaan suurimmilla taustamaaryhmillä, vietnamilaistaustaisia lukuun ottamatta. Sen sijaan miesten tapauksessa somalialaistaustaisten ero muihin ryhmiin, ja etenkin vietnamilaistaustaisiin, on suuri.

Kuvio 66. 20–29-vuotiaiden Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste taustamaan ja sukupuolen mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

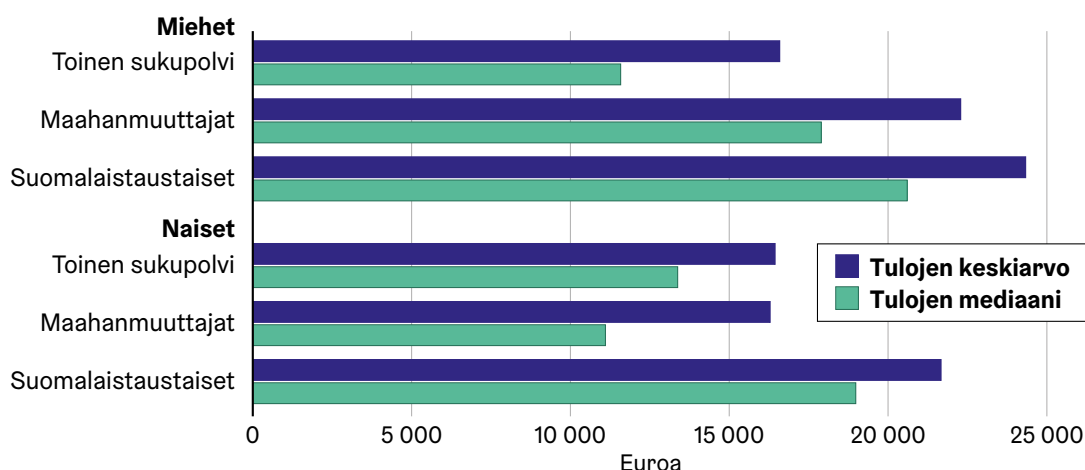

Lähde: Tilastokeskus

Suomalaistaustaisilla nuorilla aikuisilla on korkeammat tulot

Nuorten osalta myös tulotason analysointi on mahdollista, joskin absoluuttisten määrien pienuus pakottaa varovaisuuteen päätelmien tekemisessä. Valtionveronalaisten tulojen keskiarvon ja mediaanin avulla tarkasteltuna käy ilmi, että suomalaistaustaisten nuorten aikuisten (20–29-vuotiaat) tulot olivat molempien sukupuolten osalta pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 selvästi korkeammat kuin Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten (kuvio 67). Myös Suomeen itse muuttaneilla ulkomaalaistaustaisilla miehillä oli korkeampi tulotaso kuin toiseen sukupolveen kuuluvilla. Sen sijaan naisten kohdalla nämä väestöryhmät eivät keskiarvon osalta eroa toisistaan, ja Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten naisten mediaani on jopa korkeampi kuin vastaavilla maahanmuuttajilla.

Kuvio 67. 20–29-vuotiaiden Suomessa ja ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten valtionveronalaisten tulojen keskiarvo ja mediaani (€) sukupuolen mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

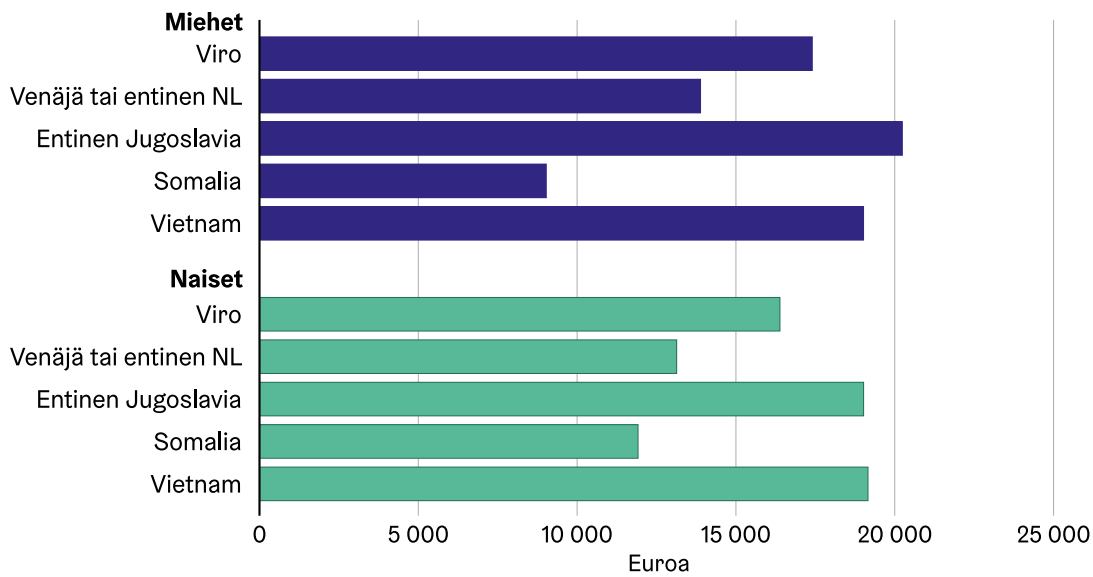
Lähde: Tilastokeskus

Jos kohdennetaan analyysi vain Suomessa syntyneisiin ulkomaalaisiin ja suurimpiin taustamaaryhmiin, erot ovat jälleen selviä, joskin myös kiinnostavia yhtäläisyyksiä ilmenee (kuvio 68). Näillä on myös merkitystä koko toista sukupolvea koskevien tulkintojen kannalta. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten tapauksessa on mediaanitulojen osalta tässä mahdollista tarkastella niitä, joilla on taustamaa entinen Neuvostoliitto ilman venäläistaustaisia (joita toki olikin pääkaupunkiseudulla tässä ikäryhmässä vain 17 henkilöä).

Valtionveronalaisten tulojen mediaani oli pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 näistä taustamaaryhmistä korkein niillä Suomessa syntyneillä miehillä, joilla taustamaa on entinen Jugoslavia. Myös vietnamlaistaustaisilla miehillä ja naisilla sekä jugoslaviaistaustaisilla naisilla oli suurin piirtein sama mediaanitulotaso. Virolaistaustaisten miesten ja naisten mediaanitulot olivat puolestaan hieman alemmat ja neuvostoliittolaistaustaisten heitäkin alemmat.

Matalimmat mediaanitulot olivat somalialaistaustaisilla. Ero muihin ryhmiin oli suuri etenkin somalialaistaustaisilla miehillä, joiden mediaanitulot olivat muista taustamaaryhmistä poiketen selvästi saman taustamaaryhmän naisten tuloja alemmat. Somalialais- ja neuvostoliittolaistaustaisten suuret osuudet koko ryhmästä eli 20–29-vuotiaista Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista vaikuttaa luonnollisesti varsin paljon koko toisen sukupolven tulotietoihin. Somalialaistaustaisten osuus oli siis 27 % ja neuvostoliittolaistaustaisten osuus 17 % kaikista.

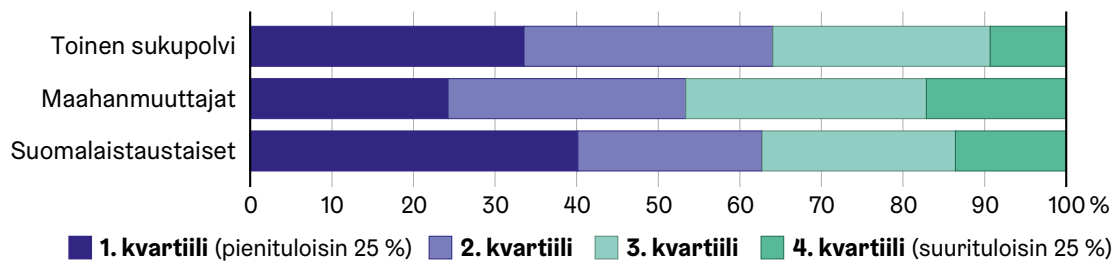
Kuvio 68. 20–29-vuotiaiden Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten valtionveronalaisten tulojen mediaani (€) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Tuloluokkiin sijoittumisen osalta voidaan tarkastella vain työllisiä. Toiseen sukupolveen kuuluvien 20–29-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten tulojakauma on melko samanlainen kuin saman ikäisillä suomalaistaustaisilla (kuvio 69). Alimpaan tulokvartiiliin kuuluvien osuus oli pääkaupunkiseudulla vuonna 2020 suomalaistaustaisilla jopa suurempi kuin Suomessa syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla. Viimeksi mainituista kuuluu kuitenkin suomalaistaustaisiin verrattuna pienempi osa ylimpään tuloneljännekseen. Sukupuolten välillä ei tällä tavalla tarkasteltuna ollut suuria eroja. Kaikissa kolmessa väestöryhmässä ylimpään kvartiiliin kuuluvien osuus oli miehillä suurempi kuin naisilla.

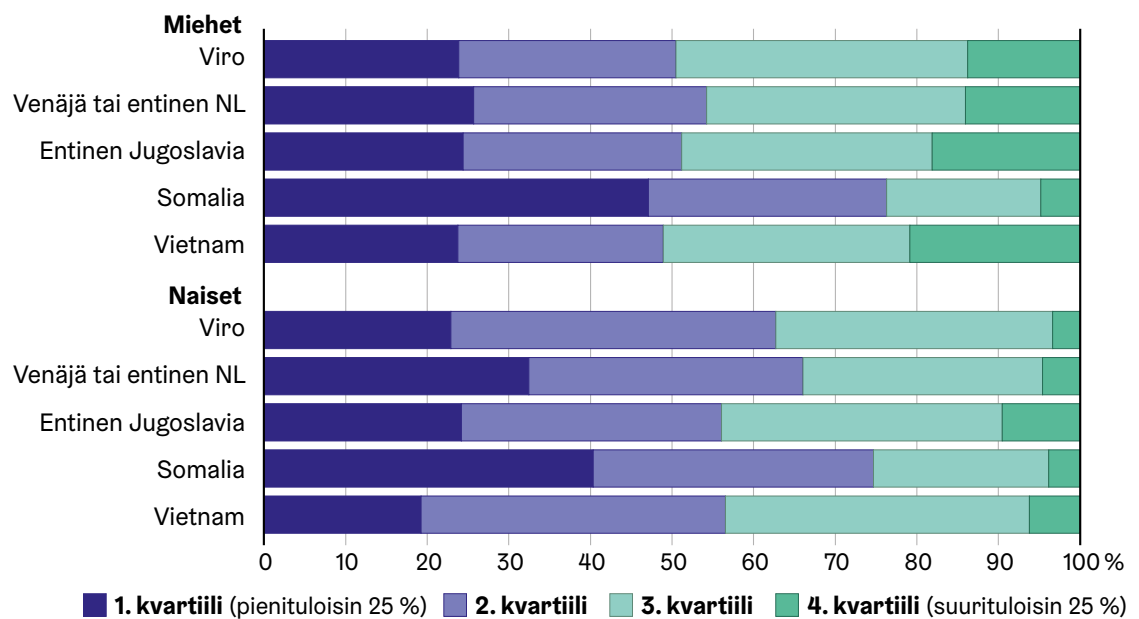
Kuvio 69. 20–29-vuotiaiden työllisten tulojakauma syntyperän mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

Tilanne on samankaltainen myös tarkasteltaessa Suomessa syntyneiden ulkomaalais-taustaisten neljää suurinta taustamaaryhmää (kuvio 70). Selvimmin muista poikkeavat somalialaistaustaiset nuoret työlliset miehet, joista lähes puolet sijoittui vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla alimpaan tulokvartiiliin. Ero virolais-, venäläis- tai neuvostoliittolais- sekä jugoslaviaalaistaustaisiin on tältä osin, samoin kuin ylimpään kvartiiliin sijoittumisen osalta, varsin suuri. Nuorten naisten tapauksessa taustamaaryhmien väliset erot ovat pienempiä. Alimpaan tuloneljännekseen sijoittui Suomessa syntyneistä somalialaistaustaisista naisista pienempi osuus kuin miehistä, mikä myös vastaa monesta muusta näkökulmasta tässä yhteydessä tehtyjä havaintoja.

Kuvio 70. 20–29-vuotiaiden Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työllisten tulojakauma taustamaan ja sukupuolen mukaan (%) pääkaupunkiseudulla vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus

7 Yhteenvedo ja tulkintoja tuloksista

Tässä raportissa on esitelty tietoja ulkomaalaistaustaisten elämäntilanteesta pääkaupunkiseudulla rekisteriaineistoihin perustuviin tilastoihin nojaten. Pää tarkoituksena on ollut tarkastella maahanmuuttajien kotoutumista työllisyyden, tulojen ja asumisen olosuhteiden näkökulmasta. Sen lisäksi on selvitetty Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten koulutusta, työllisyyttä ja tuloja. Tutkimus on jatkoa Helsingin kaupunginkanslian aikaisemmille selvityksille samasta aiheesta (Joronen 2013; Saukkonen 2016; 2018a; 2021). Helsingin lisäksi on analysoitu tilannetta ja viimeaikaista kehitystä Espoossa ja Vantaalla sekä pääkaupunkiseudulla (ml. Kauniainen) kokonaisuudessaan.

Tähän yhteenvedolukuun on koottu tärkeimmät vastaukset raportin alussa asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Vuonna 2021 ilmestyneessä edellisessä raportissa tarkasteltiin tämän yhteenvedon lisäksi lopuksi myös sitä, millä tavalla pääkaupunkiseutu muistuttaa muuta Suomea ja miten maahanmuuttajien ja ulkomaalaistaustaisten asuminen, työllisyys ja toimeentulo Suomessa näyttävät suhteessa muihin Euroopan maihin. Lisäksi tuloksia verrattiin aikaisemmista tutkimuksista saatuihin tietoihin ja pohdittiin sitä, mistä havaitut ilmiöt johtuvat, ja tehtiin joitain ehdotuksia tärkeimmistä toimenpiteistä kotoutumisen edistämiseksi.

Näitä viimeksi mainittuja osioita ei ole nyt toistettu tässä raportissa, vaan noihin kysymyksiin palataan raportin julkaisemisen jälkeen erillisissä osajulkaisuissa. Asiasta jo nyt kiinnostuneita suositellaan tutustumaan tuohon aikaisempaan julkaisuun (Saukkonen 2021), suurissa linjoissa ei tietenkään ole kahden vuoden aikana tapahtunut suuria muutoksia.²³ Tämän raportin kirjallisuusluettelo sisältää kuitenkin laajemmin aihepiiriin liittyvää tutkimus- ja muuta kirjallisuutta kuin pelkästään tämän julkaisun suoranaiset lähteet.

Työllistyminen on usein vaikeata

Työmarkkinoille, eri toimialoille ja eri ammattiryhmiin sijoittumisen, valtionveronalaisen tulojen ja asumisen olosuhteiden osalta pääkaupunkiseudun ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista koostuva maahanmuuttajaväestö on monella tapaa heikommassa asemassa kuin seudun suomalaistaustainen ns. kantaväestö. Osallistuminen työvoimaan on alemmalla tasolla, työllisyysaste on matalampi ja työttömyysaste korkeampi. Sijoittuminen heikommin urakehitystä mahdollistaville toimialoille on heillä yleisempää, samoin vähän osaamista vaativiin tehtäviin.

Suomeen muuttaneiden ulkomaalaisten tulotaso on yleisesti ottaen matalampi, ja suomalaistaustaisiin verrattuna suurempi osa pääkaupunkiseudun maahanmuuttajista myös sijoittuu alimpaan tuloneljännekseen. Vaikka maahanmuuttajien tulotaso oli Espoon, Helsingin ja Vantaan alueella korkeampi kuin koko Suomessa, ero suomalaistaustaisten ja ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten välillä oli pääkaupunkiseudulla suurempi. Valtionveronalaiset tulot ovat monilla niin vähäiset, että pääkaupunkiseudulla se käytännössä tarkoittaa vähävaraisuutta ja riippuvuutta yhteiskunnan taloudellisesta tuesta.

Omistusasunnon hankkiminen edellyttää pääomia ja/tai turvattuja ansiotuloja, joita puuttuu monilta maahanmuuttajilta. Suuri osa heistä asuu vielä vuosienkin päästä sosiaalisesti tuetuissa vuokra-asunnoissa, joihin asukkaat valitaan asunnontarpeen, varallisuuden ja tulojen perusteella. Ahtaasti asuminen on ulkomaalaistaustaisilla yle-

23 Vuoden 2021 raportin verkkoversio löytyy osoitteesta: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/21_03_10_Tutkimuksia_1_Saukkonen.pdf.

sempää. Se on erityisen tavallista suurissa asuntokunnissa, joita maahanmuuttajaväestössä on enemmän kuin kantaväestössä. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomeen muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten lapsista moni asuu ahtaasti.

Pääkaupunkiseudun kolmen suuren kaupungin välillä on kotoutumisen näitä ulottuvuuksia tarkasteltaessa joitain eroja. Enimmäkseen erot ovat kuitenkin melko pieniä, ja suuren osan niistä voi ajatella olevan seurausta ulkomaalaistaustaisen väestön rakenteellisista eroista. Vantaalla venäläis- tai neuvostoliittolais- tai virolaistaustaisen väestön osuus kaikista ulkomaalaistaustaisista on selvästi suurempi kuin kahdessa muussa kaupungissa. Helsingissä puolestaan somalialaistaustaisten osuus on suurempi kuin Espoossa tai Vantaalla. Espoossa jakautuminen taustamaaryhmiin on tasaisinta, ja kiinalais-, intialais- ja filippiiniläistaustaisten maahanmuuttajien osuudet ovat pääkaupunkiseudun suurimpia.

Pääkaupunkiseudulla asui vuoden 2020 lopussa 220 000 ulkomaalaistaustaista henkilöä, joista noin 180 000 oli syntynyt ulkomailla. Heidän osuutensa seudun työikäisistä oli jo viidennes. Ulkomaalaistaustaisten väestöosuudet ovat Espoossa ja Vantaalla kasvaneet viime vuosina selvästi suuremmiksi kuin Helsingissä. Pääkaupungissa on silti enemmän maahanmuuttajia ja heidän lapsiaan kuin näissä kahdessa kaupungissa yhteensä.

Pääkaupunkiseudun ero muuhun Suomeen on kasvanut merkittävästi, ja eron voi olettaa pelkästään Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten eli ns. maahanmuuton toisen sukupolven kasvun myötä suurenevan edelleen. Kaikki seudun suuret kaupungit saavat ulkomaalaistaustaisesta väestöstä muuttovoittoa muualta Suomesta. Seudun sisällä Helsinki puolestaan menettää ulkomaalaistaustaisia Espooseen ja etenkin Vantaalle enemmän kuin mitä näistä kaupungeista muuttaa Helsinkiin.

Ulkomaalaistaustaiset eivät ole yhtenäinen ryhmä

Edellä esitelty kuvaus tutkimuksen päätuloksista on hieman synkkä, mutta siinä ei ole koko totuus. Maahanmuuttajaväestö on kaikkea muuta kuin yhtenäistä, eikä kokonaiskuvaa kotoutumisesta pidä rakentaa ainoastaan vaikeimmassa tilanteessa olevien eikä edes yksinomaan keskiarvojen tai mediaanien perusteella. Itse asiassa on varsin kyseenalaista tarkastella ulkomaalaistaustaista väestöryhmää yhtenä kokonaisuutena, muuten kuin analyysin ensimmäisessä vaiheessa ennen siirtymistä yksityiskohtaisempaan tarkasteluun.

Suuremmista taustamaaryhmistä pitkälti työ- tai opiskeluperusteisesti Suomeen muuttaneiden kiinalais-, intialais- ja virolaistaustaisten asema työmarkkinoilla ja muutenkin yhteiskunnassa on melko hyvä. Tosin myös heillä työllisyysaste jää alle suomalaistaustaisten keskiarvon, kun ryhmiä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Sen sijaan etupäässä turvapaikanhakijoina tai kiintiöpakolaisina tai sellaisten puolisoina tai lapsina Suomeen usein tulleiden afganistanilais-, irakilais- ja somalialaistaustaisten tilanne on merkittävästi huonompi. Perheperusteinen muutto sisältää monenlaisista lähtökohdista elämäänsä Suomessa aloittavia henkilöitä, ja perheen mukana tai sen yhdistämisen vuoksi maahamme muuttaneet ovat hyvin monimuotoinen ryhmä. Ne henkilöt, joilla taustamaa on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto, ovat muuttaneet Suomeen monista erisyistä, ja heidän sijoittumisensa niin työ- kuin asuntomarkkinoilla vaihtelee suuresti.

Työllisyystilanne vaikuttaa melko suoraan valtionveronalaisiin tuloihin. Niiden tarkastelu taustamaaryhmittäin tuottaa samantapaisen kuvan väestöryhmien välisistä eroista kuin pääasiallisen toiminnan perusteella tehdyt havainnot. Asumisen osalta tilanne on hieman toisenlainen, ja erot taustamaaryhmien välillä ovat vielä suurempia. Omistusasuminen on esimerkiksi pääkaupunkiseudun kiinalaistaustaisilla miltei samalla tasolla kuin pääkaupunkiseudun suomalaistaustaisilla. Oman asunnon omista-

minen on puolestaan erityisen vähäistä somalialaistaustaisten keskuudessa, ja tähän taustamaaryhmään kuuluvat asuvat muita tarkasteltuja ryhmiä todennäköisemmin ARA-vuokra-asunnossa. Tähän vaikuttaa taloudellisten voimavarojen ja kulttuuristen normien lisäksi myös asuntokunnan koko, sillä somalialaistaustaiset asuntokunnat ovat usein nykyajan mittapuun mukaan katsottuna varsin suuria.

Miehillä ja naisilla on erilainen tilanne

Yleistävien päätelmien tekemistä vaikeuttavat myös paikoin erittäin suuret erot miesten ja naisten välillä. Kaikki taustamaat yhteenlaskettuna naisten työllisyys on paljon vähäisempää kuin miesten, ja tulotaso on selvästi matalampi. Taustamaiden välillä on kuitenkin suuria eroja siten, että joissakin maaryhmissä miesten ja naisten välinen ero on suurempi, toisissa taas pienempi. Yleisesti ottaen työmarkkinoille hyvin integroituneiden pääkaupunkiseudun intialaistaustaisten tapauksessa naisten työllisyys on selvästi vähäisempää kuin miesten, ja valtionveronalaisten tulojen mediaani paljon pienempi. Sen sijaan esimerkiksi irakilastaustaisten keskuudessa sukupuolten välinen ero tulotasossa oli paljon pienempi.

Toimialoille ja ammattiryhmiin sijoittumisessa on suuria eroja sekä taustamaaryhmien välillä että näiden ryhmien sisällä miesten ja naisten välillä. Suuri osuus pääkaupunkiseudun intialaistaustaisista miehistä työskentelee informaation ja viestinnän toimialalla, moni heistä ylempinä toimihenkilöinä. Sen sijaan virolaistaustaisista miehistä erittäin moni toimii rakennusalalla. Virolaistaustaiset miehet ja naiset eivät pääkaupunkiseudun työelämässä juuri kohtaa toisiaan kollegoina, sillä naisista yli puolet työskentelee hallinto- ja tukipalveluissa tai terveys- ja sosiaalipalveluissa. Sosiaali- ja terveystaloudessa työskentelee yli puolet somalialaistaustaisista työllisistä naisista, hallinto- ja tukipalveluissa noin 30 prosenttia. Hallinto- ja tukipalvelut, joka sisältää muun muassa siivousalan, työllistää ylipäättään paljon maahanmuuttajia. Siivoojien ammattiryhmästä 61 prosenttia oli pääkaupunkiseudulla vuoden 2019 ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia.

Suomessa asumisen pidempi kesto näyttäisi myös hyödyttävän naisia enemmän kuin miehiä, tosin naiset aloittavat monessa tapauksessa hyvin matalilta työllisyyden ja tulojen tasoilta. Pidempään kuin 15 vuotta Suomessa asuneiden somalialaistaustaisten naisten työllisyys on miltei samalla tasolla kuin saman väestöryhmän yhtä kauan aikaa maassamme olleiden miesten. Myös venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten naisten aluksi melko matala työllisyysaste on noussut selvästi ja miesten kanssa lähes samalle tasolle yli 15 vuotta Suomessa asuneiden keskuudessa. Siinä missä vähän aikaa Suomessa asuneilla intialaistaustaisilla miehillä on hyvin korkea ja naisilla taas paljon matalampi työllisyysaste, pidempään maassamme olleilla miehillä se on paljon matalampi, kun taas naisten työllisyys on miesten kanssa miltei samalla tasolla.

Talouden kasvu edistää työllistymistä

Kun kotoutumisen kehitystä arvioidaan käyttämällä rekisteriaineistoja niin kuin tässä tutkimuksessa on tehty, on muistettava, että maahanmuuttaja- tai ulkomaalaistaustainen väestö on kunakin poikkileikkausvuotena jonkin verran erilainen. Vuodesta 2000 lähtien pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustainen väestö on kasvanut yli 180 000 henkilöllä. Suomeen on siten muuttanut paljon ihmisiä, mutta heitä on myös muuttanut takaisin lähtömaahansa tai jonnekin muualle Suomessa tai ulkomailla. Ulkomaille muuttaneet eivät välttämättä ole tehneet ilmoitusta lähdöstään, minkä johdosta he yhä sisältyvät väestötietoihin, vaikka eivät enää Suomessa asukaan.

Maahanmuuttajien työllisyystilanteen paraneminen johtuu osittain siitä, että työperusteisen maahanmuuton osuus kaikesta maahanmuutosta on ollut Euroopan unionin itälaajentumisen jälkeen aikaisempaa suurempi. Poikkeuksen tästä muodostavat vuosi 2015 ja vuoden 2016 alku, jolloin maahamme tuli tavallisesta enemmän turvapaikanhakijoita, etenkin Irakista. Virolaistaustaisten lisäksi myös seudun intialais- ja kiinalaistaustaisten määrät ovat kasvaneet merkittävästi, ja viime aikoina myös esimerkiksi Filippiineiltä lähteneiden määrä on ollut kasvussa. Muuttoliikkeen määrälliset ja rakenteelliset muutokset eivät kuitenkaan selitä kaikkea, koska myös muissa kuin yleensä työperusteisesti Suomeen tulleissa taustamaaryhmissä on tapahtunut myönteistä kehitystä.

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien työllisyys ja työttömyys vaihtelevat voimakkaasti taloudellisten suhdanteiden mukaan. Paranevan ja heikkenevän työllisyystilanteen mukana vaihtelevat myös taloudellinen toimeentulo ja sen myötä esimerkiksi mahdollisuus valita asuinpaikkansa ja asumismuotonsa. Laskusuhdanteet ja lamakaudet painavat jälkensä koko yhteiskuntaan, mutta erityisesti sen haavoittuvammassa asemassa oleviin. Kun talous alkoi vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen jälleen kasvaa, työllisyyskehitys oli hyvää myös vaikeammin työmarkkinoille sijoittuvissa ryhmissä. Koronaviruksen aiheuttama pandemia katkaisi hyvän kehityksen. Vaikka pitkän aikavälin vaikutuksia ei vielä voi kunnolla arvioida, vaikuttaa siltä, että EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten osuus kaikista pitkäaikaistyöttömistä on noussut selvästi korkeammalle tasolle.

Maahanmuuton kasvu ja muutokset muuttajien taustoissa ovat todennäköisesti ainakin osasy syy myös siihen, että asuminen vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa on yleistynyt merkittävästi viime vuosina. Pääkaupunkiseudun kaikissa kolmessa suuressa kaupungissa kuitenkin myös ARA-vuokra-asunnoissa asuvien määrä on lisääntynyt. Omistusasumisen suhteellinen osuus on sen sijaan pysynyt koko lailla ennallaan, vaikka myös sillä alueella määrät ovat kasvaneet, suhteellisesti eniten Vantaalla ja vähiten Helsingissä. Kaikissa asumisen hallintamuodoissa asumisen ahtaus on vieraskielisillä yleisempää kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisisillä.

Toisessa sukupolvessa naisilla on asiat paremmin kuin miehillä

Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrä on kasvanut pääkaupunkiseudulla viime vuosina nopeasti. Vaikka toiseen sukupolveen kuuluvista suuri osa on vielä lapsia ja nuoria, työikäisiä heistä oli vuonna 2020 kuitenkin jo lähes 6 000. Näin ollen heidänkin elämäntilanteestaan voidaan näiden tilastotietojen perusteella sanoa jo enemmän kuin aikaisemmin ja tehdä tiedoista luotettavampia tulkintoja.

Taustamaaryhmät ovat maahanmuuton toisessa sukupolvessa hieman erilaiset kuin Suomeen muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten keskuudessa. Neljännes Helsingin Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista on somalialaistaustaisia, ja se on selvästi suurin taustamaaryhmä. Espoossa ja Vantaalla taustamaajakaumat ovat tasaisempia, ja molemmissa kaupungeissa venäläis- tai neuvostoliittolaistaustaisten Suomessa syntyneet lapset ovat suurin yksittäinen ryhmä. On huomioitava, että maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Näin ollen tästä tilastokategoriasta puuttuvat esimerkiksi ne virolaisten tai venäläisten lapset, joilla toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa.

Suomessa syntyneistä 20–29-vuotiaista ulkomaalaistaustaisista suomalaistaustaisiin ikätovereihinsa verrattuna selvästi harvempi osa oli vuonna 2020 suorittanut korkeasteen tutkinnon. Osasy tähän lienee se, että maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvat sijoittuvat tässä ikäryhmässäkin sen nuorempaan puoliskoon, 20–24-vuotiaisiin. Voi kuitenkin myös olla, että heidän koulutustasonsa jää yleisesti ottaen matalammalle tasolle kuin suomalaistaustaisilla tai että tutkintojen suorittamiseen menee

enemmän aikaa. Suurimmista taustamaaryhmistä korkea-asteen tutkinnon suorittaminen on ollut yleisintä vietnamlaistaustaisilla ja harvinaisinta somalialaistaustaisilla. Kaikissa tarkastelluissa ryhmissä naisten korkea-asteen tutkinto oli yleisempi kuin miesten vastaava koulutus. Somalialaistaustaisista nuorista miehistä noin puolelta puuttuu tieto perusasteen jälkeisestä tutkinnosta.

Työllisyyden osalta on havaittavissa saman tyyppinen kuvio. Vuonna 2020 pääkaupunkiseudun suomalaistaustaisista 20–29-vuotiaista miehistä oli työllisiä 63 prosenttia ja naisista 68 prosenttia. Saman ikäisillä Suomeen muuttaneilla ulkomaalaistaustaisilla työllisyysaste oli selvästi alempi, etenkin naisilla (42 %, miehillä 55 %). Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyysaste (57 %) oli selvästi korkeampi kuin Suomeen muuttaneiden naisten, mutta myös korkeampi kuin maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvien miesten (48 %). Ero saman ikäisiin suomalaistaustaisiin miehiin ei itse asiassa ollut kovin suuri, kuusi prosenttiyksikköä.

8 Lähteet ja kirjallisuutta

- Ahmad, Akhlaq (2019).** Kokeellinen tutkimus etniseen alkuperään perustuvasta syrjinnästä suomalaisilla työmarkkinoilla. Teoksessa *Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara (toim.)*, 15–27.
- Ahtiainen, Hanna, Netta Mäki, Suvi Määttä, Pasi Saukkonen ja Anu Yijälä (2020).** *Ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten hyvinvointi Helsingissä*. Tutkimuksia 5. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.
- Ansala, Laura (2019).** Maahanmuuttajien lasten ja suomalaistaustaisten lasten välisiä kouluttautumiseroja selittävät saapumisikä, perhetausta ja asuinalueet. *Kvartti* 70: 3, 24–31.
- Ansala, Laura (2020).** *Maahanmuuttajien työllisyys- ja tulokehitys pääkaupunkiseudulla*. Tutkimuksia 4. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.
- Ansala, Laura, Ulla Hämäläinen & Matti Sarvimäki (2020).** Age at arrival, parents and neighborhoods: understanding the educational attainment of immigrants' children. *Journal of Economic Geography* 20: 2, 459–480.
- Bergbom, Barbara, Minna Toivanen & Ari Väänänen (2020).** *Monimuotoisuusbarometri 2020. Fokuksessa rekrytointikäytännöt ja monikulttuurisuus*. Tietoa työstä. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Busk, Henna, Signe Jauhiainen, Antti Kekäläinen, Satu Nivalainen & Tuuli Tähtinen (2016).** *Maahanmuuttajat työmarkkinoilla – tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista*. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 6. Helsinki: Eläketurvakeskus.
- Castaneda, Anu & Timo M. Kauppinen (2015).** Asuminen ja tulojen riittävyys. Omistusasunnossa asuminen ulkomaalaistaustaisilla harvinaisempaa kuin Suomen koko väestössä. Teoksessa *Nieminen, Sutela & Hannula (toim.)*, 137–140.
- Dustmann, Christian, Albrecht Glitz & Thorsten Vogel (2009).** *Employment, wages, and the economic cycle*. IZA Discussion Papers 4432. Bonn: Institute for the Study of Labor.
- Eronen, Antti, Valtteri Härmälä, Signe Jauhiainen, Hanna Karikallio, Risto Karinen, Antti Kosunen, Jani-Petteri Laamanen & Markus Lahtinen (2014).** *Maahanmuuttajien työllistyminen: taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, työ ja yrittäjyys 6. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Fornaro, Paolo (2019).** Maahanmuuttajien yrittäjyys kotoutumisen keinona Suomessa. Teoksessa *Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara (toim.)*, 42–53.
- Forsander, Annika (2013).** Maahanmuuttajien sijoittuminen työelämään. Teoksessa *Martikainen, Saukkonen & Säävälä (toim.)*, 220–224.
- Hirvonen, Jukka (2019).** Asumisen etninen eriytyminen Helsingissä ja muualla. *Kvartti* 4, 46–57.
- Jahnukainen, Markku, Mira Kalalahti & Joel Kivirauma (toim.)** *Oma paikka haussa: maahanmuuttotaustaiset nuoret ja koulutus*. Helsinki: Gaudeamus.
- Jauhiainen, Signe & Leo Raivonen (2020).** *Maahanmuuttajien Kelan etuuksien käyttö vuonna 2018*. Työpapereita 157. Helsinki: Kela.
- Joronen, Tuula (2012).** *Maahanmuuttajien yrittäjyys Suomessa*. Tutkimuksia 2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Joronen, Tuula (2013).** Maahanmuuttajien työllisyys, tulotaso ja omistusasuminen Helsingissä. Teoksessa *Kaiken maailman helsinkiläiset – maahanmuuttajat, hyvinvointi ja palvelut. Maahanmuuttajien elinolojen ja palvelujen seurantaraportti*. Helsinki: Helsingin kaupunki.

Juntto, Anneli (2005). Maahanmuuttajien asuminen – integroitumista vai segregoitumista? Teoksessa *Paananen (toim.)*, 43–58.

Karinen, Risto, Jeremias Kortelainen, Tuomas Luukkonen & Laura Jauhola (2020a). *Kotoutuja-asiakkaiden ohjaus ja palvelut TE-toimistoissa.* Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 31. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Karinen, Risto, Jeremias Kortelainen, Tuomas Luukkonen & Laura Jauhola (2020b). *Työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttaja-asiakkaiden ohjaus ja palvelut kunnissa.* Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 32. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Karinen, Risto, Tuomas Luukkonen & Olli Oosi (2020). *Maahanmuuttajien matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelut.* Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 27. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Kauppinen, Timo (2019). Maahanmuuttajien asuinolot ja segregatio. Teoksessa *Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara (toim.)*, 153–165.

Kauppinen, Timo M. & Katja Vilkama (2016). Maahanmuuttajien siirtyminen omistusasumiseen pääkaupunkiseudulla. *Kvartti* 67: 1, 40–51.

Kazi, Villiina, Anne Alitolppa-Niitamo & Antti Kaihovaara (toim.) (2019). *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019.* Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. TEM oppaat ja muut julkaisut 10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Kazi, Villiina, Antti Kaihovaara & Anne Alitolppa-Niitamo (toim.) (2019). *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019. Indikaattoritietoa kotoutumisesta.* TEM oppaat ja muut julkaisut 11. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Kilpi-Jakonen, Elina (2011). Continuation to upper secondary education in Finland: Children of immigrants and the majority compared. *Acta sociologica* 54: 1; 77–106.

Kuusio, Hannamaria, Anna Seppänen, Satu Jokela, Laura Somersalo, Eero Lilja (toim.) (2020). *Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa.* FinMonik-tutkimus 2018–2019. THL Raportti 1. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus.

Larja, Liisa & Hanna Sutela (2015). Työllisyys. Teoksessa *Nieminen, Sutela & Hannula (toim.)*, 71–82.

Larja, Liisa & Jasmin Luukko (2018). Koulutuksen ja työn vastaavuus. Teoksessa *Minna Toivanen, Ari Väänänen, Anna-Leena Kurki, Barbara Bergbom & Auli Airila (toim.)*. *Moni osaa! Työpaikkaosaaminen monikulttuurisilla työpaikoilla.* Helsinki: Työterveyslaitos, 23–45.

Larja, Liisa & Hanna Sutela (2015). Työllisyys. Ulkomaalaistaustaisten miesten työllisyysaste lähes samalla tasolla kuin suomalaistaustaisella – naisilla enemmän vaikeuksia työllistyä. Teoksessa *Nieminen, Sutela & Hannula (toim.)*, 71–82.

Larja, Liisa (2019). Maahanmuuttajanaiset työmarkkinoilla ja työmarkkinoiden ulkopuolella. Teoksessa *Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara (toim.)*, 28–42.

Larja, Liisa, Johanna Warius, Liselott Sundbäck, Karmela Liebkind, Irja Kandolin & Inga Jasinskaja-Lahti (2012). *Discrimination in the Finnish Labor Market. An Overview and a Field Experiment on Recruitment.* Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 16. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Martelin, Tuija, Tarja Nieminen, Ari Väänänen & Minna Toivanen (2020). Työ ja työllistymisen esteet. Teoksessa *Kuusio ym. (toim.)*, 49–60.

Martikainen, Tuomas & Lotta Haikkola (toim.) (2010). *Maahanmuutto ja sukupolvet.* Tietolipas 233. Helsinki: SKS.

- Martikainen, Tuomas, Pasi Saukkonen & Minna Säävälä (toim.) (2013).** *Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta.* Helsinki: Gaudeamus.
- Myrskylä, Pekka & Topias Pyykkönen (2014).** *Suomeen muuttaneiden naisten ja miesten työmarkkinatilanne, koulutus ja poliittinen osallistuminen.* Working Papers 2. Helsinki: Tilastokeskus.
- Nieminen, Tarja (2015).** Työttömyys ja työvoiman ulkopuolella olevat. Ulkomaalaistaustaisten ei-työllisten työnhaku on aktiivisempaa kuin suomalaistaustaisilla – kielitaito suurin este työllistymiselle. Teoksessa *Nieminen, Sutela & Hannula (toim.)*, 121–133.
- Nieminen, Tarja, Hanna Sutela & Ulla Hannula (2015).** *Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014.* Helsinki: Työterveyslaitos, Terveystieteiden tutkimuskeskus & Tilastokeskus.
- OECD (2018a).** *Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Finland.* Paris: OECD Publishing.
- OECD (2018b).** *Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees.* Paris: OECD Publishing.
- OECD & Euroopan unioni (2018).** *Settling In 2018. Indicators of Immigrant Integration.* Paris & Brussels: OECD Publishing.
- Owal Group (2020).** *”Kaikki toimi kohdallani”. Selvitys kotoutumispalveluita koskevista näkemyksistä.* Helsinki: Owal Group.
- Paananen, Seppo (toim.) (2005).** *Maahanmuuttajien elämää Suomessa.* Helsinki: Tilastokeskus.
- Pitkänen, Ville, Pasi Saukkonen & Jussi Westinen (2019).** *Ollako vai eikö olla? Tutkimus viiden kieliryhmän kiinnittymisestä Suomeen.* Raportti 5. Helsinki: e2 Tutkimus.
- Pohjanpää, Kirsti, Seppo Paananen & Mauri Nieminen (2003).** *Maahanmuuttajien elinolot. Venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa.* Elinolot 1. Helsinki: Tilastokeskus.
- Saukkonen, Pasi (2016a).** Mitä on kotoutuminen? *Kvartti* 67: 4, 60–72.
- Saukkonen, Pasi (2016b).** *Maahanmuuttajien kotoutuminen Helsingissä. Työllisyys, tulot ja asuminen.* Tutkimuskatsauksia 12. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Saukkonen, Pasi (2017).** *Kotoutumisen seurantajärjestelmän kehittäminen Helsingin kaupungilla.* Tutkimuskatsauksia 2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Saukkonen, Pasi (2018a).** *Maahanmuuttajien kotoutuminen Helsingissä vuonna 2016. Työllisyys, tulot ja asuminen.* Tutkimuskatsauksia 3. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.
- Saukkonen, Pasi (2018b).** *Kotoutuminen tapahtuu kaupungeissa. OECD:n raportti tarjoaa hyviä neuvoja kotouttamiseen paikallistasolla.* Työpapereita 5. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.
- Saukkonen, Pasi (2020a).** *Kotoutuminen kaupungissa. Kokonaiskuva ulkomaalaistaustaisista Helsingissä vuonna 2020.* Tutkimuksia 1. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.
- Saukkonen, Pasi (2020b).** *Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet.* Helsinki: Gaudeamus.
- Saukkonen, Pasi (2020c).** *Koronavirus ja kansainvälinen muuttoliike. Kvartti-blogi.* <https://www.kvartti.fi/fi/blogit/koronavirus-ja-kansainvalinen-muuttoliike>
- Saukkonen, Pasi (2021).** *Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot.* Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.

Saukkonen, Pasi (2022). Maahanmuuton toinen sukupolvi – onko Helsinki valmis? *Kvartti* 73: 1, 7–13.

Saukkonen, Pasi & Sinkko, Harri (2022). *Ukrainalaiset Helsingissä – mitä väestötilastot kertovat monimuotoisesta ryhmästä? Kvartti-blogi.* <https://www.kvartti.fi/en/node/940>

Saukkonen, Pasi & Juho Peltonen (2018). *Eroja ja yhtäläisyyksiä. Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi -tutkimuksen tietojen valossa.* Tutkimuskatsauksia 2. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.

Seppänen, Anna & Hannamaria Kuusio (2020). Maahanmuuttotausta. Teoksessa *Kuusio ym. (toim.)*, 27–34.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2016). *Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta.* Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 53. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sutela, Hanna & Liisa Larja (2015). Maahanmuuton syyt. Yli puolet Suomen ulkomaalaistaustaisista muuttanut maahan perhesyistä. Teoksessa *Nieminen, Sutela & Hannula (toim.)*, 15–25.

Takala, Sami (2022). Helsingin seutu odottaa ukrainalaisten pakolaisten aaltoa muualta Suomesta. Helsingin Sanomat 19.11.2022. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009194310.html>

Taloustutkimus Oy (2020). *Selvitys maahanmuuttajien rekrytoimisesta.* Tutkimusraportti. Helsinki: Taloustutkimus Oy.

Tervola Jussi & Jouko Verho (2013). Toimeentulotuki ja maahanmuuttajat Helsingissä. Teoksessa *Elina Ahola & Heikki Hiilamo (toim.) Köyhyyttä Helsingissä.* Toimeentulotuen saajat ja käyttö 2008–2010. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 127. Helsinki: Kela, 71–88.

Vaalavuo, Maria (2019). Ulkomaalaistaustaisten taloudellinen tilanne Suomessa. Teoksessa *Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara (toim.)*, 166–177.

VATT-työryhmä (2014). *Maahanmuuttajien integroituminen Suomeen.* VATT Analyysi 1. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT.

Verhaeghe, Pieter-Paul (2018). *Etnische discriminatie op de private huurwoningmarkt in Antwerpen.* Platform Praktijktesten Nu September 2018. Bryssel: Vrije Universiteit.

Vilkama, Katja & Jukka Hirvonen (2018). Helsingin asuinalueiden eriytyminen: eri lähestymistapoja segregaatoin seurantaan. *Kvartti* 1, 86–103.

Yijälä, Anu (2016). *Toimeentulotuki – urapolun umpikuja vai ponnahduslauta taloudelliseen hyvinvointiin? Pitkittäistarkastelu helsinkiläisten maahanmuuttajien tukitarpeeseen ja siitä irtautumiseen vuosina 2006–2011.* Tutkimuksia 2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Liite 1. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten luokittelu tausta-alueeryhmiin

Britannia	
Muu Länsi-Eurooppa	Alankomaat, Andorra, Belgia, Entinen Itä-Saksa, Espanja, Färsaaret, Gibraltar, Grönlanti, Guernsey, Irlanti, Islanti, Italia, Itävalta, Jersey, Kreikka, Liechtenstein, Luxemburg, Mansaari, Monaco, Norja, Portugali, Ranska, Ruotsi, Saksa, San Marino, Sveitsi, Tanska, Vatikaani
Viro	
Muut EU 2004 maat (Euroopan unioniin vuonna 2004 ja sen jälkeen liittyneet valtiot, pl. Viro)	Bulgaria, entinen Tšekkoslovakia, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari
Venäjä	
Entinen Neuvostoliitto (sisältää NL:n hajoamisen yhteydessä itsenäistyneissä valtioissa syntyneet, pl. Baltian maat)	Armenia, Azerbaidžan, entinen Neuvostoliitto, Georgia, Kazakstan, Kirgisia, Tadžikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Moldova, Ukraina, Valko-Venäjä
Entinen Jugoslavia	
Muut Itä-Euroopan maat	Albania, Bosnia ja Hertsegovina, entinen Serbia ja Montenegro, Makedonia, Montenegro, Serbia
Yhdysvallat	
Pohjois-Amerikka (ml. Australia ja Uusi-Seelanti)	Australia, Kanada, Uusi-Seelanti
Latinalainen Amerikka ja Karibia (Etelä-Amerikka)	Anguilla, Antigua ja Barbuda, Argentiina, Aruba, Bahama, Barbados, Belize, Bermuda, Bolivia, Bonaire, Saint Eustatius ja Saba, Brasilia, Brittiläiset Neitsytsaaret, Caymansaaret, Chile, Costa Rica, Curaçao, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Ecuador, El Salvador, entinen Alankomaiden Antillit, Falklandinsaaret, Grenada, Guadeloupe, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaika, Kolumbia, Kuuba, Martinique, Meksiko, Montserrat, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Puerto Rico, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint-Pierre ja Miquelon, Saint Vincent ja Grenadiinit, Sint Maarten, Suriname, Trinidad ja Tobago, Turks- ja Caicossaaret, Uruguay, Venezuela
Pohjois-Afrikka	Algeria, Egypti, Libya, Marokko, Mauritania, Tunisia
Somalia	
Muu Afrikka	Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Djibouti, Eritrea, entinen Sudan, Etelä-Afrikka, Etelä-Sudan, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kamerun, Kap Verde, Kenia, Keski-Afrikan tasavalta, Komorit, Kongo, Kongon demokraattinen tasavalta, Lesotho, Liberia, Länsi-Sahara, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritius, Mayotte, Mosambik, Namibia, Niger, Nigeria, Norsunluurannikko, Päiväntasaajan Guinea, Ruanda, Saint Helena, Sambia, Sao Tomé ja Príncipe, Senegal, Seychellit, Sierra Leone, Sudan, Swazimaa, Tansania, Togo, Tšad, Uganda, Zimbabwe
Turkki	
Irak	
Iran	
Muu Etu-Aasia	Arabiemiirikunnat, Bahrain, entinen Jemenin arabitasavalta, entinen Jemenin demokraattinen tasavalta, Israel, Jemen, Jordania, Kuwait, Libanon, Oman, Palestiina, Qatar, Saudi-Arabia, Syyria
Irak	
Iran	

Liite 1. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten luokittelu tausta-alueryhmiin, jatkuu...

Syyria	
Turkki	
Muu Etu-Aasia	Arabiemiirikunnat, Bahrain, entinen Jemenin arabitasavalta, entinen Jemenin demokraattinen tasavalta, Israel, Jemen, Jordania, Kuwait, Libanon, Oman, Palestiina, Qatar, Saudi-Arabia
Afganistan	
Bangladesh	
Intia	
Nepal	
Pakistan	
Muu Etelä-Aasia	Bhutan, Malediivit, Srilanka
Filippiinit	
Kiina	
Thaimaa	
Vietnam	
Muu Kaukoitä	Brunei, Hong Kong, Indonesia, Itä-Timor, Japani, Kambodža, Korean demokraattinen tasavalta (Pohjois-Korea), Korean tasavalta (Etelä-Korea), Laos, Macao, Malesia, Mongolia, Myanmar, Singapore, Taiwan
Muut maat, tuntematon, ei vielä selvitetty	

Liite 2. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten luokittelu tausta-alueisiin

Länsi-Eurooppa	Alankomaat, Andorra, Belgia, Britannia, Entinen Itä-Saksa, Espanja, Färssaaret, Gibraltar, Grönlanti, Guernsey, Irlanti, Islanti, Italia, Itävalta, Jersey, Kreikka, Liechtenstein, Luxemburg, Mansaari, Monaco, Norja, Portugali, Ranska, Ruotsi, Saksa, San Marino, Sveitsi, Tanska, Vatikaani
Viro	
Muut EU 2004 maat (Euroopan unioniin vuonna 2004 ja sen jälkeen liittyneet valtiot, pl. Viro)	2004: entinen Tšekkoslovakia, Kypros, Malta, Latvia, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari; 2007: Bulgaria, Romania; 2013: Kroatia
Venäjä	
Entinen Neuvostoliitto (sisältää NL:n hajoamisen yhteydessä itsenäistyneissä valtioissa syntyneet, pl. Baltian maat)	Armenia, Azerbaidžan, entinen Neuvostoliitto, Georgia, Kazakstan, Kirgisia, Tadžikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Moldova, Ukraina, Valko-Venäjä
Entinen Jugoslavia	
Muut Itä-Euroopan maat	Albania, Bosnia ja Hertsegovina, entinen Serbia ja Montenegro, Makedonia, Montenegro, Serbia
Pohjois-Amerikka (ml. Australia ja Uusi-Seelanti)	Australia, Kanada, Yhdysvallat, Uusi-Seelanti
Latinalainen Amerikka	Anguilla, Antigua ja Barbuda, Argentiina, Aruba, Bahama, Barbados, Belize, Bermuda, Bolivia, Bonaire, Saint Eustatius ja Saba, Brasilia, Brittiläiset Neitsytsaaret, Caymansaaret, Chile, Costa Rica, Curaçao, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Ecuador, El Salvador, entinen Alankomaiden Antillit, Falklandinsaaret, Grenada, Guadeloupe, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaika, Kanada, Kolumbia, Kuuba, Martinique, Meksiko, Montserrat, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Puerto Rico, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint-Pierre ja Miquelon, Saint Vincent ja Grenadiinit, Sint Maarten, Suriname, Trinidad ja Tobago, Turks- ja Caicossaaret, Uruguay, Venezuela
Somalia	
Muu Afrikka	Algeria, Egypti, Libya, Marokko, Mauritania, Tunisia, Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Djibouti, Eritrea, entinen Sudan, Etelä-Afrikka, Etelä-Sudan, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kamerun, Kap Verde, Kenia, Keski-Afrikan tasavalta, Komorit, Kongo, Kongon demokraattinen tasavalta, Lesotho, Liberia, Länsi-Sahara, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritius, Mayotte, Mosambik, Namibia, Niger, Nigeria, Norsunluurannikko, Päiväntasaajan Guinea, Ruanda, Saint Helena, Sambia, Sao Tomé ja Príncipe, Senegal, Seychellit, Sierra Leone, Sudan, Swazimaa, Tansania, Togo, Tšad, Uganda, Zimbabwe
Irak	
Turkki	
Muu Etu-Aasia	Arabiemiirikunnat, Bahrain, entinen Jemenin arabitasavalta, entinen Jemenin demokraattinen tasavalta, Iran, Israel, Jemen, Jordania, Kuwait, Libanon, Oman, Palestiina, Qatar, Saudi-Arabia, Syyria
Afganistan	
Intia	
Muu Etelä-Aasia	Bangladesh, Bhutan, Malediivit, Nepal, Pakistan, Sri Lanka
Kiina	
Vietnam	
Muu Kaukoitää	Brunei, Hong Kong, Indonesia, Filippiinit, Itä-Timor, Japani, Kambodža, Korean demokraattinen tasavalta (Pohjois-Korea), Korean tasavalta (Etelä-Korea), Laos, Macao, Malesia, Mongolia, Myanmar, Singapore, Taiwan, Thaimaa

Tekijä(t)

Saukkonen, Pasi

Nimike

Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2020

Julkaisija (toimiala tai laitos)

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitieto

Julkaisuaika

2022

Sivumäärä, liitteet

91

Sarjan nimike

Tutkimuksia - Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitieto

Osanumero

2022:3

ISSN (verkossa) 2736-9927

ISBN (verkossa) 978-952-386-207-4

Kieli

fin, swe, eng

Tiivistelmä

Miltei joka viides pääkaupunkiseudulla asuva on ulkomaalaistaustainen. Vuoden 2020 lopussa ulkomaalaistaustaisia oli Espoossa, Helsingissä, Vantaalla ja Kauniaisissa yhteensä noin 220 000, ja he muodostivat 18 prosenttia seudun väestöstä. Heistä ulkomailla syntyneitä oli noin 177 000 ja Suomessa syntyneitä noin 42 000. Ulkomaalaistaustaisten määrän ja suhteellisen osuuden kasvun vuoksi on syytä seurata entistä tarkemmin heidän elinolojaan ja hyvinvointiaan. Tässä tutkimuksessa huomio on kiinnitetty erityisesti ulkomailla syntyneisiin ulkomaalaistaustaisiin eli maahanmuuttajiin. Tarkastelun kohteena ovat kotoutumisen osa-alueista olleet työllisyys, tulot ja asuminen. Tiedot perustuvat ensisijaisesti Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan liiton Tilastokeskukselle tekemään tietopyyntöön koskien rekisteripohjaista tilastotietoa pääasiallisesta toiminnasta, valtionveronalaisista tuloista sekä asumisen hallintaperusteesta ja asuntokunnan koosta. Tutkimus jatkaa Helsingin kaupungin kotoutumisen seurantajärjestelmään kuuluvaa raportointia, mutta tarkastelun kohteena tässä julkaisussa on koko pääkaupunkiseutu ja sen kolme suurinta kaupunkia. Raportti osoittaa, että Suomeen muuttaneiden elämäntilanteet ja elinolot vaihtelevat paljon kaikilla tarkastelluilla osa-alueilla. Taustamaaryhmien väliset erot heijastavat eroja Suomeen muuton perusteissa ja muuttajien koulutustasossa. Myös sukupuolten välillä on etenkin länsimaiden ulkopuolelta tulevissa maaryhmissä paikoin suuria eroja. Pääkaupunkiseudulla on paljon elämässään menestyneitä maahanmuuttajia, mutta monilla on vaikeuksia oman paikkansa löytämisessä. Työllisyysaste on selvästi alempi ja työttömyysaste korkeampi kuin kantaväestöön kuuluvilla etenkin silloin, kun maahanmuuttajat ovat tulleet maista, joista on tullut paljon pakolaisia ja turvapaikanhakijoita. Koronapandemia keskeytti sitä edeltäneiden vuosien hyvän työllisyyskehityksen. Korkea työttömyys ja sijoittuminen matalan palkkatason toimialoille ja työtehtäviin heijastuvat ansiotuloihin, jotka ovat maahanmuuttajilla keskimäärin alemmat kuin seudun suomalaistaustaisilla. Maahanmuuttajat asuvat kantaväestöä useammin vuokralla, ja monet heistä arava- tai korkotukivuokra-asunnoissa. Ahtaasti asuminen on lapsiperheissä yleistä. Työllisyys on parempi Suomessa pidempään asuneilla, tulotaso on korkeampi ja mahdollisuudet siirtyä omistusasumiseen paremmat. Myös Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten elämässä pärjäämiseen kannattaa kiinnittää huomiota. Maahanmuuton toisessa sukupolvessa naiset näyttävät pääsevän elämässä keskimäärin paremmin eteenpäin kuin miehet.

Asiasanat

asuminen, kotoutuminen, maahanmuutto, siirtolaisuus, tulot, työllisyys

Hinta

Jakelu

puh. 09 310 43297